

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 177

**Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye
Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin
Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve
Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2731) ile
Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2731 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları.....	5
- Genel Gerekçesi	6
- Madde Gerekçeleri	7
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.....	12
• Muhalefet Şerhleri.....	22
• Teklif Metni.....	158
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	158

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ersan Aksu</i> Samsun	<i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye	<i>Murat Kaya</i> Sakarya
<i>Celalettin Köse</i> Gümüşhane	<i>İshak Şan</i> Adıyaman	<i>Ferhat Nasıroğlu</i> Batman
<i>Arslan Tatar</i> Şırnak	<i>Hüseyin Özhan</i> Adıyaman	<i>Erol Keleş</i> Elâzığ
<i>Zeki Korkutata</i> Bingöl	<i>Hasan Arslan</i> Afyonkarahisar	<i>Süleyman Özgün</i> Nevşehir
<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta	<i>Faruk Kılıç</i> Mardin	<i>Mehmet Baykan</i> Konya
<i>Yahya Çelik</i> İstanbul	<i>Yusuf Ahlatcı</i> Çorum	<i>Hasan Çilez</i> Amasya
<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i> Kahramanmaraş	<i>Veysel Tipioğlu</i> Kocaeli	<i>Cüneyt Yüksel</i> İstanbul
<i>Resul Kurt</i> Adıyaman	<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli	<i>Cevahir Uzkurt</i> Niğde
<i>Ali Kıratlı</i> Mersin	<i>Mustafa Oğuz</i> Burdur	<i>Bünyamin Bozgeyik</i> Gaziantep
<i>Abdurrahim Fırat</i> Erzurum	<i>Mustafa Yavuz</i> Bursa	<i>Dursun Ataş</i> Kayseri
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Çiğdem Koncağül</i> Tekirdağ	<i>Emel Gözükkara Durmaz</i> Bursa
<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i> Şanlıurfa	<i>Rukiye Toy</i> Sivas	<i>Murat Alparslan</i> Ankara
<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa	<i>Harun Mertoğlu</i> Rize	<i>Emre Çalışkan</i> Nevşehir

<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Kemal Karahan</i> Hatay
<i>Mehmet Sait Yaz</i> Diyarbakır	<i>Mustafa Hakan Özer</i> Konya	<i>Halit Yerebakan</i> İstanbul
<i>Fatma Öncü</i> Erzurum	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i> Gaziantep	<i>Sayın Bayar Özsoy</i> Kayseri
<i>Selami Altınok</i> Erzurum	<i>Mehmet Emin Öz</i> Erzurum	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar
<i>Latif Selvi</i> Konya	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i> Van	<i>Lütfi Bayraktar</i> Sakarya
<i>Faruk Aytek</i> Adana	<i>Saffet Bozkurt</i> Zonguldak	<i>Mehmet Demir</i> Kütahya
<i>Adil Biçer</i> Kütahya	<i>Osman Zabun</i> Isparta	<i>Adem Korkmaz</i> Burdur
<i>Tahir Akyürek</i> Konya	<i>Kaan Koç</i> Ardahan	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

02/12/2024

Muhammet Müfit Aydın

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

Fehmi Alpay Özalan

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

29.11.2024 tarihli ve 2731 esas numaralı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imza sahibi olarak katılmak istiyorum.

Bilgilerinize arz ederim.

Abdulkadir Emin Önen

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereği arz ederim.

02.12.2024

Mestan Özcan

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2731)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

2017 yılında yapılan Anayasa değişiklikleri sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiş ve bu sistem çerçevesinde yeni bir hukuk normu olarak Anayasal yapıya dercedilen Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle (CBK) yürütme alanında düzenlemeler yapılabilmesi benimsenmiştir. Anayasa değişikliğiyle, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin genel düzenleme alanını belirlemenin yanında bakanlıkların kuruluş ve teşkilatlanmasıyla üst kademe kamu yöneticilerinin atanma usul ve esasları gibi belli konularda çıkarılabileceği yönünde özel hükümler de getirilmiştir.

Anayasa Mahkemesince (AYM) yürütülen Anayasal denetim çerçevesinde muhtelif Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile ilgili yürürlüğün durdurulması ve iptal kararları verilmiştir. AYM, kararlarında Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenebilecek alanın sınırlarını Anayasada belirtilen kurallar dahilinde tanımlamış ve bu alanın dışına taşan hükümlerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle ile değil ancak kanunla düzenlenebileceği yönünde kararlarını oluşturmuştur.

Teklif ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliğinde personel istihdamı, üst kademe kamu yöneticilerinin atanma usulü, yurtdışı daimi görevlere atanacaklara dair usul ve esaslar, Türkiye İstatistik Kurumunun gelirleri, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının döner sermaye işletmeleri, gibi AYM tarafından iptal edilen bazı Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde yer alan hükümler ilgili kararlar ışığında gözden geçirilerek kanunlara dercedilmektedir. Ayrıca AYM tarafından iptal edilen EÜAŞ'ın görev ve yükümlölüklerine ilişkin bazı hükümler, faaliyetlerin devamlılığını temin etmek amacıyla iptal kararındaki gerekçeler göz önünde bulundurularak düzenlenmektedir. Bunun yanında, yine kariyer uzman kadrolarına atanmayla ilgili yeterlik sınavının azami bir sürede tamamlanmasına dair AYM kararının da gereğı yerine getirilmektedir.

Teklifte, bazı AYM iptal kararlarının gereğinin uygulanması dışında, devlet memurlarının Cumhurbaşkanınca belirlenecek yurtdışındaki kurumlarda görevlendirilmeleri halinde aylıksız izinli sayılması, uluslararası kuruluşlara ya da kamu sermayeli kuruluşlarca yurtdışına görevlendirilenlerin memur olan eşlerine 3 yıla kadar aylıksız izin verilebilmesi, sözleşmeli personel pozisyonlarından memur kadrolarına atananların sözleşmeli olarak geçirdikleri sürelerin disiplin cezası almadan geçirilen ve dolayısıyla ilave kademe hakkı sağlayan sürelerin hesabında dikkate alınması, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında görev yapan bazı memurların diğer kamu kurumlarındaki emsallerinin faydalandığı ek göstergelerden faydalanabilmesi ile aynı Başkanlıkta kariyer meslek personeli istihdam edilebilmesi yönünde düzenlemelere de yer verilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 - Maddeyle 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine eklenen hüküm ve aynı Kanuna eklenen geçici 52 nci madde hükümleri ile birlikte; 8 yıl herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara verilen ilave bir kademe hakkından faydalanmasını sağlayan düzenlemenin benzerinin 19/1/2023 tarihli ve 7433 sayılı Kanun çerçevesinde sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için de düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 2 - 657 sayılı Kanunun 77 nci maddesine göre yabancı memleketlerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlarda kurumlarının muvafakati ile görev alacak memurlara yabancı memleketlerin resmî kurumlarında on yıla, uluslararası kuruluşlarda yirmibir yıla kadar aylıksız izin verilebilmektedir. Bununla birlikte son dönemlerde yaşanan gelişmeler sonucunda, uluslararası alanda hukuk, kamu yönetimi, ekonomi, sanat, spor, bilim, kültür gibi çeşitli dallarda geleneksel uluslararası hukuk aktörlerinin dışında faaliyet gösteren uluslararası nitelikli birçok farklı statüde kurum ve kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu yüzden anılan maddenin kapsamına hangi nitelikte kuruluşların girdiği hususunda tereddütler oluşabilmektedir. Düzenleme ile yabancı memleketlerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlar yanında söz konusu nitelikte olabilecek ve Cumhurbaşkanınca belirlenecek uluslararası kuruluşlarda görev almak isteyen memurlara da aylıksız izin verilebilmesi, böylece herhangi bir mali ilave külfet oluşmadan kamu görevlilerinin ülkenin ulusal menfaatleri ve kamu yararı yanında kendi mesleki gelişimleri bakımından da yararlı olabilecek çalışmalara katılabilmesi imkânının genişletilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 3 - 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine eklenen hüküm ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci, ek 35 inci ve ek 37 nci maddeleri kapsamındaki yöneticilik görevi sonrası bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadrolarında atanmış olup özel sektöre geçmek isteyenlerin bu geçişlerini kolaylaştırmak amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 4 - Mezkur Kanunun 108 inci maddesine eklenen hüküm ile Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda görevlendirilenler ile kamu sermayeli kurum veya kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların ya da bu kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan yurtdışında görevlendirilenlerin memur olan eşlerine aylıksız izin verilmek suretiyle aile birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 5 - Madde ile Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 tarihli ve E: 2023/137, K: 2024/68 sayılı iptal kararı doğrultusunda, uzman yardımcılarının yeterlik sınavının sonuçlandırılmasına ilişkin azami süre sınırı getirilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 6 - Madde ile Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 tarihli ve E: 2023/137, K: 2024/68 sayılı iptal kararı doğrultusunda Ek 41 inci maddeye eklenen uzman yardımcılarının yeterlik sınavlarının süresine ilişkin cümlelerin uygulanmasına yönelik geçici madde düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 7 - Madde ile bu Teklifte 657 sayılı Kanunun 4/B maddesinde yapılan ve sözleşmeli personel statüsünden memur kadrolarına atanarlara herhangi bir disiplin cezası almamaları kaydıyla ilave kademe verilmesini sağlayan düzenlemenin, daha önce söz konusu statü geçişini maddede belirtilen kanunlar çerçevesinde yapanlara geçmişe dönük faydalandırılmaksızın uygulanması amaçlanmaktadır.

Madde 8 - 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 8 inci maddesinde yer alan özel hizmet tazminatı ve harcıraha ilişkin hükümler dışındaki maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kurulun görevi, denetçilerin görev ve yetkileri ile görevden uzaklaştırmaya ilişkin bazı hükümlerin anılan Kanuna eklenmesi ihtiyacı ortaya çıktığından Kanun isminin de söz konusu değişikliklere uygun olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarihli ve 2021/113 Esas, 2024/29 Karar sayılı kararı ile 5 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde yer alan “...vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde...” ibaresi iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile Anayasa hükmünde mevcut olmasın rağmen 5 sayılı CBK’da yer alan vakıflarla ilgili düzenleme bütünüyle yürürlükten kalkmış olup vakıflar yönünden hukuksal boşluk oluşmuştur. Kooperatifler, birlikler ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştirakleri ise, gerekçeli kararda belirtildiği üzere, Anayasanın 104 üncü maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri uyarınca CBK ile düzenlenemeyen, kanunla düzenleme yapılması gereken alanda kalmaktadır. Anayasanın 108 inci maddesi uyarınca Devlet Denetleme Kurulunun görevleri Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde düzenlenmekle birlikte bu görevlerden Anayasa Mahkemesinin anılan kararı ile iptal edilen hususların kanunla düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9 - 5 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; “*Grup başkanı ve denetçiler denetim görevi mucibince, denetim kapsamına dahil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarını haizdir.*” şeklindeki hüküm Anayasa Mahkemesinin 01/02/2024 tarih ve 2021/113 Esas; 2024/29 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

Kararının iptal gerekçesinde, Anayasanın 128 inci maddesinde, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği, CBK’daki hükmün memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev ve yetkilerine ilişkin olduğu, bu nedenlerle söz konusu hususun Anayasaya aykırılık teşkil ettiği ifade edilmiştir.

Devlet Denetleme Kurulunda görev yapan denetçilerin görev ve yetkilerinin Anayasanın 128 inci maddesi gereğince kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle; Anayasa Mahkemesi kararının gerekçesine uygun olarak iptal edilen hüküm ile birlikte CBK’da yer alan denetçilerin görev ve yetkilerine ilişkin diğer hükümlerin de 2443 sayılı Kanuna eklenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 10 - Anayasa Mahkemesinin 11/11/2021 tarih ve 2018/121 Esas; 2021/84 sayılı Kararı ile 5 sayılı CBK’nın 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...tedbiri uygulayabilir veya...” ibaresi Anayasaya aykırı görülerek iptal edilmiştir. Söz konusu maddenin iptal gerekçesinde; Anayasanın 108 inci maddesi gereğince Devlet Denetleme Kurulu tarafından derneklerde yapılacak denetlemeler sırasında dernek görevlileri hakkında da görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanabileceğinden bahisle,

söz konusu hükmün dernek görevlileri yönünden Anayasanın 33 üncü maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu, bu bağlamda söz konusu CBK hükmünün kapsamı itibarıyla Anayasanın İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili bir düzenleme içerdiği, Anayasanın 104 üncü maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek alan içerisinde kaldığı ve bu nedenle Anayasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

Madde ile 5 sayılı CBK’da DDK’ya verilen yetkiler arasında yer alan “Görevden Uzaklaştırma” tedbiri hakkında, memurlar ve diğer kamu görevlilerini kapsayacak şekilde Anayasa Mahkemesi kararının iptal gerekçesine uygun olarak düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 11 - Anayasa Mahkemesinin 26/10/2023 tarihli ve E.:2018/118; K.:2023/180 sayılı Kararı ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin İdari İşler Başkanlığında personel istihdamını düzenleyen hükümlerinden bir kısmı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile söz konusu iptal kararı doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında personel istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Madde 12 - Madde ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kariyer meslek olarak düzenlenen Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrolarına halihazırda anılan Başkanlıkta görev yapanların geçişine ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir.

Madde 13 - Madde ile 657 sayılı Kanunun 4/B maddesinde yapılan ve sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenlerin 8 yıl herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara verilen ilave bir kademe hakkından faydalanmasını sağlayan düzenlemenin benzeri 5393 sayılı Kanun kapsamındakiler için de düzenlenmektedir.

Madde 14 - Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarih ve 2021/87 Esas; 2024/28 sayılı Kararı ile; 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Türkiye İstatistik Kurumunun teşkilat yapısının ve görevlerinin düzenlendiği Kırkıkinci Bölümünde yer alan “Kurumun gelirleri” kenar başlıklı 614/A maddesi “*kamu tüzel kişiliğini haiz TÜİK’in dava konusu kuralla belirlenen gelirlerinin Anayasa’nın 123. maddesinin birinci fıkrası uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği*” gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin Kararı göz önünde bulundurularak, iptal edilen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmü ile düzenlenmiş olan Türkiye İstatistik Kurumu’nun gelirlerinin kanunla düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15 - Madde ile Enerji alım ve satım faaliyetlerinin sürdürülmesi ve imzalanan sözleşmeler kapsamında elektrik enerjisi alışı ve satışı yapılması, yürütülen enerji alım faaliyetlerinin sürdürülmesi, mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alışı ve satış anlaşmaları imzalanabilmesi, imzalanan enerji satış anlaşmalarının sürdürülmesi ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi kapsamında, EÜAŞ’ın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına; taraflar arasında düzenlenen ikili anlaşmalar (elektrik satış anlaşması) kapsamında elektrik enerjisi satışı gerçekleştirilebilmesi amaçlanmaktadır.

Görevli Tedarik Şirketlerinin tarifiesi düzenlemeye tabi olan tüketicileri için ve elektrik dağıtım şirketlerinin, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ’tan temin etmesi; ayrıca EÜAŞ’ın görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde, yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden enerji alımına ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca son kaynak tedarikçilerinin EÜAŞ’tan temin ettikleri ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen elektrik enerjisi oranının, yıl ile sınırlama yapılmaksızın belirlenmesi ile öngörülebilir bir alım sürecinin oluşması amaçlanmaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun, EÜAŞ’ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi için her türlü önlemi alabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 16 - Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarih ve 2022/68 Esas; 2024/26 sayılı Kararı ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün döner sermayesini düzenleyen 117 nci maddesi, döner sermaye işletmesinin faaliyeti neticesi elde edilecek gelirin kamu geliri niteliğinde olduğu ve kamu gelirlerine yönelik hususların ise teşkilatlanmanın zorunlu bir unsuru olmadığı için münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle Mahkeme tarafından iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi de göz önünde bulundurularak maddenin düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 17 - 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun ile yapılan ve 15/1/2023 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikler sonrasında 657 sayılı Kanun kapsamında ek göstergeleri belirlenen Devlet memuru kadroları ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (IV) sayılı cetvele göre ek göstergeleri tespit edilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatına ait bazı Devlet memuru kadroları arasında herhangi bir farklılık olmamasını teminen düzenleme yapılmaktadır.

Madde 18 - Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesinde yer alan yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usûl ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usûl ve esasları Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesine yönelik hüküm, yurtdışı sürekli görevlere atanan ancak üst kademe kamu yöneticisi sıfatını haiz olmayan kamu görevlilerinin atanma şartları yönünden de düzenleme içerdiğinden Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenebilecek alanın dışına çıktığı ve Anayasanın kamu görevlilerinin atanmalarına ilişkin şartların kanunla düzenlenmesini öngören 128 inci maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir. Ek 35 inci maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, yurtdışı teşkilatındaki sürekli görevlere yapılacak atamalarda aranacak şartların Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile belirlenebilmesine yönelik hüküm Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda yürürlükten kaldırılmaktadır.

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi kararı ile Cumhurbaşkanının üst kademe yöneticilerini atama yetkisinin başka bir makamın teklifine bağlı tutulamayacağı gerekçesiyle 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanını onayı ile atama yapılabilmesini öngören hüküm iptal edilmiş olup anılan iptal kararı doğrultusunda ek 35 inci maddenin beşinci fıkrasında yer alan “Cumhurbaşkanı onayı” ibaresi yürürlükten kaldırılmakta ve bu çerçevede, esasta bir değişiklik yapılmadan fıkra metni revize edilmektedir.

Diğer taraftan, düzenlemeye konu ek 35 inci maddenin dokuzuncu fıkrasında, üst kademe kamu yöneticisi olup görevden alınanlardan bakanlık müşaviri, müşavir, danışman kadrolarına atanmaların, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirileceğine yönelik hüküm bulunmaktadır. Söz konusu fıkra yapılan değişiklikle, diğer üst kademe yöneticileri ile mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler kapsamındaki yönetici kadrolarda bulunup görevden alınan idari uzman ve araştırmacıların da bu kapsama dahil edilmesi, ayrıca söz konusu hükmün daha işlevsel hale getirilmesi amacıyla bunların kendi kurumları dışında da görevlendirilebilmesine imkan sağlanması ve bu kapsamdaki uygulama usul ve esaslarının Cumhurbaşkanlığı yönetmeliğiyle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Madde 19 - Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı ile 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesinde yer alan yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usul ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesine yönelik hüküm Anayasanın 128 inci maddesine aykırı olduğu ve kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edildiğinden söz konusu iptal kararı doğrultusunda yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin atanmaları, atanmalarında aranacak şartlar ve diğer hususları düzenleyen madde ihdas edilmektedir.

Ayrıca, Anayasanın 140 ıncı maddesinde idari görevlerdeki hâkim ve savcılar hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları yönündeki açık düzenleme gereğince; adalet müşavirlerinin görev süresi, görevleri, özlük hakkı ile disiplin, sicil ve terfi işlemlerinde hangi hükümlere tabi olacakları genel düzenlemeden farklı olarak maddede ayrıksı bir şekilde düzenlenmektedir.

Madde 20 - 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Kanun ile yapılan ve 15/1/2023 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikler sonrasında 657 sayılı Kanun kapsamında ek göstergeleri belirlenen Devlet memuru kadroları ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (IV) sayılı cetvele göre ek göstergeleri tespit edilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatına ait bazı Devlet memuru kadroları arasında herhangi bir farklılık olmamasını teminen düzenleme yapılmaktadır.

Madde 21- Yurtdışı daimi görevlere ilişkin atama şartları ve diğer hususların Kanuna dercedilmesi sebebiyle konuyla ilgili mevcut ikincil düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin usul ve esas belirlenmektedir.

Madde 22 - Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı ile 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli (II) sayılı Cetvel’de yer alan “I. Hukuk Müşavirleri (Bakanlık Bağlı, İlgili, İlişkili Kuruluşları)” ibaresi iptal edilmiştir. İptal kararında, KİT’lerin I. Hukuk Müşavirlerinin 399 sayılı KHK’ya ekli 1 Sayılı Cetvel’de yer aldığı ve 399 sayılı KHK’nın 5 inci maddesinin birinci fıkrasında 1 Sayılı Cetvel’de yer alan kadrolara yönetim kurulu kararı ile atama yapılacağı hükmü yer aldığından bahisle KİT’lerin I. Hukuk Müşavirlerini atamaya yetkili merci ve atama usulü bakımından anılan KHK’nın söz konusu hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak KİT’lerde yönetim kurulu kararıyla atanacak kadroları düzenleyen hükmün kapsamı, I. Hukuk Müşavirleri de dahil olmak üzere 399 sayılı KHK’ya ekli 1 Sayılı Cetvel’de yer alan ve 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde halihazırda Cumhurbaşkanınca atanan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve bölge müdürü kadroları istisna olacak şekilde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 23 - Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevlerini düzenleyen muhtelif maddelerindeki bazı hükümler iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri göz önünde bulundurularak, iptal edilen düzenlemelerin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye dercedilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 24 - Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409/A maddesinde yer alan “(1) Bakanlık döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir. Döner sermaye miktarı Cumhurbaşkanınca belirlenir. Döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşıncaya kadar sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır. (2) İşletmenin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.” hükmünün tamamı, kamu gelirinine ilişkin olduğu ve Bakanlıkların kuruluş ve işleyişine ilişkin Anayasanın 106/(11) maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğinden kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin gerekçesi göz önünde bulundurularak iptal edilen düzenlemenin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye dercedilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının faaliyetleri ile ilgili yapılan iş ve işlemlerin daha etkin yürütülmesi, uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilerek eksikliklerin tamamlanması, hizmet kalitesinin artırılması amaçlarına matuf olmak üzere; kaynak kullanımına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Madde 25 - Yürürlük maddesidir.

Madde 26 - Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

18/12/2024

Esas No: 2/2731

Karar No: 13

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2731 esas numaralı, “*Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 4/12/2024 tarihinde yaptığı 24’üncü birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Samsun Milletvekili Ersan AKSU ve Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ile 60 Milletvekili tarafından 29/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2731 esas numaralı; “Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 4/12/2024 tarihinde yaptığı 24’üncü birleşiminde 2/2731 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Samsun Milletvekili Ersan AKSU ve Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı, Devlet Denetleme Kurulu, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu, Gelir İdaresi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ), Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN), Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu (Türkiye Kamu-Sen) ve Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 24’üncü birleşimde tamamlanan 2/2731 esas numaralı Kanun Teklifinin görüşmeleri; toplam 7 saat 10 dakika sürmüş ve görüşmelerde 68 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

2. 2/2731 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/2731 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- 8 yıl boyunca herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara tanınan ilave bir kademe ilerleme verilmesi hakkına benzer olarak, belediyelerde ve diğer kamu kurumlarında sözleşmeli olarak çalışırken memur kadrosuna atananlar için sözleşmeli olarak çalıştıkları süreleri de kapsayacak şekilde düzenleme yapılmasına,

- Memurlara yabancı ülkelerin resmî kurumlarında veya uluslararası kuruluşlarda görev alabilmeleri için tanınan aylıksız izin kullanma hakkının kapsamının, Cumhurbaşkanınca belirlenecek yurt dışındaki diğer kuruluşları da kapsayacak şekilde genişletilmesine,

- 375 sayılı KHK’nın mülga ek 18’inci, ek 35’inci ve ek 37’nci maddeleri kapsamındaki yöneticilik görevleri sona eren ya da görevden alınarak söz konusu maddelere göre ilgili kadrolara atamaları yapılanların memuriyetten ayrılmaları halinde boş kadro ve izin şartı aranmaksızın önceki görevlerine dönebilmelerine olanak tanınmasına,

- Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda görevlendirilenler ile kamu sermayeli kurum ve kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların ya da bu kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan yurtdışında görevlendirilenlerin memur eşlerine de aylıksız izin verilebilmesine,

- Kariyer meslek mensubu uzman yardımcılarının yeterli süreçlerini düzenleyen mevcut hükümlere, yeterli sınavlarının sonuçlandırılması için azami süre sınırı getirilmesine ve mevcut uzman yardımcılar için de bu sürenin geçerli olmasına,

1 Plan ve Bütçe Komisyonunun 4/12/2024 tarihli 24’üncü birleşiminin tutanaklarına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir:

<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4055>

- 2443 sayılı Kanunun adının, değiştirilen maddelerle uyum sağlanması amacıyla “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmesine, Anayasa Mahkemesinin kararlarına uygun olarak Devlet Denetleme Kurulunun vakıflar, kooperatifler, birlikler ve bunların ortaklık ve iştirakleri üzerindeki yetkilerinin kanun metnine eklenmesine ve Kurul bünyesinde görev yapan denetçilerin görev ve yetkilerine ilişkin hükümlerin de kanun kapsamına alınmasına,

- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında sözleşmeli personel ve sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılmasına, İdari İşler Başkanlığında görevli hâkim ve savcılarının terfi süreçlerine ve İdari İşler Başkanlığında raportör ünvanıyla görev yapanların kariyer meslek olarak belirlenen Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrolarına geçişine yönelik usul ve esaslar ile özlük haklarının belirlenmesine,

- Anayasa Mahkemesi tarafından, Türkiye İstatistik Kurumunun gelirlerini düzenleyen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmünün, Anayasa’nın 123’üncü maddesi gereği münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmesi nedeniyle TÜİK’in gelirlerinin ilgili kanununda düzenlenmesine,

- Anayasa Mahkemesinin, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun Elektrik Üretim A.Ş.’nin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen 26’ncı maddesinin bazı fıkralarının söz konusu fıkraları ihdas eden 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin dayanağı olan 7412 sayılı Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptal edilmesi nedeniyle, EÜAŞ’ın söz konusu hak ve yükümlülüklerinin kanun ile düzenlenmesine,

- Anayasa Mahkemesinin, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün döner sermayesini düzenleyen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin ilgili maddesini, döner sermaye gelirlerinin kamu geliri niteliğinde olması ve bu tür düzenlemelerin yalnızca kanunla yapılması gerektiği gerekçesiyle iptal etmesi nedeniyle ilgili düzenlemenin kanunla yapılmasına,

- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatına ait ve 375 sayılı KHK’da ayrı bir Cetvelde düzenlenen memur kadrolarının ek göstergelerin diğer kurumların emsal personeliyle uyumlu olmasına yönelik düzenleme yapılmasına,

- Kamu görevlilerinin yurtdışı daimî görevlere atanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesine,

- KİT’lerde yönetim kurulu kararıyla atanacak kadroları düzenleyen hükmün kapsamının Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak, I. Hukuk Müşavirleri de dahil olmak üzere 399 sayılı KHK’ya ekli 1 Sayılı Cetvel’de yer alan ve 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde halihazırda Cumhurbaşkanınca atanan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve bölge müdürü kadroları istisna olacak şekilde yeniden düzenlenmesine,

- Anayasa Mahkemesinin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile bazı hizmet birimlerinin görevlerine ilişkin düzenlemeleri yetki yönünden Anayasaya aykırı bularak iptal etmesi nedeniyle, iptal edilen hükümlerin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenmesine,

- Anayasa Mahkemesinin, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının döner sermaye kurmasına ilişkin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerini yetki yönünden Anayasaya aykırı bularak iptal etmesi üzerine, ilgili düzenlemelerin kanunla hüküm altına alınmasına, ayrıca Bakanlığın faaliyetleri ile ilgili yapılan iş ve işlemlerin daha etkin yürütülmesi, uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilerek eksikliklerin tamamlanması ve hizmet kalitesinin artırılması amacıyla kaynak kullanımına ilişkin düzenlemeler yapılmasına,

yönelik hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Kanun tekliflerinin, birbiriyle ilişkili konuları içermesi ve ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin yasama sürecinin etkinliği açısından önemli olduğu, teklifin kapsamına giren farklı konuların ilgili komisyonlarda değerlendirilmesinin yasama kalitesini artıracığı, çok sayıda kanunda değişiklik öngören tekliflerin derinlemesine incelenmesine imkan sağlamadığı, içerikteki çeşitliliğin görüşme sürecini de zorlaştırdığı, ayrıca tali komisyonların yasama sürecinde daha etkin rol alması gerektiği,

- Kamu kurumlarında ve belediyelerde sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçen personele ilave kademe hakkının verilmesinin olumlu bulunduğu, ancak uygulamada eşitsizliklere yol açabileceği, ayrıca 4/C kapsamında geçen hizmet sürelerinin de Teklif kapsamına alınmadığı ve Kamu Denetçiliği Kurumunun 4/B ve 4/C kapsamındaki hizmet sürelerinin disiplin cezası almama kriterine dahil edilmesi gerektiğine dair bir kararının bulunduğu, düzenlemenin daha kapsayıcı şekilde ele alınması gerektiği, böylece tam anlamıyla eşitlikçi bir yaklaşımın sağlanabileceği,

- Devlet Denetleme Kurulunun (DDK); vakıf, kooperatif, birlikler ve iştirakleri üzerindeki denetim yetkisinin genişletildiği ve bu kurumların denetim, teftiş ve inceleme birimlerinin yetkilerini kullanma hakkına sahip olacağı, bu nedenle vakıf, kooperatif ve birliklerin özerk yapısının zedelenebileceği ve bu kurumların bağımsız işleyişine müdahale olabileceğine yönelik endişelerin bulunduğu,

- DDK denetçilerine görevden uzaklaştırma yetkisi verilmesinin denetimi yapılan kurum ve kuruluşların ita amirlerinin yetkilerine müdahale olarak değerlendirildiği, bu doğrultuda yapılacak düzenlemenin Anayasanın 129'uncu maddesine aykırılık teşkil edebileceği, kamu kaynaklarının şeffaf ve etkin kullanımı için denetim süreçlerinin güçlendirilmesinin önemli olduğu, ancak bu süreçlerin anayasal sınırları ve kurumların bağımsızlığını koruyacak biçimde düzenlenmesinin gerektiği,

- Elektrik Üretim A.Ş.'nin (EÜAŞ) enerji sektöründeki rolü, piyasa mekanizmalarının işleyişi ve mevcut düzenlemelerin kamu yararına uygunluğunun detaylı şekilde ele alınması gerektiği, özelleştirme sonrası termik santrallerde gerekli yatırımların yapılmadığı ve bu nedenle birçok santralin rekabetçi fiyatlarla üretim yapamadığı, kömür gibi fosil yakıtlara yönelik alım garantileri ve imtiyazlı anlaşmaların enerji maliyetlerini artırdığı,

- EÜAŞ'ın, düşük maliyetle ürettiği elektriği piyasa fiyatlarının altında dağıtım şirketlerine satması ve genel aydınlatma gibi kalemlerde yüksek bedellerle geri almasının kamu zararını artıran önemli bir sorun olduğu, bu durumun vatandaşların elektrik faturalarına dağıtım bedelleri üzerinden olumsuz yansıdığı ve enerji piyasasında fiyat istikrarını bozduğu, ayrıca Türkiye'nin 2053 sıfır emisyon hedefleriyle uyumlu olduğu ifade edilen enerji politikalarına rağmen, kömür gibi yüksek karbon salımlı fosil yakıtların teşvik edilmesi ve bu sektöre yönelik vergi muafiyetleri ile istisnaların sürdürülmesinin doğru olmadığı, bunun yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının tercih edilmesi gerektiği, bu sorunların çözülmesinin enerji piyasasında şeffaflık ve adil rekabetin sağlanması için kritik olduğu,

- Anayasa'ya göre münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) çıkarılamayacağı ve mevcut kanunlarda açıkça düzenlenmiş alanlarda çıkarılan kararnamelerin geçersiz olacağı, bu anayasal sınırların yürütme yetkisinin çerçevesini belirlemede önemli bir rol oynadığı, ancak geçmişte CBK ile yapılan bazı düzenlemelerin bu sınırları esnettiği ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararlarına konu olduğu, bu iptal kararlarının ardından aynı düzenlemelerin kanun teklifleriyle yeniden ele alındığı, bu konunun daha düzenli ve planlı şekilde yürütülmesi gerektiği, CBK'ların acil ihtiyaçları karşılama gibi pratik avantajlar sunduğu, fakat diğer taraftan yasama süreçlerinin bir parçası olan detaylı inceleme ve tartışma mekanizmalarını

da zayıflatabileceği, bu durumun kanunların öngörülebilirliği ve Anayasa ile uyumunun korunması açısından dikkatle ele alınması gerektiği,

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının döner sermaye işletmesinin bütçe dışı harcama yapılmasına neden olduğu, bunun denetim ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda yeniden ele alınması gerektiği, ayrıca Teklifte kurumun gelirleri arasına bağış ve yardımlar eklenerek afetlerden zarar gören sanayi alanlarının inşasında kullanılmasına imkân sağlandığı, ancak bu gelirlerin sanayiye geliştirme hedefinden sapmadan kullanılması gerektiği ve Bakanlık bütçesinin dışında harcamalara yönltilmemesi gerektiği,

- Kamu bürokrasisinde önemli sorumluluklar üstlenen kariyer meslek mensuplarının mevcut özlük haklarının yetersizliği nedeniyle motivasyon kaybı yaşadığı ve bu durumun istifalara yol açtığı, bu nedenle, kariyer meslek mensuplarının özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması gerektiği, ayrıca aynı görevleri yerine getiren kamu çalışanları arasında statü farklarından kaynaklanan idari, mali ve sosyal eşitsizliklerin bulunduğu ve bu durumun çalışma barışını zedelediği, kamu personel sisteminde kapsamlı bir reform yapılarak bu sorunların çözülmesi gerektiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin ilk imza sahipleri Samsun Milletvekili Ersan AKSU ve Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- 2017 Anayasa değişikliği sonucunda Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçiş ile birlikte yürütmenin kanun hükmünde kararname ve tüzük çıkarma yetkisinin kaldırıldığı, bunun yerine yürütmeye Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarma yetkisi tanındığı, ancak düzenlemelerin kanuna aykırılık taşıması gerektiği, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildiği günden beri sistemin sağlıklı bir şekilde işlediği, yürütmenin yetkisini kullanarak kararnama çıkardığı, kararnamelerin Anayasa'ya ve kanunlara aykırılık olması halinde Anayasa Mahkemesi tarafından yargısal denetime tabi olduğu,

- Teklif ile 4/B kapsamında sözleşmeli personel olarak çalıştıktan sonra memur kadrosuna atananların sözleşmeli statüde geçen sürelerini de kapsayacak şekilde, son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almamış olmaları şartıyla bir kademe artışı almasına imkan sağlandığı, 2011 yılında memurlarda sicil notu uygulamasının kaldırılması sonrasında disiplin cezası alınmamasına bağlı kademe artışı uygulamasının sözleşmeli statüde geçen süreleri kapsamamasının çalışma barışını olumsuz etkilediği ve çeşitli hukuki ihtilaflara yol açtığı, sözleşmeli personelin memurluk statüsünde hak kaybı yaşamadan, daha kapsayıcı ve pozitif bir yaklaşım sergilenerek çalışma barışının korunmasının amaçlandığı,

- Anayasa Mahkemesinin 1 Şubat 2024 tarihli ve 2021/113 sayılı iptal kararıyla ilgili kanunun vakıflara ilişkin hükümlerinin iptal edildiği ve bu durumun vakıflar açısından hukuki bir boşluk oluşturduğu, Teklifte söz konusu bu boşluğun doldurulmasının amaçlandığı, ayrıca Anayasa Mahkemesinin ilgili kararına uygun olarak DDK bünyesindeki denetçilerin görev tanımlarının kanunla düzenlenerek DDK denetçilerine görevden uzaklaştırma yetkisinin de tanındığı, böylece yapılacak denetim faaliyetlerinde etkinliğin artırılmasının hedeflendiği,

- EÜAŞ'ın dışa bağımlılığı azaltmak ve yerli kaynak kullanımını artırmak amacıyla özellikle yerli kömür gibi ulusal kaynakların enerji üretiminde kullanılmasını teşvik ettiği, uluslararası fiyat dalgalanmalarından bağımsız olarak enerji arz güvenliğini sağlamayı ve ekonomik sürdürülebilirliği desteklemeyi hedeflediği, yeşil enerji hedefleri doğrultusunda Türkiye'nin 2053 net sıfır karbon hedefini benimsediği ve bu hedefe ulaşmak için kademeli bir geçişin gerektiği, mevcut durumda kurulu elektrik üretim gücünün yenilenebilir kaynaklardan elde edildiği, ancak hidroelektrik, rüzgâr ve güneş santrallerinin kesintili çalışmaları nedeniyle enerji arz güvenliği açısından kullanışlı olmadığı, bu

nedenle enerji iletim sisteminin sürdürülebilirliğini teminen doğal gaz, termik ve nükleer santraller gibi baz yük santralleri ile yenilenebilir enerji kaynaklarının entegre şekilde çalışması gerektiği, Türkiye'nin enerji altyapısında, yenilenebilir kaynakları artarken mevcut termik santral gücünün de denge unsuru olarak korunmasının önemli olduğu, ayrıca genel aydınlatma giderleri maliyetlerinin büyük oranda Hazine tarafından karşılandığı ve dağıtım şirketlerinin bu süreçte sınırlı bir kâr marjının olduğu, enerji fiyatlarında oluşan farkların piyasa dinamikleri ve enerji dağıtım maliyetlerinden kaynaklandığı,

- EÜAŞ'ın zararlarının büyük ölçüde piyasa mekanizmalarının sürdürülebilir şekilde işlemlerini sağlamak için yaptığı işlemler nedeniyle oluştuğu ve bu durumun enerji sektöründe genel arz-talep dengesinin korunması için gerekli olduğu, ayrıca yerli kaynaklara odaklanmanın yanı sıra yenilenebilir enerjiye geçişte somut adımların atıldığı ve enerji politikalarının bu geçişle uyumlu şekilde oluşturulduğu, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yapılan düzenlemenin enerji sektöründe sistemin bütünlüğünü korumaya, yerli üretimi desteklemeye ve sürdürülebilir bir piyasa yapısı oluşturmaya yönelik olduğu, elektrik fiyatlarındaki artıştan hane halklarını korumak için de büyük sübvansiyonların uygulandığı,

- Anayasanın 104'üncü maddesinin CBK'ların bakanlıkların kuruluş ve teşkilatlanması ile üst kademe kamu yöneticilerinin atanma usulleri gibi konularda çıkarılabileceğini düzenlediği, diğer yandan Anayasa'nın 128'inci maddesi ile memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülüklerinin münhasıran kanunla düzenleneceğinin belirtildiği, bu durumda memurların özlük hakları gibi konuların yalnızca kanunlarla düzenlenmesi gerektiği, bu bağlamda yapılacak bir anayasa değişikliği ile yetki alanlarının daha net bir şekilde tanımlanması gerektiği, bu konunun hukuk devletinin belirlilik ilkesi açısından önem taşıdığı, böyle bir değişikliğin yetki sınırları konusundaki tartışmaları ortadan kaldırarak hukuki güvenliği artıracığı,

- Teklif ile Cumhurbaşkanlığı teşkilatında sözleşmeli personel çalıştırılması, hâkim ve savcılarının terfi işlemleri, sözleşmeli bilişim personeli istihdamı, kadrolu personelin kamu kurumlarına atanması ve süreli görevlendirmeler gibi mevcut uygulamaların 2879 sayılı Kanuna dâhil edilmesinin amaçlandığı, ayrıca Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kariyer meslek personeli istihdam edilerek, 657 sayılı Kanunun ek 41'inci maddesi çerçevesinde diğer kamu kurumlarındaki kariyer mesleklerle uyum sağlanacağı, hâlihazırda teşkilatta görev yapan hâkim, savcı, kaymakam, yasama uzmanı ve diğer kariyer meslek mensuplarına en az üç yıl görev yapmış olmaları koşuluyla kendi talepleri ve uygun görülmeleri hâlinde Raportör kadrolarına atanma imkânı tanındığı ve Cumhurbaşkanlığı teşkilatındaki personel sisteminin daha düzenli ve uyumlu hale getirilmesinin amaçlandığı,

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ilgili bazı düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine, iptal edilen hükümlerin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenmesinin öngörüldüğü, Bakanlığın görev ve hizmet birimlerinin faaliyetlerini daha etkin yürütmesi, uygulamadaki eksikliklerin giderilmesi ve hizmet kalitesinin artırılmasının amaçlandığı, ayrıca Bakanlığın döner sermayesine ilişkin kanuni altyapı oluşturularak düzenlemelerin uygulanabilirliğinin sağlanacağına öngörüldüğü,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmesinin oylanmasından önce; Teklif metninin 8'inci maddesinin Anayasa'nın 108'inci, 10'uncu maddesinin Anayasa'nın 129'uncu ve 23'ncü maddesinin Anayasa'nın 2'nci, 6'ncı, 7'nci, 8'inci, 11'inci, 104'üncü ve 161'inci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi uyarınca önerge verilmiş, işleme alınan önerge oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1 ve 2

Teklifin çerçeve 1’inci ve 2’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3’üncü maddesi; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33’üncü maddesi kapsamında olanlar, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29’uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2’nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15’inci maddesi kapsamında olanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221’inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atananların da düzenleme kapsamına alınması ve madde kapsamında atanacakların ayrılmadan önceki mali ve sosyal hakları dahil her türlü özlük hakkının korunarak başvurularını takiben en geç üç ay içinde atanmasına yönelik düzenlemeyi teminen önerge ile kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin çerçeve 4’üncü maddesi; maddede yer alan “görevlendirilenler” ibaresinin “çalışanlar” şeklinde değiştirilerek uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin önüne geçilmesini ve her yıl kurumuna belgelendirilmesi kaydıyla aylıksız olarak verilebilecek izin süresinin 10 yıla çıkarılmasını teminen önerge ile kabul edilmiştir.

Madde 5, 6 ve 7

Teklifin çerçeve 5, 6 ve 7’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Hazine ve Maliye Bakanlığının, mücbir sebep sayılan haller nedeniyle; bölge, il, ilçe, mahal, organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölgeler gibi bölgeler veya afete maruz kalanlar itibarıyla; mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, iş yerleri, sektörler, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı, çalıştırılan hizmet erbabı sayısını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak mücbir sebep hali ilân edebilmesine, bu sürede vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları belirleyebilmesine, mücbir sebep hali ilan edilen yerlerde mücbir sebebin, bu durumun vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla bitmiş sayılmasına ve Hazine ve Maliye Bakanlığının; bu süreyi mücbir sebep halinin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonunu geçmemek kaydıyla uzatabilmesine ilişkin düzenleme, yeni çerçeve 8’inci madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Yeni Madde

213 sayılı Kanunun 15’inci maddesinde bu Kanunla yapılan değişiklik sonrası hükümlerin, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen depremler nedeniyle mücbir sebep hali ilan edilen Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Hatay illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunan ve 30/11/2024 tarihi itibarıyla mücbir sebep hali sona eren mükellefler için de uygulanabilmesine ilişkin düzenleme, yeni çerçeve 9’uncu madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Madde 8, 9, 10, 11 ve 12

Teklifin çerçeve 8, 9, 10, 11 ve 12’nci maddeleri; sırasıyla çerçeve 10, 11, 12, 13 ve 14’üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Cumhurbaşkanına malul ve engellilerin araç alımlarındaki vergi istisnasının uygulanmasında, istisna kapsamına girecek araçları; yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirleme yetkisi verilmesine ilişkin düzenleme, yeni çerçeve 15’inci madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Madde 13, 14, 15, 16 ve 17

Teklifin çerçeve 13, 14, 15, 16 ve 17’nci maddeleri; sırasıyla çerçeve 16, 17, 18, 19 ve 20’nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin çerçeve 18’inci maddesi; düzenleme kapsamında bulunan kamu görevlilerinin bulundukları kurumda veya ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan dernek ve vakıflarda izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi görev ve hizmetlerde talepleri üzerine görevlendirilmelerine imkân sağlanmasını ve Teklifte yer alan hükmün TBMM İdari Teşkilatında da uygulanmasına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına yetki verilmesini teminen önerge ile 21’inci madde olarak kabul edilmiştir.

Yeni Madde

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38’inci maddesi kapsamında yapılmakta olan ve maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı tereddütlerin önlenmesi ve uygulamanın 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin genel sistematığına uyumlu hale getirilmesine ilişkin düzenleme, yeni çerçeve 22’nci madde olarak Teklif metnine eklenmiştir.

Madde 19, 20, 21 ve 22

Teklifin çerçeve 19, 20, 21 ve 22’nci maddeleri; sırasıyla çerçeve 23, 24, 25 ve 26’nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 23

Teklifin çerçeve 23’üncü maddesi; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkilerine yönelik düzenlemede uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla ilgili bende “Sanayi ürünlerine yönelik” ibaresinden sonra “Bakanlığın görev alanına giren” ibaresinin eklenmesini teminen önerge ile çerçeve 27’nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 24

Teklifin çerçeve 24’üncü maddesi; çerçeve 28’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 25

Teklifin yürürlüğe ilişkin 25’inci maddesi; aynı konuya ilişkin maddelerin yürürlüğe gireceği tarihlerin uyumlaştırılmasını teminen önerge ile 29’uncu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 26

Teklifin yürütmeye ilişkin 26’nci maddesi; 30’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elâzığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan <i>Mehmet Muş</i> Samsun	Başkanvekili <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	Kâtip <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Ayyüce Türkez Taş</i> Adana (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Resul Kurt</i> Adıyaman (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Heval Bozdağ</i> Ağrı (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Hüseyin Altınsoy</i> Aksaray (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Mustafa Erdem</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Kılıç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsüdür)	Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ (Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye <i>Selim Temurci</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye	Üye	Üye
<i>Cevdet Akay</i>	<i>Mustafa Baki Ersoy</i>	<i>Necmettin Erkan</i>
Karabük	Kayseri	Kırşehir
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Sami Çakır</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>	<i>Veli Ağbaba</i>
Kocaeli	Konya	Malatya
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Tahsin Ocaklı</i>
Manisa	Osmaniye	Rize
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ertuğrul Kocacık</i>	<i>Erhan Usta</i>	<i>Ersan Aksu</i>
Sakarya	Samsun	Samsun
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Güneş</i>	<i>Gülcan Kaçmaz Sayyigüt</i>	
Uşak	Van	
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

2/2731 esas numaralı “**Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”ne¹ Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 2/2731 esas numaralı “**Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan, 30 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Komisyonu sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan 7’si 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere 6 kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok ayrı maddesinde değişiklik yapan söz konusu **kanun teklifi metninde yer alan konularla ile ilgisi olmayan 3 madde ve bir diğer ilgili madde olmak üzere 4 madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, kanun teklifi metni 8 kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararname’de değişiklik yapar hale getirilmiş, madde sayısı 30’a çıkarılmıştır.**

Söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafırları bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri

¹ Komisyonu sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgisi olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30’a çıkarılmıştır.

parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, 2002'den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimi ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

1.1 Söz Konusu Kanun Teklifi Torba Kanun Formatına Getirilmiştir.

Komisyonla sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan ve söz konusu teklif 7 adedi 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere 6 ayrı Kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapmakta idi.²

7 maddesi 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, 3 maddesi 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanununda, 2 maddesi 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda, 1 maddesi 5393 sayılı Belediye Kanununda, 1 maddesi 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununda, 1 maddesi 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda, 1 maddesi 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede, 5 maddesi 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, 1 maddesi 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, 2 maddesi 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan söz konusu kanun teklifine komisyon çalışmaları sırasında son dakika önergeleri ile teklif metnine kendisi ile ilgili olmayan 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile ilgili 2 madde, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu ile ilgili 1 madde ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili bir madde eklenmiştir.

Kanun teklifinin 14 maddesi daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi ile ilgilidir.

AKP iktidarı döneminde kanun yapma usul ve yöntemlerinin etkin ve verimli olmayan bir çerçevede oluşturulduğu ve uygulandığı görülmektedir. Nitekim

² Komisyonla sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgili olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30'a çıkarılmıştır.

kamuoyunda 'torba kanun' olarak adlandırılan ve istisnai hallerde kullanılmasının uygun olduğu düşünölen bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değışiklik yapılması hakkında kanun tekliflerinin son dönemlerde adeta hâkim norm haline geldiğı gözlenmektedir. Bu kapsamda, birbiriyle hiç ilgisi ve ilişkisi olmayan konular söz konusu 'torba kanun' yöntemi kullanılarak yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte, bu tür kanun hazırlama ve yapma teknikleri, hem torba kanunda ele alınan konuların ilgili ana mevzuatıyla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmakta hem de uygulama aşamasında öngörölemeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bazen aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değıştirilmesi gereğı doğmakta ve bu kapsamda düzenlemelerden doğudan veya dolaylı olarak etkilenen vatandaşlar mağdur olmaktadır.

Öte yandan, torba kanun tekliflerinin **TBMM Genel Kurulunda 'Temel Kanun' olarak görüşölmesi de ciddi sakıncalar içermektedir.** TBMM İctüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediğı alan yönünden bütönlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşölmesi TBMM İctüzüğü'ne aykırıdır.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Bu çerçevede, konu bütönlüğü ve iç tutarlılığı olmayan torba kanun düzenlemesi ile Meclis çalışmalarında komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta gerek milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım süreci ortaya çıkmakta ve bu durum parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

1.2 Kanun Teklifi Tali Komisyonunda Görüşölmemiştir

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Samsun Milletvekili Ersan Aksu ile 60 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 29.11.2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

30³ maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 04.12.2024 günü saat 15.00'de başlayan birleşiminde 7 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmediği öğrenilmiştir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İktüzükte ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir İktüzükte tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konu İktüzüğün 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Nitekim TBMM İktüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, İktüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. İktüzüğün 34'üncü maddesinin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İktüzüğe uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

³ Komisyona sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgisi olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30'a çıkarılmıştır.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

Kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **TBMM’nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ihtisaslaşmadan yararlanmak suretiyle komisyonların görece teknik çalışmaları yürütebilmesine imkan sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde tali Komisyonun kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınması ciddi sakıncalar içermektedir.

1.3 Etki Analizi Raporu Ciddi Eksiklikler İçermektedir

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında teklifin bütünü ile ilgili olarak sunulan Etki Analiz Raporunun özenle hazırlanmadığı, yetersiz olduğu ve bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Teklifin 3, 13, 14 ve 21. maddeleri uygulaması ile ilgili olarak önümüzdeki dönemi ilgilendiren herhangi bir gider projeksiyonunda bulunulmamış, teklifin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle teklif metnine eklenen 8, 9 ve 15. maddelerin gelir azaltıcı veya gelir artırıcı sonuçlara neden olup olmayacağı, buna ilişkin mali boyutun ne olacağı yönünde komisyon üyelerine bir açıklamada bulunulmamıştır.

8 adet kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararname hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmektedir.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir

1.4 AKP iktidarı kendisinin hazırlanmasına ve yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine uymamaktadır.

11.02.2017 tarih ve 29976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17.maddesi ile 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sına eklenen Geçici 21. maddenin B fıkrası;

“B) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu Kanunla yapılan değişikliklerin gerektirdiği Meclis İçtüzüğü değişikliği ile diğer kanuni düzenlemeleri yapar. Cumhurbaşkanlığı karamamesiyle düzenleneceği belirtilen değişiklikler ise Cumhurbaşkanının göreve başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir.”

hükmü yer almaktadır.

Söz konusu hüküm gereği referandum ile Anayasa'da yapılan değişikliklerin kabulünü müteakiben yasalarda yapılması gereken değişikliklerin en geç altı ay içerisinde yapılması gerekmekte idi.

Söz konusu değişiklikler TBMM tarafından gerçekleştirilmediği için 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

Söz konusu kanunun gerekçesinde;

“21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında değişiklik yapılmış ve yapılan değişiklikle, parlamenter hükümet sistemi yerine Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi getirilmiştir.

Anayasa değişikliğiyle getirilen yeni hükümet sistemine bağlı olarak Anayasada; Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna ilişkin hükümlerde değişiklik yapılmış, Bakanlar

Kurulu tarafından çıkarılan tüzük şeklindeki düzenleyici işlem uygulamasına son verilmiş, savaş hali hariç askeri mahkemelerin kurulamayacağı düzenlenmiş, Cumhurbaşkanına bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması, üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların düzenlemesi, kamu tüzelkişiliğinin kurulması, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevleri, Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri ile yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı karanamesi çıkarabilme yetkisi verilmiş ve yeni hükümet sistemi çerçevesinde çeşitli maddelerde önemli değişiklikler yapılmıştır. Anayasada gerçekleştirilen yeni hükümet sistemine geçiş için yapılan değişiklikler ilgili kanunlarda bazı düzenlemelerin yapılmasını gerekli hale getirmiştir.

Bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 20/4/2018 tarihli ve 1183 sayılı Kararıyla 3/11/2019 tarihinde yapılması planlanan 27 nci Yasama Dönemi milletvekili genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin tarihi 24/6/2018 olarak değiştirilmiştir. Bu sebeple Anayasa değişikliğinin gerektirdiği kanuni düzenlemelerin bir an önce yapılması önem arz etmekte olup ivedi olarak yapılması gereken bazı düzenlemelerin kanun hükmünde kararname çıkarılması yoluyla gerçekleştirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Bu kapsamda çıkarılacak kanun hükmünde kararnameler ile yeni hükümet sisteminde uygulaması kalmayacak olan tüzük, Bakanlar Kurulu, Başbakan, Başbakanlık, kanun tasarısı gibi bazı ibarelerin kanun ve kanun hükmünde kararnamelerden çıkarılması ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin gerektirdiği düzenlemelerin yapılması öngörülmekte olup bu düzenlemeler yapılırken kamu hizmetlerinin verimli, süratli ve etkin bir şekilde yürütülmesi, atama ve görevde yükselmede kariyer ve liyakat esaslarının esas alınması, kamu hizmetlerinde koordinasyonun sağlanması ve kaynak kullanımında israfın önlenmesi gibi ilkeler gözönünde bulundurulacaktır.

Tasarı ile, yukarıda belirtilen düzenlemelerin yapılabilmesi için Bakanlar Kuruluna Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının yemin ederek göreve başladığı tarihe kadar geçerli olacak şekilde kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin verilmesi amaçlanmaktadır.”

açıklamaları yer almaktadır.

Anayasa'nın değiştirilen madde hükümleri gereğince altı ay içerisinde gerçekleştirilmesi gereken yasa değişiklikleri seçimlerin öne alınması gerekçe gösterilerek yasalaştırılan 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanarak Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılmıştır. Bunlardan 233 maddelik 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK 09.07.2018 tarihli Resmi gazete yayımlanmıştır.

Söz konusu 703 sayılı KHK ile birçok kurumla ilgili teşkilat ve diğer konulardaki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya birçok madde veya kanun ve kanun hükmünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Tek adam rejimine geçiş için o dönemde hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye birçok kanunun yüzlerce maddesi yürürlükten kaldırılmıştı.

Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 703 sayılı KHK'nin 83 maddesine yetki kapsamında olmaması, 37 maddesine esastan iptal başvurusu yapılmış olup, Anayasa Mahkemesi 7.12.2023 tarih ve 2018/117 E. ve 2023/212 K. sayılı kararıyla toplamda 235 düzenlemeyi iptal etmiş ve bunların 02.06.2025 tarihinden itibaren yürürlükten kalkmasına hükmetmiştir.

Anayasa değişikliğinin verdiği yeni yetkilere dayandırılarak çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile devletin yapısı baştan aşağı değiştirilmiştir. Devlet örgütlenmesi ve bürokratik yapı, tek adamın belirleyici olacağı, kurumların bir kişiden ve onun dar çevresinden emir alacağı, bir kişiye karşı sorumlu olacağı biçimde yeniden yapılandırılmıştır. Bütün bir devlet geleneği yıkılarak, oturmuş gelenekler bozularak yeni bir yürütme yapısı hayata geçirilmiştir.

Bu kararnamelerle Türkiye'nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı

çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Cumhurbaşkanlığında mevcut kamu yönetiminde işlevleri bulunan kamu kurum ve kuruluşlara paralel yeni kurul, başkanlık veya ofisler oluşturulmuştur.

Bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, bu yöntemle kamu yönetiminde mevcut bellek silinmiştir. Kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki deneyimli kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için oluşturulan havuzlara (?) alınmış, oradan da kendi öz deneyim ve birikimleri ile ilgisi bulunmayan diğer kamu kurumlarına tayin edilmişlerdir.

Bu işlemler çok sayıda ve art arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılmamıştır.

Bu kararnameler TBMM'nin de denetimi dışındadır. Bu nedenle T.B.M.M.'nin gündemine alınıp tartışılmamaktadır. Bu kararnameler eski sistemdeki KHK'ların statüsünde bulunmayıp sadece Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

Kurumların yapısının plansızca ve radikal bir biçimde değiştirilmesi devlet içindeki uyumu ve kamu uygulamalarındaki tutarlılığı da yok etmiştir. Bu çarpık ve hesapsız dönüşüm sürecinin ülkemizin demokratikleşme serüvenine kurumsal birikimize ve kamu vicdanına verdiği zararlar ne yazık ki muhtemelen kalıcı ve uzun vadeli olacaktır.

2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra yürürlüğe konulan özellikle 1, 2, 3, 4 sayılı ve onları izleyen çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi⁴ çıkarılmış bunlarla birçok kamu kurumunu, bakanlıkların, bağlı, ilgili kuruluşlarının teşkilat görev yetki ve sorumlukları ile ilgili konularda düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan çok sayıda düzenleme ya Anayasa'nın 104/17. Maddesinde yer alan Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen

⁴ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 04.12.2024 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 166 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

hükümün kapsamı dışında bulunmakta veya kanunla düzenlenmesi gereken konulardan oluşmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal başvuruları uzun bir süreç geçtikten sonra karara bağlanmaktadır.

Kanun teklifinde yer alan 14 maddede (5, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27 ve 28. maddelerinde) yer alan düzenlemeler anayasaya aykırılıkları nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bulunan düzenlemeler ile ilgilidir.

1.5 Söz konusu kanun teklifinin görüşülmesi sırasında “Eylemli İçtüzük ihlali” yapılmıştır.

Komisyonla sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan ve söz konusu teklif 7 adedi 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu olmak üzere 6 ayrı Kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapmakta idi.⁵

Söz konusu kanun teklifine komisyon çalışmaları sırasında son dakika önergeleri ile teklif metnine kendisi ile ilgili olmayan 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile ilgili 2 madde, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu ile ilgili 1 madde ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili bir madde eklenmiştir.

TBMM İçtüzüğü’nün “Komisyonların yetkisi, toplantı yeri ve zamanı” başlıklı 35. maddesinde;

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen kanun tekliflerini aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonlarda toplanırlar.

Ancak, komisyonlar, kanun teklif edemezler, kendilerine havale edilenler dışında kalan işlerle uğraşamazlar,”

hükümü yer almaktadır.

⁵ Komisyonla sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgili olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30’a çıkarılmıştır.

İçtüzüğün tekliflerin genel kuruldaki görüşme süreci ile ilgili “Değişiklik önerileri” başlıklı 87. maddesinde de;

“Kanunlarda veya İçtüzükte aksine hüküm yoksa, Kanun teklifinde bir maddenin reddi, tümünün veya bir maddenin komisyona iadesi, bir maddenin değiştirilmesi, metne ek veya geçici madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon değişiklik önerileri verebilir....

Görüşülmekte olan teklifin konusu olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önerileri işleme konulmaz.

Görüşülmekte olan teklife konu kanunun, komisyon metninde bulunmayan, ancak teklif ile çok yakın ilgisi bulunan bir maddesinin değiştirilmesini isteyen ve komisyonun salt çoğunlukla katıldığı öneriler üzerinde yeni bir madde olarak görüşme açılır.

Değişiklik önerilerinde, değiştirilmesi kaldırılması veya eklenmesi istenen hükümler açıkça belirtilir. Açık olmayan ve şarta bağlı öneriler işleme konulmaz....”

hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin görüşülmesi sırasında verilen son dakika önerileri ile kanun metnine eklenen 22. madde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere yeni bir fıkra eklenmesi ile ilgilidir. Kanun teklifi metninde yer alan düzenlemelerle ilişkili bulunmaktadır.

Ancak kanun teklifi metnine son dakika önerileri ile eklenen 8, 9 ve 15. maddelerin eklenmesi için verilen önerilerin görüşülmekte olan teklifin konusu ile alakalı olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önerileri niteliğinde olduğundan Başkanlık Divanınca işleme alınmaması gerekmekte idi.

Teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında son dakikada verilen önerilerle kanun teklifi metnine eklenen;

8. madde; Hazine ve Maliye Bakanlığına, mücbir sebep sayılan hâllerde bölge, il, ilçe, mahal veya afete maruz kalanlar itibarıyla mücbir sebep hâli ilân etme yetkisinin organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölge gibi bölgeler itibarıyla ve mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü,

faaliyet konusu, sektör, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı ve çalıştırılan hizmet erbabı gibi ölçütleri de dikkate alınarak kullanılabilmesi yetkisinin verilmesi,

9. madde; Vergi Usul Kanununa göre mücbir sebep hâli ilan edilmesi durumunda, mücbir sebebin, bu durumun meydana geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla sona ermesi, bu sürenin mücbir sebebin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonuna kadar uzatılabilmesi hususunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesi,

15. madde; Engelliler tarafından satın alınan araçlarla ilgili olarak Özel Tüketim Vergisinde yer alan istisnanın uygulanmasında Cumhurbaşkanına; istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirleme yetkisinin verilmesi,

ile ilgilidir.

Söz konusu düzenlemelerde üstelik tüm grupların onayı olmaksızın (8 ve 9. maddeler Deprem Bölgesinde kayıtlı olan mükelleflerin vergi borçlarının ertelenmesi ile ilgili olup zaman sınırlılığı gerekçe gösterilerek diğer parti gruplarının ön onayı alınarak işleme konulmuştur) işleme konulan 15. madde ile ilgili önerge tüm itirazlarımıza rağmen Başkanlık Divanınca işleme konularak bir nevi eylemli içtüzük ihlali yapılmıştır.

Görüşülmekte olan teklifin konusu ile alakalı olmayan 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7. maddesinde değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki bu önergenin diğer parti gruplarının onayı da olmaksızın Başkanlık Divanınca işleme ısrarla konulmasının nedeni anlaşılamamıştır.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM'Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda altı buçuk yıldan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 166⁶ adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan” müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

“İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması”, Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen altı buçuk yıllık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya

⁶ 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141,142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

milletvekillerinin teklif metnine hakim olamadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin nerdeyse tümü torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin altı buçuk yıllık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanısı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa”

tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken önemli bir husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortaksız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri⁷ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir. Bunların çoğunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından başvurularımız üzerine bilahare iptal edilmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde yer alan 14 maddede (5, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27 ve 28. maddelerinde) yer alan düzenlemeler daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen veya 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanununun verdiği izne istinaden çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede düzenlenmemesi gerektiği halde düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanun maddeleri ile düzenlenmesiyle ilgilidir.

Mevcut AKP iktidarı kendisinin yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa’nın hükümlerine dahi uymamaktadır.

⁷ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 04.12.2024 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25’i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 166 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

2018 yılı Temmuz ayından itibaren altı buçuk yıl geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Samsun Milletvekili Ersan Aksu ile 60 Milletvekili tarafından hazırlanan Kanun Teklifi nin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu tespitler Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu ısrarla sürdüreceğini ortaya koymaktadır.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa'ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir

1.1. Kanun Teklifinin Bütün Olarak Anayasa'ya Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi Yapılmamıştır

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere, birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

TBMM İçtüzüğü'nün 38'nci maddesi "*Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.*" hükmünü taşımaktadır.

İçtüzüğü'nün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. İçtüzüğe göre, bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır bir yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini,

Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya ret kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38'in gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2. Torba Kanun uygulamasının Anayasaya uygunluğunun sorgulanması gerekmektedir

Söz konusu 30⁸ maddeden oluşan mini torba kanun teklifi ile 8 ayrı Kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki

⁸ Komisyona sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgili olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önermeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30'a çıkarılmıştır..

belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhur İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesi'nin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadır.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez”*

Anayasa'nın 11. maddesine göre ise *“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.*

“Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.”

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir.

Nitekim söz konusu kanun teklifinde yer alan 14 maddede (5, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27 ve 28. maddelerinde) yer alan düzenlemeler daha önce Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmemesi gerektiği halde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen hususların bilahare başvurumuz üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle bu kez kanunlarla düzenlenmesi ile ilgilidir.

8 ayrı Kanunda ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmakta olan 30 maddeden oluşan torba kanun teklifi'nin bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce ve maddelerin görüşülmesi sırasında; **kanun teklifinin 10, 12 ve 27 maddelerinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

Ayrıca kanun teklifi metnine son dakika önergeleri ile eklenen 15. madde ile yapılan düzenlemenin Anayasa'nın 73 ve 104. maddelerine aykırılığı konusunda yaptığımız uyarı da dikkate alınmamıştır.

1.3. Kanun Teklifinin Maddelerinin Anayasa'ya Aykırılığı

1.3.1. Kanun Teklifinin 10. Maddesi

Anayasanın "Devlet Denetleme Kurulu" başlıklı 108. maddesi;

"H. Devlet Denetleme Kurulu

Madde 108 – *İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek*

kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar.

yargı organları, Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışındadır.

Devlet Denetleme Kurulunun Başkan ve üyeleri, Cumhurbaşkanınca atanır.

Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”

hükmünü içermektedir.

Teklifin 10. maddesi;

“MADDE 10- 1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve mülga 2 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler:

MADDE 2- Devlet Denetleme Kurulu vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilir.”

hükmünü taşımaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçisi kolaylaştırmak(!) amacıyla 2018 yılında hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye başta Devlet kurumlarının, bakanlıkların, bağlı ve ilgili kuruluşların teşkilat ve görevleri ile ilgili birçok kanunun ve Kanun Hükmünde Kararnamenin yüzlerce maddesi değiştirilmiş veya yürürlükten kaldırılmıştır.

Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır.

“2443 Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanunun” “özel hizmet tazminatı ve harcıraha ilişkin hükümler” başlıklı 8’inci ve yürütme ve yürürlük maddeleri dışındaki tüm maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmış, kanunun adı da “Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun” olarak değiştirilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan maddeler ise 15.07.2018 tarih ve 5 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

Anayasa Mahkemesinin CHP'nin yaptığı başvuru üzerine aldığı hem 703 sayılı KHK'nın hem de bu KHK ile açılan alanlara yönelik olarak Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan düzenlemelerin birçoğunu iptal etmiştir.

İptal edilen maddelerle ilgili olarak bu teklifle konusu kanuna yeni maddeler eklenmeye, çalışmaktadır. Bu nedenle de Kanunun adını, "Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun" olarak değiştirilmektedir.

Maddeyle önerilen bir başka düzenlemeyle de kanuna, "Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler" başlıklı yeni bir madde eklenmektedir. Maddeyle, Devlet Denetleme Kurulu "*vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilme*" yetkisi verilmektedir.

Maddeyle verilmek istenen yetki, daha önce 19.08.2021 tarihli ve 82 numaralı ı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Devlet Denetleme Kuruluna verilmiş, ancak CHP'nin açtığı davada, Anayasa Mahkemesi 01.02.2024 tarih ve 2021/113E.,20224/29 K. sayılı kararı ile 5 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan Devlet Denetleme Kuruluna "*... vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde...*" denetleme yapma yetkisini, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile böyle bir düzenleme yapılamayacağını gerekçe göstererek iptal etmiştir.

Maddenin gerekçesinde;

"2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 8 inci maddesinde yer alan özel hizmet tazminatı ve harcıraha ilişkin hükümler dışındaki maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır. Kurulun görevi, denetçilerin görev ve yetkileri ile görevden uzaklaştırmaya ilişkin bazı hükümlerin anılan Kanuna eklenmesi ihtiyacı ortaya çıktığından Kanun isminin de söz konusu değişikliklere uygun olarak değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarihli ve 2021/113 Esas, 2024/29 Karar sayılı kararı ile 5 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4'üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde yer alan "...vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık

ve iştiraklerinde...” ibaresi iptal edilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile Anayasa hükmünde mevcut olmasına rağmen 5 sayılı CBK’da yer alan vakıflarla ilgili düzenleme bütünüyle yürürlükten kalkmış olup vakıflar yönünden hukuksal boşluk oluşmuştur. Kooperatifler, birlikler ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştirakleri ise, gerekçeli kararda belirtildiği üzere, Anayasanın 104 üncü maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri uyarınca CBK ile düzenlenemeyen, kanunla düzenleme yapılması gereken alanda kalmaktadır. Anayasanın 108 inci maddesi uyarınca Devlet Denetleme Kurulunun görevleri Cumhurbaşkanlığı karnamesinde düzenlenmekle birlikte bu görevlerden Anayasa Mahkemesinin anılan kararı ile iptal edilen hususların kanunla düzenlenmesi amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Teklifte yer alan maddenin gerekçesi, Anayasa Mahkemesi Kararının AKP tarafından tam olarak özümsemediğini göstermektedir.

Gerekçede, “Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile Anayasa hükmünde mevcut olmasına rağmen 5 sayılı CBK’da yer alan *vakıflarla* ilgili düzenleme bütünüyle yürürlükten kalkmış olup vakıflar yönünden hukuksal boşluk oluşmuştur” şeklinde ifadelerle yer verilmiştir.

Oysa Anayasa Mahkemesi kararında, Anayasa’nın 108’inci maddesinin kamuya yararlı statüsü bulunan vakıfların DDK tarafından denetlenmesine olanak tanıdığını, iptal edilen cümlede ise “vakıflarda” sözcüğüne yer verilerek “kamuya yararlı vakıf statüsü olmayan” vakıfların da CBK ile DDK denetimine alınmasını Anayasa’ya aykırı bulmuştur. Bunun “*Anayasa’nın İkinci Kısmı’nın İkinci Bölümü’nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin bir düzenleme içerdiği, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca Cumhurbaşkanlığı Karnamesi ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığını*” bildirmişti.

Anayasa Mahkemesi “*kooperatifler, birlikler ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinin*” DDK denetimine alınmasını da “*sözleşme ve teşebbüs özgürlüklerine ilişkin sınırlama içerdiğinden münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme öngördüğü*” gerekçesiyle iptal etmişti.

Teklifte getirilen yeni düzenleme de tümüyle, özellikle de vakıflar, kooperatifler ve birliklerin her türlü **ortaklık ve iştiraklerini de DDK’nın denetimine alması açısından** Anayasa’ya aykırıdır.

Zira, bu düzenleme ile anayasal denetim birimi olarak tanımlanmış ve görevleri anayasal olarak “idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme” şeklinde saptanmış olan Devlet Denetleme Kurulu’na, kaynağını Anayasa’dan almayan yeni görev ve yetki alanı tanınmaktadır.

Anayasada bir değişiklik yapılmadığı sürece Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı herhangi bir yasayla genişletilemez. Bu değişiklikler, Anayasa’nın 108. maddesine açık aykırılık taşır. Vakıfların, kooperatiflerin, birliklerin iştirak ve ortaklıklarının DDK tarafından denetlenmesine olanak sağlayan bu düzenleme, Anayasa’nın 108. maddesine aykırı bulunmaktadır.

1.3.2. Kanun Teklifinin 12. Maddesi

Maddeyle 2443 sayılı Kanunun mülga 6. Maddesinde düzenleme yapılarak Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin görevden uzaklaştırmaya ilişkin yetkileri düzenlenmektedir. Söz konusu madde;

“MADDE 12- 2443 sayılı Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Görevden uzaklaştırma:

MADDE 6- İlgili Kurul üyesi veya **denetçi;**

- a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,
- b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracak anlaşılan,
- c) Suç delillerini karartacak anlaşılan,
- ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen,

her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir.

Görevden uzaklaştırma tedbirine ilişkin gerekçeli yazı, görevden uzaklaştırılanın atamaya yetkili amirine, Kurul Başkanına ve diğer ilgililere bildirilir.

Denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma gerekçesinin ortadan kalkması, denetlemeler sonunda suç işlendiğinin belirlenememesi veya disiplin yönünden memurluktan çıkarma dışında bir ceza önerilmesi halinde, ilgili denetim veya soruşturma grubunca hazırlanacak yazı veya rapor üzerine, görevden uzaklaştırılan, atamaya yetkili amir tarafından derhal görevine başlatılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına ilişkin iş ve işlemler öncelikle tamamlanır.”

hükmünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde;

“Anayasa Mahkemesinin 11/11/2021 tarih ve 2018/121 Esas; 2021/84 sayılı Kararı ile 5 sayılı CBK’nın 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...tedbiri uygulayabilir veya...” ibaresi Anayasaya aykırı görülerek iptal edilmiştir. Söz konusu maddenin iptal gerekçesinde; Anayasanın 108 inci maddesi gereğince Devlet Denetleme Kurulu tarafından derneklerde yapılacak denetlemeler sırasında dernek görevlileri hakkında da görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanabileceğinden bahisle, söz konusu hükmün dernek görevlileri yönünden Anayasanın 33 üncü maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu, bu bağlamda söz konusu CBK hükmünün kapsamı itibarıyla Anayasanın İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili bir düzenleme içerdiği, Anayasanın 104 üncü maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek alan içerisinde kaldığı ve bu nedenle Anayasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

Madde ile 5 sayılı CBK’da DDK’ya verilen yetkiler arasında yer alan “Görevden Uzaklaştırma” tedbiri hakkında, memurlar ve diğer kamu görevlilerini kapsayacak şekilde Anayasa Mahkemesi kararının iptal gerekçesine uygun olarak düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Maddenin tedvin şeklinden anlaşılacağı üzere; Devlet Denetleme Kurulu üyelerine ve denetçilerine, ikili bir yetki verilmektedir. Birinci yetki türü ilgili kişilerin görevlerinden uzaklaştırılmasını yetkili makamlara önermektir. Bu yetki, Devlet Denetleme Kurulunun yetki dahilindeki bütün kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Buna Vakıflar, dernekler ve sendikalar da dahildir. İkinci yetki türü ise memurlar ve diğer kamu görevlilerine ilişkindir. Bunda ise ilgili kurul üyesi veya denetçi doğrudan görevden uzaklaştırma tedbiri uygulayabilecektir.

Öncelikle söz konusu düzenlemenin gerekçesi olarak Anayasa Mahkemesinin (AYM, E.2018/121, K.2021/84, 11/11/2021,) kararı gösterilmektedir. CHP tarafından yapılan başvuru; AYM tarafından ele alınmış kural şu gerekçelerle iptal edilmiştir:

“102. Örgütlenme özgürlüğünün bir şekli veya özel bir yönü olan dernek hakkı; kişi açısından, dernek kurma özgürlüğünün yanı sıra derneğe üye olma, derneğin etkinliklerine katılma ve mensuplarının menfaatlerini korumak üzere faaliyetlerde bulunma gibi hakları da içermektedir. Dernekler ise belirli bir amacın gerçekleştirilmesi ya da izlenmesi için kişilerin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirdikleri, örgütlenmiş ve tüzel kişilikle donatılmış kişi topluluklarıdır. Anayasa’nın 33. maddesi temel olarak dernek hakkının kullanılması sırasında kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korunmayı amaçlamaktadır.

103. Anayasa’nın 108. maddesi gereğince DDK tarafından derneklerde yapılacak denetlemeler sırasında grup başkanının maddede yer alan koşulların varlığı hâlinde görevliler hakkında uygulayabileceği görevden uzaklaştırma tedbirinin Anayasa’nın 33. maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu açıktır. Bu bağlamda kural, kapsamı itibarıyla Anayasa’nın İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili düzenlemeler içermektedir.

104. Bu itibarla kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içerisinde kalmaktadır.

105. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.” Şeklindeki kararıyla da dernekler açısından CBK ile görevden uzaklaştırma kararı vermeye ilişkin yetki iptal edilmiştir.”

Madde ile getirilen yeni düzenlemede de DDK’nın ilgili kurul üyesi ile denetçisine özel hukuk tüzel kişilikleri olan ve örgütlenme özgürlüğü ve hak arama hüviyeti kapsamında korunan haklara aykırı bir biçimde görevden uzaklaştırma işleminin düzenlenmiş olması Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir. Doğrudan örgütlenme özgürlüğünü, hak arama hürriyetini zedeleyen bu düzenleme aynı zamanda 87 sayılı ILO sözleşmesine de açık aykırıdır.

Diğer yandan, memurlar ve kamu görevlileri açısından bu düzenleme Anayasa 129’a açık aykırılık taşımaktadır. DDK denetçilerine doğrudan görevden uzaklaştırma yetkisi verilmesi, İta amirinin yetkisine müdahale niteliğindedir. Aynı şekilde, hakimler ve savcılar da bu alana dahil olduğundan hakim ve savcı güvenliğini de tehdit edecek bir düzenlemedir. 657 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanun ile çelişmektedir.

1.3.3. Kanun Teklifinin 15. Maddesi

Kanun teklifi metnine komisyonda son dakika önermeleri ile eklenen bu madde;

“MADDE 15- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı; bu istisnanın uygulanmasında istisna kapsamına girecek araçları, birinci fıkranın (2) numaralı bendinin alt bentleri itibarıyla, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.”

hükmünü içermektedir.

Söz konusu düzenleme ile engelliler tarafından satın alınan araçlarla ilgili olarak Özel Tüketim Vergisinde yer alan istisnanın uygulanmasında Cumhurbaşkanına; istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirleme yetkisi verilmektedir.

Maddede, engellilere yönelik ÖTV istisnasının kapsamının belirlenmesinde Cumhurbaşkanına çok geniş yetkiler verilmektedir.

Mevcut durumda binek araçlar için sadece parasal limit bulunmakta iken bu düzenleme ile;

-Hem engellilerin engellilik derecelerine göre ayırıştırma yapılabilecek,

-Hem de, parasal limit ile birlikte yerli katkı oranı, motor silindir hacmi ve emisyon türü de dikkate alınabilecektir.

Motor silindir hacmine ilişkin 1.600 cc şeklindeki limit, 2017 yılı sonunda kaldırılmış ve yerine halen 1.591.200 TL olarak uygulanmakta olan parasal limit getirilmişti. Şimdi yeniden motor silindir hacmine ilişkin olarak belirleme yapılabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Anayasa'nın “Vergi ödevi” başlıklı 73. maddesi;

“Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir”

hükümünü taşımaktadır.

Söz konusu maddede Cumhurbaşkanına tanınan yetki; Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisidir.

Bu maddedeki belirlemeden ÖTV Kanununda engelliler için tanınan istisna uygulaması ile ilgili olarak istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkisinin yasa ile Cumhurbaşkanına tanınamayacağı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın “Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini” düzenleyen 104. maddesinde de Cumhurbaşkanına bu alanda tanınan bir yetki bulunmamaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 73 ve 104. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

1.3.4. Kanun Teklifinin 27. Maddesi

635 sayılı KHK'ya eklenen maddeyle (Ek madde 1); Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevlerini düzenleyen muhtelif maddelerindeki bazı hükümler iptal edilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle; iptal kararı sonrasında, Bakanlığın görev ve yetkileri artık ilgili KHK'sına madde eklenerek yazılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi bu maddeyle düzenlenen hususları, Anayasa'nın 104. maddesinin 17 numaralı fıkrası uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal etmiştir. 292 sayfalık Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14 üncü Bölümünde m. 385-

409/A arası maddeleri Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev, yetki, teşkilatı ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Teklifin 27. maddesi;

“MADDE 27- 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İlgili mevzuatta yer alan görevleri yapmak.

b) Sanayi ürünlerine yönelik Bakanlığın görev alanına giren idari ve teknik düzenlemeleri hazırlamak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koymak, bunların uygulanmasını sağlamak, gerektiğinde denetlemek veya denetletmek.

c) Görev ve yetkileri arasında yer alan destek programları ve projeleri ile ilgili görevlerini, belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde bağlı ve ilgili kuruluşlarına yaptırmak.

ç) Sanayi işletmelerinin satın aldıkları sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetlerine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak, bu düzenlemelere yönelik denetimleri yapmak ya da yaptırmak.

d) Türkiye’de bilimsel ve teknolojik araştırma, geliştirme, tasarım ve yenilikçilik faaliyetlerini ve girişimlerini teşvik etmek; bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan ürünlerin patenti, yatırımı ve pazarlanması konusunda gerçek ve tüzel kişilere destek vermek; bunlarla ilgili düzenlemeler yapmak, usul ve esasları belirlemek.

e) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletmelere ait yatırım, üretim, teşvik, mali durum, Ar-Ge, fikri ve sınai mülkiyet hakları, dış ticaret, istihdam ve işgücü, kurulu kapasite, fiili üretim, enerji giderleri, verimlilik, dijitalleşme ve benzeri muhtelif ekonomik ve kurumsal faaliyet bilgi ve verilerini, belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde almak, verilerin saklanması ve kullanılması için bilgi sistemi oluşturmak ve yönetmek.

f) İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, sektörel birlikler, sivil toplum kuruluşları ve firmalar arasında teknolojik gelişim odaklı işbirliğini teşvik etmek; kümelenme ve işbirliği mekanizmaları için destek programları hazırlamak, uygulamak ve izlemek; desteklere ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yaygın bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere, arayüz veya platform tabanlı destek ve teşvik modelleri geliştirmek, bunlara ilişkin usul ve esasları belirlemek ve uygulamak.”

hükümünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde:

“Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Karamamesinin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevlerini düzenleyen muhtelif maddelerindeki bazı hükümler iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri göz önünde bulundurularak, iptal edilen düzenlemelerin 635 sayılı Kanun Hükmünde Karamameye dercedilmesi amaçlanmaktadır”

açıklaması yer almaktadır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK’ya eklenen Ek:1 maddenin “b)” bendinde, yer alan düzenlemeye göre; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; sanayi ürünlerine yönelik idari ve teknik düzenlemeleri hazırlayacak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koyacak, bunların uygulanmasını sağlayacak, gerektiğinde **denetleyecek veya denetletecektir.**

Bakanlık sanayi ürünlerine yönelik düzenlemelerden Türk standartları içinde gerekli görülenleri uygulamaya koyduktan sonra, bunların uygulanmasına dair denetimleri kendisi yapabileceği gibi, üçüncü kişilere de yaptırabilecektir.

Kamunun yerine getirmesi gereken denetim hizmetinin Bakanlık dışında üçüncü kişilere de yaptırılabilceği hükmü, münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişti. Ne var ki yeni teklifte, denetimin 3. kişilere de yaptırılabilceği ibaresi korunmuştur.

Söz konusu düzenleme Sanayi ürünlerine yönelik idari ve teknik düzenlemeler ile Türk standartlarına uygunluk bakımından firmalara yönelik denetim hizmetlerinin üçüncü kişilere de yaptırılabilmesine imkân tanıdığı, denetleme görevinin kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olduğundan kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiğinden, idare tarafından yapılacak denetletme faaliyetinin kim tarafından yapılacağı konusunda belirsizliğe sebebiyet vermesi nedeniyle Anayasa’nın 2., 6., 8., 123. ve 128. maddeleri hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

“ç)” bendiyle; sanayi işletmelerinin satın aldığı sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri alacak ve gerekli düzenlemeleri ve denetimleri yapacak. “b” bendinin sonundaki sorunlu ibaredeki gibi burada da Bakanlık, verilen desteklerle ilgili izlemeleri denetim yetkisini 3. kişilere de “yaptırmak” için yetki almaktadır. Oysa, denetim yetkisinin kamuda kalması ve

Bakanlık dışında kullanılmaması gerekmektedir. Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2., 6., 8., 123. ve 128. maddeleri hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

“d)” bendiyle; Bakanlık bilimsel, teknolojik AR-GE, tasarım, yenilikçilik (inovasyon) faaliyet ve girişimlerini teşvik edecek; buradaki ürünlerin patent, yatırım, pazarlanması için destek verebilecek, bu konuda düzenleme yapacak. “d)” bendinin sonundaki ibareyle, Bakanlık mali hüküm içeren bu destek ve teşvikler konusunda usul ve esasları belirleme yetkisi de almaktadır.

Mali konu içeren bir yetkide “usul ve esasları belirleme” yetkisinin kapsamının belirsiz bırakılması, Bakanlığın bütçe kanunundaki ödeneklerin dışına çıkabilecek harcamalar yapması sonucuna yol açabilecektir. İdarenin bilimsel ve teknolojik gelişmelerde verilecek destek/teşviklere ilişkin düzenlemelerde “usul ve esasları” belirleme yetkisinin ucu açıktır, bütçe hakkına aykırıdır. Bakanlığın bütçe kanunundan alınmamış bir yetkiyle destek ve teşvikleri alt mevzuatla kendisinin belirlemesine dönük bir ödenek aşımına da yol açabilecektir. Kanunda açıkça düzenlenmeyen destek/teşvik türleri ve sınırlarının, “usul ve esasları” belirleme adı altında alt mevzuatla düzenlenecek olması, kanunilik ilkesi ve bütçe hakkına (Anayasa madde 87 ve 161) aykırılık taşımaya devam etmektedir. Kamu harcamalarının yapılması da temel usul ve esaslara tabi olmalıdır. Bu alana yönelik düzenlemeler, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yer almakta devletin gelirleri ve yapacağı harcamaların tutarlarının ne olacağını belirleyen bütçeye idare tarafından bütçede öngörülmemiş bir gider kalemi koymak, bütçe hakkını ihlal edici niteliktedir. Ayrıca yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmektedir. Bu konuda benzeri düzenlemeler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda ayrıntılı olarak yer almaktadır. Söz konusu düzenleme 4749 ve 5018 sayılı Kanun düzenlemelerine de aykırılık oluşturmaktadır.

İlgili düzenlemeler Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11. 87. ve 161. maddelerine aykırıdır.

İlgili Kanun Teklifi metninin, 10. maddesinin , Anayasa'nın 108'inci, 12. maddesinin Anayasa'nın 129.'uncu 27. maddesinin Anayasa'nın 2. 6. 7. 8. 11. 87. ve 161, maddeleri hükümlerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa'ya aykırılık önergemizin kabul edilmemiş olmasının sebebi anlaşılamamıştır.

Ayrıca kanun teklifi metnine son dakika önermeleri ile eklenen 15. madde ile yapılan düzenlemenin Anayasa'nın 73 ve 104. maddelerine aykırılığı konusunda yaptığımız uyarı da dikkate alınmamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 2.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüldüğü anlaşılmaktadır. Söz konusu kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun faaliyette bulunduğu sürelerde görüştüğü yedinci torba kanun teklifidir.

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Samsun Milletvekili Ersan Aksu ile 60 Milletvekili tarafından verilen 2/2731 esas numaralı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 8 ayrı kanunun ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 30 maddeden oluşan torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifinin ilgili kamu kuruluşlarının, meslek odalarının, sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir.

Kanun teklifi 29.11.2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2023 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifinin görüşülmesi müteakip 04.12.2024 günü saat 15.00'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 02.12.2024 tarih ve Z-13922241-130.02-1539197 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

30⁹ maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 04.12.2024 günü saat 15.00'de başlayan birleşiminde 7 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Nitekim teklif metnindeki 14 madde ((5, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27 ve 28. maddeler) Cumhuriyet Halk Partisi'nin 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili olarak çeşitli tarihlerde Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal istemlerinin sonuçları ile ilgilidir. Ancak

⁹ Komisyona sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan kanun teklifi metnine konu ile ilgili olmayan üç madde ve 375 sayılı KHK ile ilgili madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 30'a çıkarılmıştır.

kanun metninde yer alan bazı yeni düzenlemelerin de Anayasa'ya tam uygunluk açısından durumları tartışmalıdır.

Kanun teklifi metninde yer alan 14 madde; bir taraftan geçmiş dönemlerde yetki aşımı ile yürürlüğe konulan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile ilgili olması; diğer taraftan da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin sonucunda ilgili ihtisas komisyonlarında tartışılmadan acele ile hazırlanmış torba yasalar yöntemiyle yasa yapma alışkanlığının zaaflarını ortaya koyması açısından isabetli bir örnek oluşturmaktadır.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik “Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri” başlıklı 14’üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosunun, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Nitekim teklifin 3, 13, 14 ve 21. maddeleri uygulaması ile ilgili olarak önümüzdeki dönemi ilgilendiren herhangi bir gider projeksiyonunda bulunulmamış, teklifin görüşülmesi sırasında verilen önergelerle teklif metnine eklenen 8, 9 ve 15. maddelerin gelir azaltıcı veya gelir artırıcı sonuçlara neden olup olmayacağı, buna ilişkin mali boyutun ne olacağı yönünde komisyon üyelerine bir açıklamada bulunulmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

30¹⁰ maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin;

¹⁰ Komisyona sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 53 maddeden oluşan ve ismi "Vergi Kanunları ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" olan söz konusu tekliften komisyon çalışmaları sırasında verilen önerge ile bir madde çıkarılmış, ayrıca kanun teklifi metnine konu ile ilgisi olmayan iki madde son dakika önergeleri ile eklenmiş, madde sayısı 54'e çıkarılmış, bu arada kanun teklifinin ismi de değiştirilmiştir.

- 18, 27, 28.maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

-10, 11, 12, 13 maddelerinin Anayasa ve Adalet Komisyonlarında

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İctüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İctüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İctüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 30 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam 8 ayrı Kanunda ve 4 Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

**DEVLET MEMURLARI KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ (2/2731)**

Teklif Maddesi	Kanun / KHK No.	Düzenleme Yaptığı Kanun / KHK
1	1	14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 'nun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasının dördüncü paragrafının altıncı cümlesin değiştirilmesi
2		657 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin birinci fıkrasına ibare eklenmesi, ikinci ve üçüncü fıkralarında ibare değiştirilmesi
3		657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine fıkra eklenmesi
4		657 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin (D) fıkrasına cümle eklenmesi
5		657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesinin değiştirilmesi ve fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi
6		657 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
7		657 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
8	2	4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu 'nun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesi
9		213 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
10	3	1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun 'un adının değiştirilmesi ve mülga 2 nci maddesinin başlığıyla birlikte yeniden düzenlenmesi
11		2443 sayılı Kanunun mülga 5 inci maddesinin başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmesi
12		2443 sayılı Kanunun mülga 6 inci maddesinin başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmesi
13	4	17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun 'un 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasından ibare çıkarılması dördüncü fıkrasına cümle eklenmesi ve mülga sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkralar eklenmesi
14		2879 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmesi
15	5	6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu 'nun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin değiştirilmesi

16	6	3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının onuncu cümlesinde
17	7	10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'na ek madde eklenmesi
18	8	14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26 ncı maddesinin yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkralarının değiştirilmesi
19	1	8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 16 ncı maddesinin değiştirilmesi
20	2	27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere cümle eklenmesi
21		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde ibare değiştirilmesi, beşinci fıkrası ve dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesinin değiştirilmesi ve fıkraya cümle eklenmesi
22		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi
23		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye ek madde eklenmesi
24		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ekli (IV) sayılı Cetvelinin "I-GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI" bölümünün (h) sırası ile "II-TEKNİK HİZMETLER SINIFI", "III- SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI" ve "IV-EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI" bölümlerinin yürürlükten kaldırılması
25		375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye geçici madde eklenmesi
26	3	22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinin başına ibare eklenmesi

27	4	3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 'ye ek madde eklenmesi
28		635 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye ek madde eklenmesi
29		Yürürlük maddesidir
30		Yürütme maddesidir

30 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 2 maddesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığını, 1 maddesi Türkiye İstatistik Kurumunu, 3 maddesi Cumhurbaşkanlığına bağlı Devlet Denetleme Kurumunu, 1 maddesi Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünü, 1 maddesi Enerji Bakanlığını (Elektrik Üretim Anonim Şirketini), 1 maddesi KİT'lerde çalışan hukuk müşavirlerini, 3 maddesi Cumhurbaşkanlığında çalışan bazı unvanlı personeli, 2 maddesi TBMM'de çalışan bir kısım personeli, 2 maddesi 657 sayılı Kanuna tabi olarak sözleşmeli statüden memur kadrosuna geçenleri, 1 maddesi Belediyelerde sözleşmeli statüden memur kadrosuna geçen personeli, 1 maddesi tüm mükellefleri, 1 maddesi deprem bölgesinde mükellefiyet kaydı bulunan mükellefleri, 1 maddesi engelli vatandaşlarımızı, 3 maddesi yurtdışındaki kadrolara atanacak veya yurtdışı kuruluşlarda görevlendirecek personeli ve memur olan eşlerini, diğer maddeleri tüm kamu personelini ilgilendiren önemli düzenlemeler içermektedir.

30 maddelik Kanun Teklifinde;

-Sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için de disiplin cezası almadıkları her 8 yıl için bir kademe ilerleme hakkı getirilmesi, bunun için geçiş düzenlemesi yapılması,

-Yabancı ülkelerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlarda kurumlarının muvafakati ile görev alacak memurlara aylıksız izin verilmesinde, izin verilebilecek kurumlar arasına "Cumhurbaşkanınca belirlenecek uluslararası kuruluşlar"ın da eklenmesi,

-Görevden alınan veya görev süreleri sona eren, üst kademe kamu yöneticileri ile diğer bazı kamu görevlilerinden memurluktan ayrılanlara yeniden memurluğa dönme hakkının verilmesi,

-Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda görevlendirilenler ile kamu sermayeli kurum veya kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların memur olan eşlerine 3 yıla kadar aylıksız izin verilmesi,

-Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca, uzman yardımcılarının yeterlik sınavının en fazla 6 ay içinde yapılması koşulunun getirilmesi ve geçiş düzenlemesi yapılması,

-Hazine ve Maliye Bakanlığına, mücbir sebep sayılan hâllerde bölge, il, ilçe, mahal veya afete maruz kalanlar itibarıyla mücbir sebep hâli ilân etme yetkisinin organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölge gibi bölgeler itibarıyla ve mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, sektör, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı ve çalıştırılan hizmet erbabı gibi ölçütleri de dikkate alınarak kullanılabilmesi yetkisinin verilmesi,

-Vergi Usul Kanununa göre mücbir sebep hâli ilan edilmesi durumunda, mücbir sebebin, bu durumun meydana geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla sona ermesi, bu sürenin mücbir sebebin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonuna kadar uzatılabilmesi hususunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmesi,

- Hazine ve Maliye Bakanlığına, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinde meydana gelen depremler nedeniyle bu Kanunun 15 inci maddesi kapsamında mücbir sebep hali ilan edilen Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Hatay illeri ile Gaziantep İlının İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde, deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunan ve 30/11/2024 tarihi itibarıyla mücbir sebep hali sona eren mükelleflerin mücbir sebep halini, 1/12/2024 tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya yetki verilmesi,

-Devlet Denetleme Kurulunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlendiği için Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen vakıf, kooperatif ve birliklerle, bunların iştiraklerine ilişkin yetkisinin kanunla düzenlenmesi,

- Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin görev ve yetkilerinin Anayasa Mahkemesi Kararı gereğince yasayla düzenlenmesi,

- Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin görevden uzaklaştırmaya ilişkin yetkilerinin kanunla düzenlenmesi,

- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının personel istihdamını düzenleyen maddelerinin bir kısmının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa Mahkemesince iptal kararı doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında personel istihdamına yönelik düzenlemelerin yapılması,

-Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında raportör olarak görev yapanlara Cumhurbaşkanlığı raportörlüğü kadrolarına atanma olanağı sağlanması,

-Engelliler tarafından satın alınan araçlarla ilgili olarak Özel Tüketim Vergisinde yer alan istisnanın uygulanmasında Cumhurbaşkanına; istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirleme yetkisinin verilmesi,

-Belediyelerde sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için disiplin cezası almadıkları her 8 yıl için bir kademe ilerlemesi olanağı tanınması,

-Anayasa Mahkemesi'nin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyecek konular kapsamında olduğu için iptal ettiği TÜİK'in gelirlerine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi maddesinin kanunlaştırılması,

-Yetki kanununun amacı ile uyuşmadığı gerekçesi ile Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 703 sayılı KHK'nın TETAŞ'ın EÜAŞ bünyesine dahil edilmesine ilişkin hükümlerinin kanun olarak yeniden düzenlenmesi,

Anayasa Mahkemesi'nin Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün gelirlerinin kamu geliri vasfında olduğu gerekçesi ile kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesi ile iptal ettiği 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerinin, kanun olarak yeniden düzenlenmesi,

-Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı İle TBMM bünyesinde çalışan personelin ek göstergelerinin 657 sayılı kanunla uyumlulaştırılması,

-Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda üst düzey kamu yöneticilerinin atanma ve mali hakları ile görevden alınmalarında yeniden atanlarına ilişkin düzenleme yapılması,

-Maaşın esas unsuru olan tazminat ödemelerinin ödeme zamanı, usulü, hak kazanımı ve benzeri hususlarda hak sahiplerinin farklı statülerde bulunmasından kaynaklı tereddütlerin önlenmesi ve uygulamanın 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin genel sistematığına uyumlu hâle getirilmesi,

-Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yurtdışı teşkilatlarındaki daimi kadrolara atanma ve atanmaya ilişkin şartların kanunla düzenlenmesi,

-Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ile TBMM bünyesinde çalışan bazı personelin ek göstergelerinin kaldırılarak 657 sayılı Kanuna tabi hale getirilmesi,

-Yurtdışı daimi görevlere atanmada yeni ihdas edilen ek 41. maddeye aykırı olmayan yönetmeliklerin yürürlüklerinin devam edeceği hususunun düzenlenmesi,

-Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda KİT'lerin üst yöneticilerinin Cumhurbaşkanlığı tarafından atanmasına ilişkin düzenleme yapılması,

-Anayasa Mahkemesinin “kanunla düzenlenmesi gerektiği için” iptal ettiği Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yazılı bulunan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev/yetkilerinin ilgili bakanlığın teşkilat düzenlemelerinin bir bölümünün yer aldığı Kanun Hükmünde Kararnamesine yasayla eklenmesi,

-Anayasa Mahkemesinin “kanunla düzenlenmesi gerektiği için” iptal ettiği Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde geçen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermayesine ilişkin hükümlerin kanun maddesi metni olarak düzenlenmesi

gibi birbirinden farklı yaklaşık 60 konuda, toplam 10 (8'i Vergi uygulaması ile ilgili Kanunlarda) ayrı kanunda ve 1 Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Komisyona sunulduğunda yürürlük ve yürütme dahil 26 maddeden oluşan ve ismi **“657 sayılı Kanun ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** 6 adet Kanun ve 4 adet Kanun Hükmünde Kararnamenin birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapmakta idi.

Komisyon görüşmeleri sırasında söz konusu kanun teklifi metninde yer alan konularla ilgili olmayan 3 madde ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname bir diğer ilgili madde olmak üzere 4 madde son dakika önermeleri ile eklenmiş, kanun teklifi metni 8 kanun ve 4 Kanun Hükmünde Kararname’de değişiklik yapar hale getirilmiş, madde sayısı 30’a çıkarılmıştır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe Komisyonu bünyesinde oluşturulan bir alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İttüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılabilir. Konu ve kapsam itibarıyla birbiriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İttüzüğü'nün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

8 kod kanunu ve 4 Kanun Hükmünde Kararnemeyi ilgilendiren 30 maddelik torba kanun teklifinin ayrıca temel kanun hüviyetinde görüşülmesini de millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında oluşan parlamento hukukumuza da uygun görmemekteyiz.

TBMM İttüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması

zorunluluğunun bulunması” hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü’ne aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili İçtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Yapılan etki analizi çalışması tarafımızca yetersiz ve özensiz bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM’de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

8 ayrı Kanunda ve 4 ayrı Kanun Hükmünde Kararnamede ayrıntılı değişiklik yapan 30 maddelik torba yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

1. Teklifin 1, 7 ve 16. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 1. maddesiyle; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 64/4. maddesinde değişiklik yapılarak son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara verilen bir kademe ilerleme hakkı, sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için de tanınmaktadır.

Teklifin 16. maddesiyle; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49. maddesinde değişiklik yapılarak son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara verilen bir kademe ilerleme hakkının, belediyelerde sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için de tanınmasına olanak sağlanmaktadır.

Teklifin 7. maddesiyle; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa bir geçici madde eklenerek, teklifin 1 ve 16. maddelerinde son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için getirilen kademe ilerlemesi hakkının hesaplanmasında, kadrolu ve sözleşmeli statüde geçen sürelerin bu teklifin kanunlaşp yürürlüğe gireceği tarihten itibaren değerlendirilmesi öngörülmüştür.

Geçici maddeyle esas olarak, bu yolla kademesi ilerleyecek memurlara geçmişe dönük olarak ödeme yapılmaması, bu maddenin yürürlüğe gireceği tarihten itibaren ödeme yapılması sağlanıyor.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulanan Memur Sen temsilcisi, *son düzenlemeyi olumlu karşıladıklarını ancak buna ilave olarak geçici personel pozisyonlarında geçen sürelerin de bu süreye dâhil edilmesini, 4/C'den 4/B'ye geçen personel için zorunlu emekliliğin kaldırılmasını, 2016 yılından sonra göreve başlayanlara ilave bir derece verilmesini, 1'inci dereceye gelen tüm kamu görevlilerine ise 3600 ek gösterge verilmesini, "Yardımcı Hizmetler" sınıfında çalışanların "Genel İdari Hizmetler" sınıfına geçirilmesini, toplu sözleşme hükmü olan koruyucu giyim*

yardımı kazanımının uygulamasını engelleyen tasarruf tedbirleri genelgesinde yer alan hükümlerin iptal edilmesini, kamu görevlilerine refah payı verilmesini, emekli kamu görevlilerinin emekli aylığının yükseltilmesini, kamu görevlileri için yaklaşık yirmi yıldır düzenlenmeyen disiplin affının gündeme alınıp düzenleme yapılmasını, 4688 sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanununda günümüz şartlarına uygun olarak, uluslararası normlara uygun olarak yeniden düzenleme yapılmasını talep ettiklerini belirtmiştir.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulanan Türkiye Kamu Sen temsilcisi, yukarıda belirtilen hususlara ilave olarak; memur emekli maaşlarına ilave ek ödeme yapılmasını, memurlara mutlaka ek zam ve refah payı verilmesini, memurların vergi diliminin yüzde 15'e sabitlenmesini, 5510 sayılı Kanun'da 2008 öncesi sonrası ayrımının kaldırılarak devlet memurlarının sosyal güvenlik kapsamında tek çatı altında toplanmasını talep etmiştir.

Maddelerin komisyonda görüşülmesi sırasında görüşlerine başvurulanan KESK temsilcisi, maddede yer alan disiplin cezası almamak şartının teklif metninden çıkartılmasını talep etmiştir.

2. Teklifin 2 ve 4. Maddelerinin Değerlendirilmesi

657 sayılı Kanunun 77'nci maddesine göre yabancı ülkelerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlarda kurumlarının muvafakati ile görev alacak memurlara yabancı memleketlerin resmî kurumlarında on yıla, uluslararası kuruluşlarda 21 yıla kadar aylıksız izin verilebilmektedir.

Teklifin 2. maddesiyle; 657 sayılı Kanunun 77. maddesinde değişiklik yapılarak, yabancı ülkelerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlar yanında söz konusu nitelikte olabilecek ve Cumhurbaşkanınca belirlenecek uluslararası kuruluşlarda görev almak isteyen memurlara da aylıksız izin verilebilmesi, böylece herhangi bir mali ilave külfet oluşmadan kamu görevlilerinin ülkenin ulusal menfaatleri ve kamu yararı yanında kendi mesleki gelişimleri bakımından da yararlı olabilecek çalışmalara katılabilmesi imkânının genişletilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Teklifin gerekçesinde; *“son dönemlerde yaşanan gelişmeler sonucunda, uluslararası alanda hukuk, kamu yönetimi, ekonomi, sanat, spor, bilim, kültür gibi çeşitli dallarda geleneksel uluslararası hukuk aktörlerinin dışında faaliyet gösteren*

uluslararası nitelikli birçok farklı statüde kurum ve kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu yüzden anılan maddenin kapsamına hangi nitelikte kuruluşların girdiği hususunda tereddütler oluşabilmektedir.

Düzenleme ile yabancı ülkelerin resmî kurumları veya uluslararası kuruluşlar yanında söz konusu nitelikte olabilecek ve Cumhurbaşkanınca belirlenecek uluslararası kuruluşlarda görev almak isteyen memurlara da aylıksız izin verilebilmesi, böylece herhangi bir mali ilave külfet oluşmadan kamu görevlilerinin ülkenin ulusal menfaatleri ve kamu yararı yanında kendi mesleki gelişimleri bakımından da yararlı olabilecek çalışmalara katılabilmesi imkânının genişletilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Maddenin görüşülmesi sırasında teklif metninde yer alan “Cumhurbaşkanınca belirlenecek uluslararası kuruluşlarda” ibaresinin oldukça muğlak olduğu, bunların daha detaylı ve sınırlandırılacak şekilde madde metninde düzenlenmesinin daha uygun olup olmayacağı, söz konusu düzenleme ile Cumhurbaşkanına sınırı belli olmayan bir yetki verilip verilmediği, son dönemde uluslararası arenada kurulan ve faaliyet göstermeye başlayan bazı kamu vakıflarının bu statüde değerlendirilip değerlendirilmediği konusundaki sorularımıza tatminkar yanıtlar alınamamıştır.

Madde metnindeki düzenlemenin Anayasa’nın 7. maddesinde tanımını bulan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık açısından ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Teklifin 4. maddesiyle, Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda görevlendirilenler ile kamu sermayeli kurum veya kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların ya da bu kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan yurtdışında görevlendirilenlerin memur olan eşlerine 10 yılı aşmamak üzere aylıksız izin verilmek suretiyle aile birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

3. Teklifin 3. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesi;

“MADDE 3- 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci, ek 35 inci ve ek 37 nci maddeleri kapsamında yer alan yönetici görevlerinden alınıp veya bu görevleri sona erip mezkûr maddeler uyarınca ilgili kadrolara ataması yapılan ya da anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi uyarınca ilgili kadrolara ataması yapılan veya atanmış sayılan ve bilahare bu kadrolarındayken bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden tekrar memurluğa dönmek isteyenler, haklarında güvenlik soruşturması yapılması ve iki defadan fazla olmamak kaydıyla bu maddede yer alan diğer şartlar aranmaksızın ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ayrıldıkları kadrolarına, ayrılmadan önceki özlük hakları korunarak başvurmalarını takiben en geç üç ay içinde atanırlar. Bu fıkra göre atanmaların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadrolar, herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu fıkra hükümleri, 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atanmalar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atanmalar hakkında da uygulanır.”

hükümünü içermektedir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci, ek 35 inci ve ek 37 nci maddelerinde, görevden alınan veya görev süreleri sona eren, üst kademe kamu yöneticileri ile diğer bazı kamu görevlilerinin hangi kadrolara atanacaklarına ilişkin kurallar düzenlenmektedir.

Madde ile, söz konusu maddeler uyarınca atanmış oldukları kadrolarındayken memurluktan kendi istekleri ile çekilenlere, istekleri halinde yeniden memurluğa geri dönme ve ayrıldıkları kadrolara atanma hakkı verilmektedir.

Maddenin başlangıç halindeki tedvin şeklinden, sadece maddenin yürürlük tarihi ile memurluktan ayrılmış olanların değil maddenin yürürlük tarihinden sonra ayrılanların da yeniden memurluğa dönebilmelerinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Ancak komisyondaki görüşmeler sırasında verilen önerge ile “**ya da anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi uyarınca ilgili**

kadrolara ataması yapılan veya atanmış sayılan ve bilahare bu kadrolarındayken bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra eklenerek hükmün kapsamında yeni bir düzenleme yapılmıştır. Ayrıca kapsama 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atananlar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atananlar da alınmıştır.

Madde gerekçesinde yer alan *“yöneticilik görevi sonrası bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadrolarında atanmış olup özel sektöre geçmek isteyenlerin bu geçişlerini kolaylaştırmak amacıyla düzenleme yapılmaktadır”* ifadesi de ancak bu şekilde anlamlı hale gelmektedir.

Gerekçede kastedilenin, özel sektöre geçmek isteyenlerin ancak memurluğa geri dönme hakkı verilirse buna cesaret edebilecekleri gibi bir anlamı olsa gerektir.

Yapılan düzenleme ile memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden tekrar memurluğa dönmek isteyenler, haklarında güvenlik soruşturması yapılması ve iki defadan fazla olmamak kaydıyla bu maddede yer alan diğer şartlar aranmaksızın ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ayrıldıkları kadrolarına, ayrılmadan önceki özlük hakları korunarak başvurmalarını takiben en geç üç ay içinde atanması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

Bu geri dönüşler mezkûr boş kadro ve izin şartı aranmaksızın gerçekleştirilecektir.

Kanun teklifinin 21. Maddesindeki düzenlemelerin bir kısmı 3. madde düzenlemeleri ile de ilgilidir.

Kanun teklifinin 21. Maddesi ile değiştirilen 375 sayılı KHK'nın Ek: 35. Maddesinin dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesi değiştirilmiş ve fıkraya ilave ek bir cümle ilave edilmiştir.

Bu değişikliğe göre; EK 35 inci maddenin dokuzuncu fıkrasında, üst kademe kamu yöneticisi olup görevden alınanlardan bakanlık müşaviri, müşavir, danışman kadrolarına atananların, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirileceğine yönelik “a) bendine göre atananlar, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve

eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler” şeklindeki hüküm değiştirilmekte ve diğer üst kademe yöneticileri ile mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler kapsamındaki yönetici kadrolarda bulunup görevden alınan idari uzman ve araştırmacıların da bu kapsama dahil edilmesi, ayrıca söz konusu hükmün daha da genişletilerek bunların kendi kurumları dışında hatta kamu vakıf ve şirketlerde de görevlendirilebilmesine imkan sağlanması ve bu kapsamdaki uygulama usul ve esaslarının Cumhurbaşkanlığı yönetmeliğiyle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Fıkra Komisyon görüşmeleri sırasında eklenen;

“Bu fıkra hükümleri, 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atananlar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atananlar hakkında da uygulanır.”

cümlesiyle kapsam genişletilmiştir.

Söz konusu düzenlemelerin AKP iktidarının son döneminde yaşanan ve yaşanacak olan bakan değişiklikleri neticesinde bulundukları kadrolardaki görevlerinden ayrılmak zorunda kalan veya görevden alınan bir kısım üst düzey görevlinin tekraren kamudaki kadrolarda değişik yöntemlerle istihdam edilerek değerlendirilmek bir ölçüde kırıncılıklarını giderme amaçlı olduğu anlaşılmaktadır.

Hatta bunların maaşlarını devletten alırken aynı zamanda kanunla kurulan dernek ve vakıflarda da görevlendirilmeleri sağlanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçiş aşamasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile Türkiye’nin idari yapısında kalıcı ve hızlı değişiklikler yapılmış, birçok kamu daire, kurum, kuruluş, kurulu ya kapatılmış veya bazı kamu kurumları aynı çatı altında yeniden teşkilatlandırılmış ya başka kurumlara devredilmiş ya da direkt olarak Cumhurbaşkanlığı ile ilişkilendirilmiştir.

Bazı kamu kurumları da işlevsizleştirilmiş, bu yöntemle kamu yönetiminde mevcut bellek silinmiştir. Kamu personelinin mevcut kazanılmış haklarını ortadan kaldıran düzenlemeler yapılmış, kapatılan veya işlevi değiştirilen bakanlık ve kamu kuruluşlarındaki deneyimli kamu personeli kendi eğitim, görev ve birikimleri ile ilgili olmayan bakanlıklarda veya kamu kurumlarına tayin edilmiş veya kamu personeli için

oluşturulan havuzlara (?) alınmış, oradan da kendi öz deneyim ve birikimleri ile ilgisi bulunmayan diğer kamu kurumlarına tayin edilmişlerdir.

Maddenin komisyondaki görüşmeler sırasında görevden alınma veya görevleri sona erme, memuriyetten çekilme ifadelerinin kavram kargaşasına neden olup olmadığı, geçirdiği soruşturma nedeniyle veya başka bir nedenle görevleri sonlandırılanların bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilmeyeceği, kamu tarafından kurulan vakıf ve derneklerde görevlendirmenin başka tür sakıncaları olup olmayacağı doğrultusunda sorduğumuz sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Komisyonunda yapılan açıklamalarda genç yaşta üst göreve atanan ve genç yaşta görevden alınan veya ayrılan personelin bilgi ve birikimlerinin değişik metodlarla değerlendirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

Yaklaşık 22 yıldır görevde bulunan AKP iktidarının söz konusu düzenlemeyi daha önceki yıllarda gündeme getirmemesi, iktidarını kaybetme aşamasında bu konuda adımlar atılması oldukça manidar bulunmaktadır.

4. Teklifin 5. ve 6. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 5. maddesiyle; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun Ek 41. maddesi değiştirilerek, Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 tarihli ve E: 2023/137, K: 2024/68 sayılı iptal kararı doğrultusunda, uzman yardımcılarının *(ve 1 numaralı CBK’da yapılan atıflar nedeniyle birçok bakanlığın müfettiş yardımcılarının)* yeterli sınavının hangi sürede sonuçlandırılacağına ilişkin boşluk giderilerek, 6 aylık azami süre sınırı getirilmektedir.

Madde bu haliyle Anayasa Mahkemesi kararının gereklerini karşılamaktadır.

Teklifin 6. maddesiyle; 5 inci madde ile yapılan düzenlemeye paralel olarak, Anayasa Mahkemesinin 7/3/2024 tarihli ve E: 2023/137, K: 2024/68 sayılı iptal kararı doğrultusunda Ek 41 inci maddeye eklenen uzman yardımcılarının yeterli sınavlarının 6 aylık süre içinde yapılmasına ilişkin cümlenin uygulanmasına yönelik geçici madde düzenlemesi yapılmaktadır.

Buna göre; yeterli sınavına girmeye hak kazanmış olup bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla halen kurumlarınca ilk yeterli sınavı yapılmamış olanlar

bakımından söz konusu sınavın yapılması için öngörülen altı aylık süre, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlayacaktır.

5. Teklifin 8. ve 9. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Söz konusu maddeler teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında verilen önergelerle teklif metnine eklenmiştir.

Teklifin 8. maddesiyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Mücbir sebeplerle gecikme” başlıklı 15. Maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilerek,

“Hazine ve Maliye Bakanlığı, mücbir sebep sayılan haller nedeniyle; bölge, il, ilçe, mahal, organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölgeler gibi bölgeler veya afete maruz kalanlar itibarıyla; mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, iş yerleri, sektörler, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı, çalıştırılan hizmet erbabı sayısını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak mücbir sebep hali ilân etmeye; bu sürede vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları; vergi türü ve vergilendirme dönemi itibarıyla bu fıkra kapsamında belirlenen kriterler ile faaliyete devam edilip edilmediğini birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak belirlemeye yetkilidir. Mücbir sebep hali ilan edilen yerlerde mücbir sebep, bu durumun vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla bitmiş sayılır. Bakanlık; bu süreyi mücbir sebep halinin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonunu geçmemek kaydıyla uzatabilir, bu fıkra kapsamında yetkisini, vergi türleri ve işyerleri itibarıyla; beyannamelerin toplulaştırılması, yeni beyanname verme süreleri belirlenmesi ve beyanname verme zorunluluğunun kaldırılması şeklinde de kullanabilir.”

hükmü getirilmektedir.

Maddeyle, Hazine ve Maliye Bakanlığının, mücbir sebep sayılan hâllerde bölge, il, ilçe, mahal veya afete maruz kalanlar itibarıyla mücbir sebep hâli ilân etme yetkisinin organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölge gibi bölgeler itibarıyla ve mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, sektör, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı ve çalıştırılan hizmet erbabı gibi ölçütleri de dikkate alınarak kullanılabilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Diğer taraftan, mücbir sebep hâli ilan edilmesi durumunda, mücbir

sebebin, bu durumun meydana geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla sona ereceği hüküm altına alınarak mücbir sebep hâlinin ne kadar süreceğine ilişkin belirleme yapılmakta ve bu sürenin mücbir sebebin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonuna kadar uzatılabilmesi hususunda Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir.

Teklifin 9. Maddesi ile Vergi Usul Kanununa eklenen geçici madde ile; Hazine ve Maliye Bakanlığı , 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş İlinde meydana gelen depremler nedeniyle bu Kanunun 15 inci maddesi kapsamında mücbir sebep hali ilan edilen Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Hatay illeri ile Gaziantep İlının İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde, deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunan ve 30/11/2024 tarihi itibarıyla mücbir sebep hali sona eren mükelleflerin mücbir sebep halini, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen 15 inci madde hükmü çerçevesinde 1/12/2024 tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya yetkili kılınmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler olumlu bulunmakla beraber, teklifin komisyondaki görüşülmesi sırasında, tarafımızca verilen söz konusu metne madde ilavesini öngören;

“Mücbir sebep hâli devam eden yerler ve mücbir sebep hâli nedeniyle belirlenen yeni ödeme süreleri:

“MADDE – (1) 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş, İlinde ve çevre illerde meydana gelen depremler nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca 213 sayılı Kanunun 15 inci maddesine istinaden 6/2/2023 tarihinden geçerli olmak üzere ilan edilen mücbir sebep halinin, Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde 30/11/2025 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılmıştır. (2) Birinci fıkradaki belirtilen yerlerde faaliyet gösteren ve 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi (4/b) gereğince prim ödeyenler, bu kanun kapsamında 30/11/2025 tarihine kadarki (bu tarih dahil) prim ödemeleri faizsiz olarak ertelenmiştir. Bu tarihe kadar tahakkuk etmiş olan prim alacakları sonraki yıl takvim yılı sonuna kadar eşit taksitler halinde ödenir.”

şeklindeki önerenin iktidar partisi milletvekillerince red edilmesinin nedeni anlaşılamamıştır.

6. Teklifin 10. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Devlet Denetleme Kurulunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlendiği için Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen vakıf, kooperatif ve birliklerle, bunların iştiraklerine ilişkin yetkisi kanunla düzenlenmektedir. Ancak kanunla yapılmak istenen düzenlemenin içeriği de anayasaya aykırı bulunmaktadır.

11.02.2017 tarih ve 29976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17.maddesi ile 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sına eklenen Geçici 21. maddenin B fıkrası hükmü gereği referandum ile Anayasa'da yapılan değişikliklerin kabulünü müteakiben yasalarda yapılması gereken değişikliklerin en geç altı ay içerisinde yapılması gerekmekte idi.

Söz konusu değişiklikler TBMM tarafından gerçekleştirilmediği için 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

Anayasa'nın değiştirilen madde hükümleri gereğince altı ay içerisinde gerçekleştirilmesi gereken yasa değişiklikleri seçimlerin öne alınması gerekçe gösterilerek yasalaştırılan 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu'nun verdiği yetkiye dayanarak Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılmıştır. Bunlardan 233 maddelik 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK 09.07.2018 tarihli Resmi gazete yayımlanmıştır.

Söz konusu 703 sayılı KHK ile birçok kurumla ilgili teşkilat ve diğer konulardaki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin birçok maddesinde değişiklik yapılmış veya birçok madde veya kanun ve kanun hükmünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Tek adam rejimine geçiş için o dönemde hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye birçok kanunun yüzlerce maddesi yürürlükten kaldırılmıştı.

Anayasadaki "kanunlarla düzenlenmiş bir alanda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları

aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 703 sayılı KHK'nin 83 maddesine yetki kapsamında olmaması, 37 maddesine esastan iptal başvurusu yapılmış olup, Anayasa Mahkemesi 7.12.2023 tarih ve 2018/117 E. ve 2023/212 K. sayılı kararıyla toplamda 235 düzenlemeyi iptal etmiş ve bunların 02.06.2025 tarihinden itibaren yürürlükten kalkmasına hükmetmiştir.

Anayasa değişikliğinin verdiği yeni yetkilere dayandırılarak çıkartılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile devletin yapısı baştan aşağı değiştirilmiştir.

Bu işlemler çok sayıda ve art arda gelen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile gerçekleştiği için bu kararnamelerin gerekliliğinin, içeriğinin tartışması kamuoyunda yapılmamıştır.

Bu kararnameler TBMM'nin de denetimi dışındadır. Bu nedenle T.B.M.M.'nin gündemine alınıp tartışılmamaktadır. Bu kararnameler eski sistemdeki KHK'ların statüsünde bulunmayıp sadece Anayasa Mahkemesinin denetimine tabi bulunmaktadır.

2018 yılı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden sonra yürürlüğe konulan özellikle 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 sayılı ve onları izleyen çok sayıda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi¹¹ çıkarılmış bunlarla birçok kamu kurumunu, bakanlıkların, bağlı, ilgili kuruluşlarının teşkilat görev yetki ve sorumlukları ile ilgili konularda düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde yer alan çok sayıda düzenleme ya Anayasa'nın 104/17. Maddesinde yer alan Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen hükmün kapsamı dışında bulunmakta veya kanunla düzenlenmesi gereken konulardan oluşmaktadır.

Söz konusu düzenlemelerle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine yapmış bulunduğu iptal başvuruları uzun bir süreç geçtikten sonra karara bağlanmaktadır.

¹¹ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 04.12.2024 tarihine kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 166 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

Kanun teklifinde yer alan 10 maddede yer alan düzenlemeler anayasaya aykırılıkları nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bulunan düzenlemeler ile ilgilidir.

Teklifin 10. maddesi;

“MADDE 10- 1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve mülga 2 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler:

MADDE 2- Devlet Denetleme Kurulu vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilir.”

hükmünü taşımaktadır.

Ucube Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin , Anayasa ve yasa tanımaz tutumundan kaynaklanan düzenlemelerden biri de bu maddeyle düzeltilmeye çalışılıyor.Tek adam rejimine geçiş için o dönemde hükümetin son gününde çıkardığı 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yeniden düzenlenebilsin diye birçok kanunun yüzlerce maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Anayasadaki “kanunlarla düzenlenmiş bir alanda CBK ile düzenleme yapılmasına yönelik engeli ve Anayasanın çizdiği sınırları aşmak için çıkarılan 703 sayılı KHK ile Cumhurbaşkanına bütün alanlarda kimseye hesap vermeden düzenleme yapma yolu açılmış ve rejimin otoriterleştirilmesinin ilk adımı atılmıştır. “2443 Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun”un da “özel hizmet tazminatı ve harcıraha ilişkin hükümler” başlıklı 8’inci ve yürütme ve yürürlük maddeleri dışındaki tüm maddeleri 703 sayılı KHK ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun adı da “Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun” olarak değiştirilmiştir. Yürürlükten kaldırılan maddeler ise 5 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

Anayasa Mahkemesinin CHP'nin yaptığı başvuru üzerine aldığı hem 703 sayılı KHK'nın hem de bu KHK ile açılan alanlara yönelik olarak CBK ile yapılan düzenlemelerin birçoğunu iptal etmiştir.

Bu teklifle iktidar partisi iptal edilen maddelerle ilgili olarak kanuna yeni maddeler eklemeye çalışmaktadır. Bu nedenle de Kanunun adı, “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmektedir. Maddeyle önerilen bir başka düzenlemeyle de kanuna, “Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler” başlıklı yeni bir madde ekleniyor. Maddeyle, Devlet Denetleme Kurulu “*vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilme*” yetkisi verilmektedir.

Maddeyle verilmek istenen yetki, daha önce 5 Sayılı Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Devlet Denetleme Kuruluna verilmiş, ancak CHP'nin açtığı davada, Anayasa Mahkemesi 2021/113 Esas sayılı kararı ile 5 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan Devlet Denetleme Kuruluna “ ... *vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde...*” denetleme yapma yetkisini, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile böyle bir düzenleme yapılamayacağını gerekçe göstererek iptal etmiştir.

Maddenin gerekçesi, Anayasa Mahkemesi Kararının AKP tarafından tam olarak özümsemediğini göstermektedir.

Gerekçede, “Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ile Anayasa hükmünde mevcut olmasına rağmen 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan *vakıflarla* ilgili düzenleme bütünüyle yürürlükten kalkmış olup vakıflar yönünden hukuksal boşluk oluşmuştur” şeklinde ifadelerle yer verilmiştir.

Oysa Anayasa Mahkemesi kararında, Anayasa'nın 108'inci maddesinin kamuya yararlı statüsü bulunan vakıfların Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesine olanak tanıdığını, iptal edilen cümlede ise “*vakıflarda*” sözcüğüne yer verilerek “kamuya yararlı vakıf statüsü olmayan” vakıfların da CBK ile DDK denetimine alınmasını Anayasa'ya aykırı bulmuştur

Bunun “*Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan örgütlenme özgürlüğüne ilişkin bir düzenleme içerdiği, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci*

fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığını” bildirmişti.

Anayasa Mahkemesi “*kooperatifler, birlikler ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinin*” Devlet Denetleme Kurulunca denetimine alınmasını da “*sözleşme ve teşebbüs özgürlüklerine ilişkin sınırlama içerdiğinden münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme öngördüğü*” gerekçesiyle iptal etmişti.

Teklifle getirilen yeni düzenleme de tümüyle, özellikle de vakıflar, kooperatifler ve birliklerin her türlü **ortaklık ve iştiraklerini de Devlet Denetleme Kurulunun denetimine alması açısından** Anayasa’ya aykırıdır.

Zira, bu düzenleme ile anayasal denetim birimi olarak tanımlanmış ve görevleri anayasal olarak “idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme” şeklinde saptanmış olan Devlet Denetleme Kurulu’na, kaynağını Anayasa’dan almayan yeni görev ve yetki alanı tanınmaktadır.

Anayasada bir değişiklik yapılmadığı sürece Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı herhangi bir yasayla genişletilemez. Bu değişiklikler, Anayasa’nın 108. maddesine açık aykırılık taşımaktadır.

Vakıfların, kooperatiflerin, birliklerin iştirak ve ortaklıklarının Devlet Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesine olanak sağlayan bu düzenleme, Anayasa’nın 8. maddesine aykırı bulunmaktadır.

Yaklaşık 22 yıldır görevde bulunan AKP iktidarının söz konusu düzenlemeyi daha önceki yıllarda gündeme getirmemesi, iktidarını kaybetme aşamasında bu konuda adımlar atılması oldukça manidar bulunmaktadır.

Yaklaşık 22 yıldır görevde bulunan AKP iktidarının söz konusu düzenlemeyi daha önceki yıllarda gündeme getirmemesi, iktidarını kaybetme aşamasında bu konuda adımlar atılması oldukça manidar bulunmaktadır.

Yaklaşık 22 yıldır görevde bulunan AKP iktidarının söz konusu düzenlemeyi daha önceki yıllarda gündeme getirmemesi, iktidarını kaybetme aşamasında bu konuda adımlar atılması oldukça manidar bulunmaktadır.

Yaklaşık 22 yıldır görevde bulunan AKP iktidarının söz konusu düzenlemeyi daha önceki yıllarda gündeme getirmemesi, iktidarını kaybetme aşamasında bu konuda adımlar atılması oldukça manidar bulunmaktadır.

7. Kanun Teklifinin 11. Maddesinin Değerlendirilmesi

Maddeyle 2443 sayılı Kanunun mülga 5. maddesinde düzenleme yapılarak DDK denetçilerinin görev ve yetkileri düzenlenmektedir. Yeni düzenlenen maddeye göre DDK denetçilerinin görevleri şu şekildedir:

- a) *Denetim ve soruşturma grupları içinde görev onayları ve/veya grup çalışma programlarıyla verilen konularda denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak,*
- b) *Denetlemelerde görevlendirildikleri konularla ilgili olarak kurum ve kuruluşlar ve bankalar dahil diğer gerçek ve tüzel kişilerle yazışma yapmak, bilgi ve belge ile açıklamalarda bulunulmasını istemek,*
- c) *Raporlar hazırlamak ve Kurul toplantılarında açıklamalarda bulunmak,*
- ç) *Mevzuatla verilen görevleri yapmak,*
- d) *Kurul Başkanı ve ilgili Kurul üyesinin verdiği işleri yapmak.*

Ayrıca, DDK denetçilerine özel bir yetki verilmiş ve söz konusu denetçiler denetim görevi mucibince, denetim kapsamına dahil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına haiz olacakları belirlenmiştir.

Öncelikle; söz konusu düzenlemenin gerekçesi Anayasa Mahkemesinin 01/02/2024 tarih ve 2021/113 Esas; 2024/29 sayılı Kararıyla verilen iptaldir. CHP tarafından yapılan başvuruya ilişkin olarak AYM'nin verdiği iptal kararının gerekçesi şöyledir:

“73. Grup başkanı ile -sürelili veya geçici olanlar dışındaki- denetçilerin Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrası uyarınca asli ve sürekli kamu görevi icra

ettikleri, dolayısıyla anılan Anayasa maddesinin ikinci fıkrası kapsamında memur ya da diğer kamu görevlisi olduklarında herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

74. Anayasa Mahkemesi memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu daha önce değerlendirmiştir. Bu kapsamda memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarının Anayasa'nın 128 maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyeceğine karar vermiştir (benzer yönde AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, §§ 58-60; E. 2018/118, K.2023/180, 26/10/2023, §§ 324-326).

75. Kural, grup başkanı ve denetçilerin denetim görevi gereği olan hususlarda, denetim kapsamına dâhil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarını haiz olduğunu düzenlemektedir. Dolayısıyla DDK'nın idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme görevi kapsamında görev icra eden grup başkanı ve denetçilerin görevlerine ilişkin bir düzenleme öngören dava konusu kural yönünden anılan içtihattan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

76. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.”

şeklindeki gerekçeyle iptal etmiştir.

Getirilen yeni madde teklifiyle denetçilerin görev ve yetkileri yasayla düzenlenmektedir.

Burada ele alınması gereken durum ise DDK denetçilerine, denetim görevi kapsamındaki kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarının tanınması sorunudur. DDK özü itibariyle Cumhurbaşkanı adına inceleme, denetleme ve soruşturma yapmaktadır ve bu da diğer kanunlarda verilen özel yetkilerle çelişebilecektir.

Örneğin, Adalet Bakanlığı DDK'nın inceleme alanındadır ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun 99 ila 101/A maddelerinde Adalet Bakanlığı bünyesinde yer alan Teftiş Kuruluna ilişkin kurallara yer verilmiştir.

Bu kapsamda 2802 sayılı Kanunun 100. maddesinde Adalet Müfettişlerine verilen yetkiler düzenlenmektedir. Söz konusu düzenlemede “Adalet müfettişleri lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir ve soruşturmanın zorunlu kıldığı hallerde arama yaparlar. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kuruluşlardan doğrudan doğruya toplarlar. Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar” denilmek suretiyle bu alana ilişkin özel yetki tanınmıştır. Dolayısıyla, özel bir kanunla tanınmış özel yetkilerin DDK denetçilerine de tanınması savcı ve hakimler ve diğer Adalet Bakanlığı görevlilerine yönelik siyasallaşabilecek bir vesayet yetkisi ortaya çıkarabilecektir.

Aynı şekilde Hazine ve Maliye Bakanlığında Vergi Denetim Kurulunda görev yapmakta olan Vergi Müfettişlerine Vergi Usul Kanununun 135. maddesinde mükellefler nezdinde vergi incelemesi yetkisi verilmiştir. Vergi incelemesi, mükelleflerin ödemesi gereken vergilerin doğru olup olmadığını araştırmak ve bu doğruluğu tespit etmeye yönelik bir vergi denetim türüdür. Vergi incelemesi, yükümlülerin beyan esasını kötüye kullanmasını engellemek ve verilen beyannamelerin denetimini sağlamak amacıyla yapılmakta olup özel bir ihtisası gerektirmektedir.

Diğer teftiş ve denetim görevlerinde çeşitli unvanlarla görev yapanlara da benzeri görev ve yükümlülükler çeşitli yasa maddeleri ile tanımlanmış bulunmaktadır.

Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin tüm diğer denetim birimlerinin görev ve yetki ve sorumluluklarına haiz olması yürürtülecek araştırma, inceleme ve soruşturmalarda farklı problemlerin oluşmasına neden teşkil edebilecektir. Zaten uygulamada özel ihtisas ve inceleme konusun gerektiren hallerde tüm denetim elemanları ve müfettişlerin görev ve ilgi alanına göre Devlet Denetleme Kurulu denetçileri ile müşterek çalışma yaptıkları görülmektedir.

Bu nedenle, bazı kamu kurum ve kuruluşları açısından bu maddede istisna düzenlemeleri yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

8. Kanun Teklifinin 12. Maddesinin Değerlendirilmesi

Maddeyle 2443 sayılı Kanunun mülga 6. maddesinde düzenleme yapılarak Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin görevden uzaklaştırmaya ilişkin yetkileri düzenlenmektedir. Söz konusu madde;

“MADDE 12- 2443 sayılı Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Görevden uzaklaştırma:

MADDE 6- İlgili Kurul üyesi veya **denetçi**;

a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,

b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracak anlaşılan,

c) Suç delillerini karartacak anlaşılan,

ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülün,

her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir.

Görevden uzaklaştırma tedbirine ilişkin gerekçeli yazı, görevden uzaklaştırılanın atamaya yetkili amirine, Kurul Başkanına ve diğer ilgililere bildirilir.

Denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma gerekçesinin ortadan kalkması, denetlemeler sonunda suç işlendiğinin belirlenememesi veya disiplin yönünden memurluktan çıkarma dışında bir ceza önerilmesi halinde, ilgili denetim veya soruşturma grubunca hazırlanacak yazı veya rapor üzerine, görevden uzaklaştırılan, atamaya yetkili amir tarafından derhal görevine başlatılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına ilişkin iş ve işlemler öncelikle tamamlanır.”

hükmünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde;

“Anayasa Mahkemesinin 11/11/2021 tarih ve 2018/121 Esas; 2021/84 sayılı Kararı ile 5 sayılı CBK’nın 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...tedbiri uygulayabilir veya...” ibaresi Anayasaya aykırı görülerek iptal edilmiştir. Söz konusu maddenin iptal gerekçesinde; Anayasanın 108 inci maddesi gereğince Devlet Denetleme Kurulu tarafından demeklerde yapılacak denetlemeler sırasında demek görevlileri hakkında da görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanabileceğinden bahisle,

söz konusu hükmün dernek görevlileri yönünden Anayasanın 33 üncü maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu, bu bağlamda söz konusu CBK hükmünün kapsamı itibarıyla Anayasanın İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili bir düzenleme içerdiği, Anayasanın 104 üncü maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek alan içerisinde kaldığı ve bu nedenle Anayasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

Madde ile 5 sayılı CBK’da DDK’ya verilen yetkiler arasında yer alan “Görevden Uzaklaştırma” tedbiri hakkında, memurlar ve diğer kamu görevlilerini kapsayacak şekilde Anayasa Mahkemesi kararının iptal gerekçesine uygun olarak düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Maddenin tedvin şeklinden anlaşılabacağı üzere; Devlet Denetleme Kurulu üyelerine ve denetçilerine, ikili bir yetki verilmektedir. Birinci yetki türü ilgili kişilerin görevlerinden uzaklaştırılmasını yetkili makamlara önermektir. Bu yetki, Devlet Denetleme Kurulunun yetki dahilindeki bütün kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Buna Vakıflar, dernekler ve sendikalar da dahildir. İkinci yetki türü ise memurlar ve diğer kamu görevlilerine ilişkindir. Bunda ise ilgili kurul üyesi veya denetçi doğrudan görevden uzaklaştırma tedbiri uygulayabilecektir.

Öncelikle söz konusu düzenlemenin gerekçesi olarak Anayasa Mahkemesinin 11.01.2021 tarih ve E.2018/121, K.2021/84, sayılı kararı gösterilmektedir. CHP tarafından yapılan başvuru; AYM tarafından ele alınmış kural şu gerekçelerle iptal edilmiştir:

“102. Örgütlenme özgürlüğünün bir şekli veya özel bir yönü olan dernek hakkı; kişi açısından, dernek kurma özgürlüğünün yanı sıra derneğe üye olma, derneğin etkinliklerine katılma ve mensuplarının menfaatlerini korumak üzere faaliyetlerde bulunma gibi hakları da içermektedir. Dernekler ise belirli bir amacın gerçekleştirilmesi ya da izlenmesi için kişilerin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirdikleri, örgütlenmiş ve tüzel kişilikle donatılmış kişi topluluklarıdır. Anayasa’nın 33. maddesi temel olarak dernek hakkının kullanılması sırasında kamu makamlarının keyfî müdahalelerine karşı korunmayı amaçlamaktadır.

103. Anayasa’nın 108. maddesi gereğince DDK tarafından derneklerde yapılacak denetlemeler sırasında grup başkanının maddede yer alan koşulların varlığı

hâlinde görevliler hakkında uygulayabileceği görevden uzaklaştırma tedbirinin Anayasa'nın 33. maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu açıktır. Bu bağlamda kural, kapsamı itibarıyla Anayasa'nın İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili düzenlemeler içermektedir.

104. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içerisinde kalmaktadır.

105. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.” Şeklindeki kararıyla da dernekler açısından CBK ile görevden uzaklaştırma kararı vermeye ilişkin yetki iptal edilmiştir.”

Madde ile getirilen yeni düzenlemede de DDK'nın ilgili kurul üyesi ile denetçisine özel hukuk tüzel kişilikleri olan ve örgütlenme özgürlüğü ve hak arama hüviyeti kapsamında korunan haklara aykırı bir biçimde görevden uzaklaştırma işleminin düzenlenmiş olması Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. Doğrudan örgütlenme özgürlüğünü, hak arama hürriyetini zedeleyen bu düzenleme aynı zamanda 87 sayılı ILO sözleşmesine de açık aykırıdır.

Diğer yandan, memurlar ve kamu görevlileri açısından bu düzenleme Anayasa 129'a açık aykırılık taşımaktadır. DDK denetçilerine doğrudan görevden uzaklaştırma yetkisi verilmesi, İta amirinin yetkisine müdahale niteliğindedir. Aynı şekilde, hakimler ve savcılar da bu alana dahil olduğundan hakim ve savcı güvenliğini de tehdit edecek bir düzenlemedir. 657 sayılı Kanun ile 2547 sayılı Kanun ile çelişmektedir.

Özel olarak değerlendirildiğinde ise Büyükşehir Belediyeleri ve Belediyeler açısından da kötüye kullanılmaya müsait bir durum yaratmaktadır. “Diğer kamu görevlileri” kavramı oldukça geniş yorumlanabilir ve seçilmiş kişiler de doğrudan denetçiler tarafından görevden alınabilir hale gelirler.

Bu yetki, Devletteki denetim sistemini de bozar. Halihazırdaki teftiş sistemlerinde müfettiş veya denetçi görevden uzaklaştırmayı gereken bir durumun varlığını tespit ettikleri hallerde görevden uzaklaştırmaya yetkili olan “ita amiri”nden bunu talep ederler. Bunun dışında savcılarının ve hakimlerin yargılamaya ilişkin yetkileri saklıdır, ancak idari soruşturma sürecinin mantığı ilgili ita amirinin yetkisi dahilindedir. Getirilen bu düzenleme ile Anayasa 129'da tanımlanan memurun güvencesine ilişkin koruyucu

düzenleme fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Bu nedenle denetçilerin doğrudan görevden almaya ilişkin yetkisinin kaldırılması gerekir.

Ayrıca partili bir Cumhurbaşkanına bağlı bir denetim organına “Genel Müfettişlik” kavramı adı altında anlamlandırılabilcek yetkilerin verilmesinin doğru bir yaklaşım olmadığını düşünmekteyiz.

9. Teklifin 13. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına ilişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin gerekçesinde;

“Anayasa Mahkemesinin 26/10/2023 tarihli ve E.:2018/118; K.:2023/180 sayılı Kararı ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin İdari İşler Başkanlığında personel istihdamını düzenleyen hükümlerinden bir kısmı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile söz konusu iptal kararı doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında personel istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır

Anayasa Mahkemesi E.:2018/118 sayılı Kararıyla 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının personel istihdamını düzenleyen maddelerinin bir kısmını Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile düzenlenecek alanların dışında kaldığı gerekçesiyle iptal etmiştir.

Madde ile söz konusu iptal kararı doğrultusunda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında personel istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Maddeyle, Cumhurbaşkanlığı İdari İşleri Başkanlığı teşkilatında görevli hakim ve savcı sınıfından olanların terfilerinin mümtazen, başka bir işleme gerek kalmadan yapılması öngörülmektedir.

Kadrolu ve sözleşmeli olarak İdari İşler Başkanlığında görevlendirilen personelden, hizmetine gerek kalmayanların diğer kamu kurum ve kuruluşlarının durumlarına uygun kadrolarına atanabilmelerine olanak sağlanmaktadır.

Sürelili olarak görevlendirilen personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar ise kurumlarına geri gönderilecektir.

İdari İşler Başkanlığı, diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümlere bağlı olmadan sözleşmeli personel çalıştırabilecek, bunlara sözleşmeli ücret tavanının üç katını geçmemek üzere ücret ödenebilecek, sözleşmeli bilişim personeline ise sözleşme tavanının beş katına kadar ücret verilebilecektir.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolarda personel istihdam edilebilmesine olanak sağlanmaktadır. Bu kadrolara atanacakların mali ve sosyal hakları ile özlük hakları TBMM Yasama Uzmanı ve Uzman Yardımcılarıyla eşit hale getirilmektedir.

10. Teklifin 14. Maddesinin Değerlendirilmesi

Teklifin bu maddesiyle 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına ilişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanuna yeni bir geçici (3) madde eklenmektedir.

Maddeyle, hâkimler ve savcılar, kaymakamlar, Yasama Uzmanları ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutularak yeterliklerini almış uzmanlardan 29/11/2024 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kadroya bağlı süreli personel statüsünde raportör ünvanıyla görev yapanlar, İdari İşler Başkanlığındaki toplam görev sürelerinin en az üç yıl olması kaydıyla onbeş gün içerisinde başvuruları ve uygun görülmesi halinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü ünvanlı kadrolara atanabilecekler.

11. Teklifin 15. Maddesinin Değerlendirilmesi

Kanun teklifi metnine komisyonda son dakika önergeleri ile eklenen bu madde;

“MADDE 15- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı; bu istisnanın uygulanmasında istisna kapsamına girecek araçları, birinci fıkranın (2) numaralı bendinin alt bentleri itibarıyla, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.”

hükmünü içermektedir.

Söz konusu düzenleme ile engelliler tarafından satın alınan araçlarla ilgili olarak Özel Tüketim Vergisinde yer alan istisnanın uygulanmasında Cumhurbaşkanına; istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirleme yetkisi verilmektedir.

Madde ile engellilere yönelik ÖTV istisnasının kapsamının belirlenmesinde Cumhurbaşkanına çok geniş yetkiler verilmektedir.

Mevcut durumda binek araçlar için sadece parasal limit bulunmakta iken bu düzenleme ile;

-Parasal limit ile birlikte yerli katkı oranı, motor silindir hacmi ve emisyon türü de dikkate alınabilmektedir.

-Motor silindir hacmine ilişkin 1.600 cc şeklindeki limit, 2017 yılı sonunda kaldırılmış ve yerine halen 1.591.200 TL olarak uygulanmakta olan parasal limit getirilmişti. Şimdi yeniden motor silindir hacmine ilişkin olarak belirleme yapılabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Bu düzenleme ile;

Yerli katkı oranına ilişkin belirleme engellilerin sadece yerli binek otomobiller alabilmesiyle sonuçlanabilir.

Motor silindir hacmine ilişkin belirleme de benzer şekilde engellileri yerli binek otomobillerle kısıtlayabilir.

Emisyon türüne ilişkin belirleme ise elektrikli araçları teşvik için düşünülmüş olmakla birlikte bu araçlar engelliler için yolda kalma vb. riskleri nedeniyle normal koşullarda tercih edilebilecek bir seçenek olmayacaktır.

Parasal limite ilişkin olarak ise, halen uygulanmakta olan kanuni üst sınırın, Cumhurbaşkanı kararı ile daha da kısıtlanmasının söz konusu olabileceği anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın "Vergi ödevi" başlıklı 73. maddesi;

"Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir"

hükümünü taşımaktadır.

Söz konusu maddede Cumhurbaşkanına tanınan yetki; Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisidir.

Bu maddedeki belirlemeden ÖTV Kanununda engelliler için tanınan istisna uygulaması ile ilgili olarak istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkisinin yasa ile Cumhurbaşkanına tanınamayacağı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın "Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini" düzenleyen 104. maddesinde de Cumhurbaşkanına bu alanda tanınan bir yetki bulunmamaktadır.

Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 73 ve 104. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Düzenlemenin engellilerin mevcut haklarında geriye gidiş sonucu doğurabileceği düşünülmektedir.

12. Teklifin 17. Maddesinin Değerlendirilmesi

Anayasanın 123. maddesi; *"İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir. İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır. Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur."*

hükmünü içermektedir.

Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarih ve 2021/87 Esas; 2024/28 sayılı Kararı ile; 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Türkiye İstatistik Kurumunun teşkilat yapısının ve görevlerinin düzenlendiği Kırkikinci Bölümünde yer alan “Kurumun gelirleri” kenar başlıklı 614/A maddesi *“kamu tüzel kişiliğini haiz TÜİK’in dava konusu kurulla belirlenen gelirlerinin Anayasa’nın 123. maddesinin birinci fıkrası uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği”* gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle, Anayasa Mahkemesi’nin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyecek konular kapsamında olduğu için iptal ettiği TÜİK’in gelirlerine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi maddesi 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununa aşağıdaki ek madde ilavesi suretiyle kanunlaştırılmaktadır.

13. Teklifin 18. Maddesinin Değerlendirilmesi

11.02.2017 tarih ve 29976 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 17.maddesi ile 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa’sına eklenen Geçici 21. maddenin B fıkrası hükmü gereği referandum ile Anayasa’da yapılan değişikliklerin kabulünü müteakiben yasalarda yapılması gereken değişikliklerin en geç altı ay içerisinde yapılması gerekmekte idi.

Söz konusu değişiklikler TBMM tarafından gerçekleştirilmediği için 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

Anayasa’nın değiştirilen madde hükümleri gereğince altı ay içerisinde gerçekleştirilmesi gereken yasa değişiklikleri seçimlerin öne alınması gerekçe gösterilerek yasalaştırılan 7142 sayılı 6771 Sayılı Kanunla Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Çeşitli Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Konusunda Yetki Kanunu’nun verdiği yetkiye dayanarak Kanun Hükmünde Kararnamelerle yapılmıştır. Bunlardan 233 maddelik 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı KHK 09.07.2018 tarihli Resmi gazete yayımlanmıştır.

Söz konusu 703 sayılı KHK ile birçok kurumla ilgili teşkilat ve diğer konulardaki kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin birçok maddesinde değışiklik yapılmış veya birçok madde veya kanun ve kanun hükmünde kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E: 2018/117, K: 2023/212 Sayılı Kararı ile 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26 ıncı maddesine eklenen (7), (8), (9), (10), (11), (12), (13) ve (14) sayılı fıkraları, anayasa değışikliklerine uyum sağlama amacıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığından Yetki Kanunu kapsamına girmediğı gerekçesi ile iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak oniki ay sonra (4/6/2025) yürürlüğe gireceğı hüküm altına alınmıştır.

Anayasa Mahkemesi, TETAŞ'ın faaliyetine son verilmesi üzerine TETAŞ'a ait görev ve yetkilerin EÜAŞ'a devredilmesine yönelik düzenlemeler içeren fıkraları yetki kanunu ve Cumhurbaşkanlığı sistemine uyum ile alakalı görmemiş ve iptal edilmiştir. Teklif edilen madde ile iptal edilen KHK hükümleri kanunlaştırılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi Kararından bahsetmeyen maddenin gerekçesinde;

“Madde ile Enerji alım ve satım faaliyetlerinin sürdürülmesi ve imzalanan sözleşmeler kapsamında elektrik enerjisi alış ve satışı yapılması, yürütölen enerji alım faaliyetlerinin sürdürölmesi, mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalanabilmesi, imzalanan enerji satış anlaşmalarının sürdürölmesi ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (o) bendi kapsamında, EÜAŞ'ın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bağılı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına; taraflar arasında düzenlenen ikili anlaşmalar (elektrik satış anlaşması) kapsamında elektrik enerjisi satışı gerçekleştirilebilmesi amaçlanmaktadır.

Görevli Tedarik Şirketlerinin tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketicileri için ve elektrik dağıtım şirketlerinin, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ'tan temin etmesi; ayrıca EÜAŞ'ın görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde, yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden enerji alımına ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi hedeflenmektedir.

Ayrıca son kaynak tedarikçilerinin EÜAŞ'tan temin ettikleri ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen elektrik enerjisi oranının, yıl ile sınırlama

yapılmaksızın belirlenmesi ile öngörülebilir bir alım sürecinin oluşması amaçlanmaktadır

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun, EÜAŞ'ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi için her türlü önlemi alabilmesine yönelik düzenleme yapılması amaçlanmaktadır.”

açıklaması yer almaktadır.

Söz konusu 18. madde;

“MADDE 18- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 26 ncı maddesinin yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) EÜAŞ, mülga TETAŞ'ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütür. Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilir.

(8) EÜAŞ, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapar ve yürütür, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilir.

(9) EÜAŞ, görevli tedarik şirketlerine tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için toptan satış tarifesinden elektrik enerjisi satar.

(10) EÜAŞ'ın tarifesi düzenlemeye tabi olmayan tüketiciler için görevli tedarik şirketlerine elektrik enerjisi satışına ilişkin fiyat, hüküm ve şartlar taraflar arasında serbestçe belirlenir.

(11) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarikçiler, son kaynak tedarikçisi kapsamındaki müşteriler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından belirlenecek oranı kadarını, EÜAŞ'tan temin etmekle yükümlüdür.

(12) Dağıtım şirketleri, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ'tan temin ederler.

(13) EÜAŞ; dokuzuncu, onbirinci ve onikinci fıkralarda belirtilen elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden temin eder. Söz konusu teminle ilgili miktar, süre ve fiyat belirleme dâhil diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(14) Bakanlık ve Kurum, EÜAŞ'ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi ve bu yükümlülüklerden kaynaklanan herhangi bir mali yükün ortaya çıkmamasını teminen, enerji piyasasında faaliyet gösteren diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek şekilde, ilgili bakanlık ve kamu kurumlarının görüşlerini almak suretiyle her türlü önlemi almaya yetkili ve yükümlüdür.”

hükümünü içermektedir.

AKP 2002’de iktidara geldiği günden itibaren ülkemizde enerji sektörünün özelleştirilmesini sağlamış ve “Devlet Basiretsiz Tüccar değildir, kurumlar görev zarar etmez” söylemi ile özelleştirmeleri savunarak 2010 yılından itibaren üretimin bir bölümü ve dağıtımın tamamı özel sektöre geçmiştir. 2015 yılında borsa benzeri ve İngiltere’de kullanılan sistemin bir benzeri olan Enerji Piyasaları A.Ş kuruldukurulmuştur. Serbest piyasa koşullarının rekabet ile ucuz enerjiye ulaşım getireceği savını ortaya atan iktidar 2015’ten bu ya da sürekli yandaşlara yönelik kararlar alarak, ne serbest piyasa ekonomisinin enerji alanında tam anlamıyla işlemesine izin vermiş ne de aslında işin doğrusu olan kamu eliyle yapılmasını sağlamıştır.

Sonucunda da ortaya çıkan çarpık sistem ile ucuzluk sağlanamamış, görev zararları engellenememiştir. Enerji üretimi, iletimi ve dağıtımı neredeyse tamamıyla özel sektörün insafına kalmıştır.

Son dönemde iktidarın vatandaşın meskende kullandığı elektriğin %60’ını sübvans ettiği savı da gerçeklikten uzaktır. Vatandaşın elektrik faturası değil şirketler sübvans edilmektedir. EÜAŞ ülkemizde üretilen elektriğin ortalama %15’ini üretmekte ve bu elektriği görevli tedarik şirketlerine kWh başına 0,48 TL’den vermektedir. Ayrıca piyasaya katılma hakkı da olan EÜAŞ, enerji piyasamızda üretilen elektriğin yaklaşık %40-50’sini satın alarak ikili anlaşmalar ile görevli tedarik şirketlerine satmaktadır. Piyasamızda ağırlıklı ortalama Piyasa takas fiyatlarının 2.5-3 TL arasında olduğu düşünüldüğünde EÜAŞ piyasadan topladığı elektriği bu fiyattan veya bu fiyata yakın bir fiyattan almaktadır.

Yani EÜAŞ kendisi kamu eliyle ucuza elektrik üretip vatandaşa aracısız dağıtıp satmak yerine, bu işlerin özel şirketler üzerinden yapılmasına kendisi aracılık yapmaktadır. Bu şirketler aynı sahiplik yapısına sahip; elektriği üreten, dağıtan ve satan şirketlerdir. 21 Dağıtım bölgesinde bulunan dağıtım şirketleri ile görevli tedarik şirketleri aynı sahiplik yapısında bu şirketler ile de elektrik üreten ve piyasada satışını yapan şirketlerin büyük bir çoğunluğu da aynı sahiplik yapısındadır.

Örneğin A şirketi ürettiği elektriği piyasada yüksek fiyattan sattığında, A şirketinin sattığı elektriği EÜAŞ almakta ve tekrar A şirketi ile aynı sahiplik yapısındaki AB görevli tedarik şirketine satmaktadır. AB Görevli Tedarik Şirketinin aldığı bu elektrik yine aynı sahiplik yapısındaki ABC Dağıtım şirketi üzerinden vatandaşa dağıtılmakta ve vatandaşlarımız bu ABC şirketine enerji bedeli, dağıtım bedeli, fon payı ve KDV üzerinden kullandıkları elektriğin faturasını ödemektedir.

Bu sürece dahil olan EÜAŞ görev zararlarını ise gerektiği hallerde hazineden karşılamaktadır. Mevcut piyasa sisteminde bir türlü ucuzluk sağlayamayan ve gereken yatırımları yapmayan; A, AB, ABC şirketleri karlılıklarını korurken, vatandaşlarımız faturayı iki kez ödemektedir. Kamu zararına yol açan bu sistemde; vatandaştan tahsil edilen yüksek dağıtım bedelleri ve genel aydınlatma tarifesinin yüksek tutulması da göz önünde bulundurulduğunda, birkaç kez kamu zararı olmaktadır.

Özelleştirmeler ile ucuzluk sağlanacağı savunulan enerji alanında, 2008'den günümüze EÜAŞ'ın kurulu güçteki payı %13'e kadar gerilemiş ve neredeyse %90'ının özel sektör ile gerçekleştirildiği elektrik üretimi sonucunda tarifeler sürekli artarak, sistem bütünüyle şirketlerin faydasına çalışır hale gelmiştir.

Teklifin bu maddesinde bulunan düzenlemeler daha önce KHK ile yapılmış ancak Anayasa mahkemesinin iptal etmesi nedeniyle bu kez kanun değişikliği olarak yapılmak istenmektedir. Bu madde ile 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 26'ncı maddesinin 6'ncı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenmesi öngörülen 7,8,9,10,11,12,13 ve 14'üncü fıkralar; EÜAŞ'ın mevcut sistemde alabildiği aksiyonları düzenlemekte ve piyasaya katılarak, toplayıcılık ve satıcılık yapmasına dayanak oluşturan fıkralardır.

“(7). Fıkra; EÜAŞ, mülga TETAŞ'ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütür. Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilir.”

“(8).Fıkra; EÜAŞ, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapar ve yürütür, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilir.”

“(9).Fıkra; EÜAŞ, görevli tedarik şirketlerine tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için toptan satış tarifesinden elektrik enerjisi satar.”

“(10).Fıkra;EÜAŞ'ın tarifesi düzenlemeye tabi olmayan tüketiciler için görevli tedarik şirketlerine elektrik enerjisi satışına ilişkin fiyat, hüküm ve şartlar taraflar arasında serbestçe belirlenir.”

düzenlemeleri ile kapatılan TETAŞ'ın sözleşmeleri ve anlaşmalarına ilişkin sorumlulukları EÜAŞ'a aktarılmaktadır.

“(11).Fıkra; Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarikçiler, son kaynak tedarikçisi kapsamındaki müşteriler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından belirlenecek oranı kadarını, EÜAŞ’tan temin etmekle yükümlüdür.”

EÜAŞ enerjiyi özel üretim şirketlerinden daha ucuza mal etmektedir. Mevcut düzenlemede yılda bir kez belirlenen bir oranda **EÜAŞ’ın üretiminin görevli tedarikçi şirketlere vermesi yükümlülük altına alınarak, bu şirketlere fiilen kaynak aktarımı sağlanmışken, oranın belirlenme sıklığı Kurul’un keyfiyetine bırakılarak, ucu belirsiz bir kaynak aktarımı riski ortaya çıkmaktadır.**

“(12).Fıkra; Dağıtım şirketleri, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ’tan temin ederler.”

Uygulamada Hazine tarafından ödenen genel aydınlatma bedelleri yüksek tutularak, teknik ve teknik olmayan kayıpları için düşük bir tarife uygulanmaktadır. Böylece dağıtım şirketlerinin kayıp ve kaçak maliyetleri aşağıda tutulurken, genel aydınlatma kapsamında yüksek oranlı tahsilatlar yapmalarına olanak sağlanmaktadır. EÜAŞ’a görev olarak verilen bu sübvansiyon; şirketlerin lehine genel kamu yararının aleyhinedir.

“(13).Fıkra; EÜAŞ; dokuzuncu, on birinci ve on ikinci fıkralarda belirtilen elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden temin eder. Söz konusu teminle ilgili miktar, süre ve fiyat belirleme dâhil diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

Bu fıkra EÜAŞ’ın zarar etmesine yol açan bir mahiyettir. EÜAŞ’ın yükümlülüklerin kendi üretimiyle karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı üretim santrallerinden alım yapma zorunluluğu getirilmesi öngörülmektedir. Bu düzenleme nedeniyle; ucuza enerji satmak zorunda bırakılan EÜAŞ bir de pahalıya enerji almak zorunda kalmaya devam edecektir.

“(14).Fıkra; Bakanlık ve Kurum, EÜAŞ’ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi ve bu yükümlülüklerden kaynaklanan herhangi bir mali yükün ortaya çıkmamasını teminen, enerji piyasasında faaliyet gösteren diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek şekilde, ilgili bakanlık ve kamu kurumlarının görüşlerini almak suretiyle her türlü önlemi almaya yetkili ve yükümlüdür.”

Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği haliyle zarar etmesi neredeyse garanti olan EÜAŞ'ın bu yükü diğer kamu kuruluşlarına nasıl aktarılacağı düzenlemeyi öngören bu fıkra kamu yararı taşımamaktadır.

Hali hazırda pek çok açıdan kamu yararı sağlamaktan uzak olan sistem de bu düzenlenmelerin kanunlaşması ile birlikte, EÜAŞ'ın kamu zararı yapmaktan kurtulamayacağı bir gerçektir. EÜAŞ ülkemizde elektrik piyasasında işlem gören elektriğin %50'sini kontrol edecektiye neden özelleştirmeler yapılmıştır. Eğer özelleştirmeler yapıldıysa neden sistemin kendi dengesini kurarak, gerçek rekabet ortamının oluşmasına izin verilmemektedir. Mevcut sistem ile vatandaşın vergileri şirketlere gitmekte, her yıl aslında kar edebilecek olan EÜAŞ sürekli zarar etmekte, ancak şirketler zenginleşmektedir.

Bütün bu yönleri ile bakıldığında kamu yararı niteliği de taşımayan 18 maddenin kabul edilmesi mümkün değildir.

Söz konusu madde, elektrik piyasasının ruhuna aykırı olmayan, rekabetçi piyasa koşullarına uygun, kamu kaynaklarını zarara uğratmayarak verimli kullanımını sağlayacak bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.

Söz konusu düzenlemenin ilgili ihtisas komisyonunda tüm boyutları ile ele alınmadan acele ile yasalaştırılması gayretini uygun görmemekteyiz.

14. Teklifin 19. Maddesinin Değerlendirilmesi

Anayasa 'nın 123. maddesinin birinci fıkrası uyarınca münhasıran, idarenin ve dolayısıyla idarenin gelirlerinin kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün döner sermayesi 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiş ve bu düzenleme AYM tarafından iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin 1/2/2024 tarih ve 2022/68 Esas; 2024/26 sayılı Kararı ile 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin ilgili hükümlerinin iptal gerekçesi; döner sermaye işletmesinin faaliyeti neticesi elde edilecek gelirin kamu geliri niteliğinde olduğu ve kamu gelirlerine yönelik hususların ise teşkilatlanmanın zorunlu bir unsuru olmadığı için münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiğidir.

Bu gerekçe ile iptal edilen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin hükümleri 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesi değiştirilerek kanun olarak yeniden düzenlenmektedir.

15. Teklifin 20 ve 24. Maddelerinin Değerlendirilmesi

Teklifin 20. maddesi ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ile TBMM bünyesinde çalışan personelden 375 sayılı KHK'nın eki (IV) sayılı cetvelde belirtilmeyenlerin ek göstergelerinin belirlenmesinde genel kural olan 657 sayılı Kanunun eki (I) sayılı cetvelde belirlenen ek göstergelerin dikkate alınacağı belirlenmektedir.

Maddeyle yapılan düzenleme yerinde bir düzenlemedir ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (IV) sayılı cetvele göre ek göstergeleri tespit edilen Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatına ait bazı Devlet memuru kadroları arasında herhangi bir farklılık olmamasını amaçlamaktadır.

Söz konusu madde teklifi Kanun teklifinin 24. maddesiyle bağlantılıdır.

24. madde ile Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatına ait kadrolar arasından "I - GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI" bölümünün (h) sırasında düzenlenmiş olan ve üst düzey kamu görevlileri ile uzman ve uzman yardımcısı kadrolarında olmayan kamu görevlilerinin ek göstergelerini düzenleyen satır ile "II- TEKNİK HİZMETLER SINIFI", "III- SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI" ve "IV- EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI" bölümleri yürürlükten kaldırılmaktadır ve bunlar da 657 sayılı DMK'nın eki (I) sayılı Cetvele tabi kılınmaktadır. Özü itibariyle ek göstergelerde bir düşüş söz konusu değildir.

16. Teklifin 21. maddesinin Değerlendirilmesi

Maddeyle, 375 sayılı KHK'nın üst düzey kamu yöneticilerinin atanma ve mali haklarını düzenleyen ek 35. Maddesinde çeşitli değişiklikler yapılmaktadır.

İlk olarak ilgili maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ile üst düzey kamu yöneticilerinin yurtdışı teşkilatlarındaki sürekli görevlere atanmasında Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle atanma şartlarının belirlenmesine ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırılmaktadır.

Bu düzenlemenin gerekçesi Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı'dır. CHP tarafından 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3. Maddesine yönelik iptal talebine ilişkin Anayasa Mahkemesi ilgili kararında şu şekilde karar vermiştir:

“54. Yurt dışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin genel idari esaslara göre yürütülen asli ve sürekli görevleri yerine getirdikleri, dolayısıyla Anayasa'nın 128. maddesi anlamında kamu görevlisi sıfatına sahip bulundukları açıktır.

55. Anayasa'nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca CBK'larla düzenleneceği özel olarak öngörülen konu üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esaslar ile sınırlıdır. Dava konusu kuralla üst kademe yöneticisi olan kamu görevlilerinin sadece seçimi ve atanması değil, disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esasların da yönetmelikle düzenlenmesi öngörülerek Anayasa'nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrasında verilen düzenleme yetkisini aşan ve Anayasa'nın 128. maddesinde kamu görevlileri yönünden kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda düzenleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

56. Öte yandan dava konusu kural daha önce belirtildiği üzere yurt dışı sürekli görevlere atanan ancak üst kademe yönetici sıfatını haiz olmayan kamu görevlilerini de kapsamaktadır. Diğer bir ifadeyle kural üst kademe yönetici sıfatını haiz olmayan kamu görevlilerinin seçimi, atanması ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esasların da Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesini öngörmektedir. Bu yönüyle kural kamu görevlilerinin atanmaları ile özlük işlerine yönelik bir düzenleme içermektedir. Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

57. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.”

Bu çerçevede yapılan düzenleme, AYM'nin ilgili kararına uygundur.

Maddedeki ikinci düzenleme ise ek gösterge uygulanmasında üst düzey kamu görevleri açısından hangi kadrolar açısından atamanın ek gösterge açısından kazanılmış hak olarak tanımlanacağıdır. Bu çerçevede Ek gösterge bakımından bakanlık genel müdürü dengi ve daha yüksek tespit edilen kadro, pozisyon ve görevler ile il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları açısından üçüncü fıkra hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmektedir. Burada madde metninden Cumhurbaşkanlığı onayı ile ibaresi de çıkarılmıştır. Dolayısıyla, yukarıda belirtilen kadrolar açısından bu atanmaların kazanılmış hak olarak değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Ayrıca, yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararı ile Cumhurbaşkanının üst kademe yöneticilerini atama yetkisinin başka bir makamın teklifine bağlı tutulamayacağı gerekçesiyle 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ve ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanı onayı ile atama yapılabilmesini öngören hüküm iptal edilmiş olup anılan iptal kararı doğrultusunda ek 35 inci maddenin beşinci fıkrasında yer alan "Cumhurbaşkanı onayı" ibaresi yürürlükten kaldırılmaktadır.

Maddede yapılan son değişiklik ise Maddenin 9. fıkrasındadır. Buna göre, ek 35 inci maddenin dokuzuncu fıkrasında, üst kademe kamu yöneticisi olup görevden alınanlardan bakanlık müşaviri, müşavir, danışman kadrolarına atananların, talepleri üzerine üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirileceğine yönelik “a) bendine göre atananlar, üst yönetici tarafından izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi hizmetlerde görevlendirilirler” şeklindeki hüküm değiştirilmekte ve diğer üst kademe yöneticileri ile mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler kapsamındaki yönetici kadrolarda bulunup görevden alınan idari uzman ve araştırmacıların da bu kapsama dahil edilmesi, ayrıca söz konusu hükmün daha daha da genişletilerek bunların kendi kurumları dışında hatta kamu vakıf ve şirketlerde de görevlendirilebilmesine imkan sağlanması ve bu kapsamdaki uygulama usul ve esaslarının Cumhurbaşkanlığı yönetmeliğiyle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Söz konusu fıkraya eklenen “Bu fıkra hükümleri, 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atanalar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin 221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atanalar hakkında da uygulanır.”

cümlesiyle kapsam genişletilmiştir.

Öncelikle; söz konusu ek 35. Madde Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E.:2018/117; K.:2023/212 sayılı Kararı ile, dokuzuncu fıkrası hariç iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak on iki ay sonra (4/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi 703 sayılı KHK’nın 178. maddesi ile yapılan bu düzenlemeyi yetki kanunun kapsamı dışında yapılan bir düzenleme olması nedeniyle iptal etmiştir.

Dolayısıyla, söz konusu değişiklikler haricindeki fıkralar aslında 4/6/2025 tarihinde yok hükmünde olacaktır. Üst Düzey Kamu Yönetici atanmasına ilişkin atanma şartları da bu kapsamdadır. Bu nedenle maddenin tamamen yenilenmesi gerekir.

17. Teklifin 23 ve 25.maddelerinin Değerlendirilmesi

23. madde ile 375 sayılı KHK’ya ek madde eklenmektedir. Maddeyle yurtdışı teşkilatlarındaki daimi kadrolara atanma, atanmaya ilişkin şartlar düzenlenmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında Adalet Bakanlığı bünyesindeki hakim ve savcılara ilişkin özel bir düzenleme yapılmakta ve bunların atanması, atanma şartları, görev süreleri de bunların mali ve özlük haklarına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Söz konusu düzenlemenin gerekçesi ise Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı’dır. CHP tarafından yapılan başvuruya istinaden 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesinde yer alan yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usul ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesine yönelik hüküm

Anayasanın 128 inci maddesine aykırı olduğu ve kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Bu nedenle bu yönde bir madde ihdası yapılmaktadır.

Ayrıca, Anayasanın 140 inci maddesinde idari görevlerdeki hâkim ve savcılar hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları yönündeki açık düzenleme gereğince; adalet müşavirlerinin görev süresi, görevleri, özlük hakkı ile disiplin, sicil ve terfi işlemlerinde hangi hükümlere tabi olacakları genel düzenlemeden farklı olarak maddede ayrıksı bir şekilde düzenlenmektedir.

25. madde ile; 375 sayılı KHK'ya geçici bir madde eklenmekte ve maddeyle yurtdışı daimi görevlere atanmada yeni ihdas edilen ek 41. Maddeye aykırı olmayan yönetmeliklerin yürürlüklerinin devam edeceği belirlenmektedir.

Söz konusu düzenleme, yurtdışı daimi görevlere ilişkin atama şartları ve diğer hususların Kanuna dercedilmesi sebebiyle konuyla ilgili mevcut ikincil düzenlemelerin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların geçerliliğidir. Burada kanun ile çelişen hükümler olması halinde sorun çıkabilecektir. Buna ilişkin kanuna aykırı hükümlerin hariç tutulması uygulamadaki sorunları ortadan kaldırmaktadır.

18. Teklifin 26. Maddesinin Değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesinin 1 1/10/2023 tarihli ve E: 2018/120, K: 2023/171 sayılı Kararı ile 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli (II) sayılı Cetvel 'de yer alan "I. Hukuk Müşavirleri (Bakanlık Bağlı, İlgili, İlişkili Kuruluşları)" ibaresi iptal edilmiştir.

İptal kararında, KİT'lerin I. Hukuk Müşavirlerinin 399 sayılı KHK'ya ekli I Sayılı Cetvel'de yer aldığı ve 399 sayılı KHK'nın 5 inci maddesinin birinci fıkrasında I Sayılı Cetvel 'de yer alan kadrolara yönetim kurulu kararı ile atama yapılacağı hükmü yer aldığından bahisle KİT'lerin I. Hukuk Müşavirlerini atamaya yetkili merci ve atama usulü bakımından anılan KHK'nın söz konusu hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle; Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve gerekçesi dikkate alınarak KİT'lerde yönetim kurulu kararıyla atanacak kadroları düzenleyen hükmün kapsamı, I. Hukuk Müşavirleri de dahil olmak üzere 399 sayılı KHK'ya ekli I Sayılı Cetvel'de yer alan ve 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde

halihazırda Cumhurbaşkanınca atanan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve bölge müdürü kadroları istisna olacak şekilde yeniden düzenlenmektedir.

19. Kanun Teklifinin 27. Maddesinin Değerlendirilmesi

635 sayılı KHK'ya eklenen bu maddeyle (Ek madde 1); Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevlerini düzenleyen muhtelif maddelerindeki bazı hükümler iptal edilmiştir.

Teklifin bu maddesiyle; iptal kararı sonrasında, Bakanlığın görev ve yetkileri artık ilgili KHK'sına madde eklenerek yazılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi bu maddeyle düzenlenen hususları, Anayasa'nın 104. maddesinin 17 numaralı fıkrası uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken hususların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyeceği gerekçesiyle iptal etmiştir. 292 sayfalık Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14 üncü Bölümünde m. 385-409/A arası maddeleri Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev, yetki, teşkilatı ile ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Teklifin 27. maddesi;

"MADDE 27- 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 1- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İlgili mevzuatta yer alan görevleri yapmak.

b) Sanayi ürünlerine yönelik Bakanlığın görev alanına giren idari ve teknik düzenlemeleri hazırlamak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koymak, bunların uygulanmasını sağlamak, gerektiğinde denetlemek veya denetletmek.

c) Görev ve yetkileri arasında yer alan destek programları ve projeleri ile ilgili görevlerini, belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde bağlı ve ilgili kuruluşlarına yaptırmak.

ç) Sanayi işletmelerinin satın aldıkları sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetlerine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri almak ve gerekli

düzenlemeleri yapmak, bu düzenlemelere yönelik denetimleri yapmak ya da yaptırmak.

d) Türkiye’de bilimsel ve teknolojik araştırma, geliştirme, tasarım ve yenilikçilik faaliyetlerini ve girişimlerini teşvik etmek; bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan ürünlerin patenti, yatırımı ve pazarlanması konusunda gerçek ve tüzel kişilere destek vermek; bunlarla ilgili düzenlemeler yapmak, usul ve esasları belirlemek.

e) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletmelere ait yatırım, üretim, teşvik, mali durum, Ar-Ge, fikri ve sınai mülkiyet hakları, dış ticaret, istihdam ve işgücü, kurulu kapasite, fiili üretim, enerji giderleri, verimlilik, dijitalleşme ve benzeri muhtelif ekonomik ve kurumsal faaliyet bilgi ve verilerini, belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde almak, verilerin saklanması ve kullanılması için bilgi sistemi oluşturmak ve yönetmek.

f) İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, sektörel birlikler, sivil toplum kuruluşları ve firmalar arasında teknolojik gelişim odaklı işbirliğini teşvik etmek; kümelenme ve işbirliği mekanizmaları için destek programları hazırlamak, uygulamak ve izlemek; desteklere ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yaygın bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere, arayüz veya platform tabanlı destek ve teşvik modelleri geliştirmek, bunlara ilişkin usul ve esasları belirlemek ve uygulamak.”

hükmünü içermektedir.

Maddenin gerekçesinde:

“Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görevlerini düzenleyen muhtelif maddelerindeki bazı hükümler iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri göz önünde bulundurularak, iptal edilen düzenlemelerin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye dercedilmesi amaçlanmaktadır”

açıklaması yer almaktadır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK’ya eklenen Ek:1 maddenin “b)” bendinde, yer alan düzenlemeye göre; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; sanayi ürünlerine yönelik idari ve teknik düzenlemeleri hazırlayacak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koyacak, bunların uygulanmasını sağlayacak, gerektiğinde **denetleyecek veya denetletecektir.**

Bakanlık sanayi ürünlerine yönelik düzenlemelerden Türk standartları içinde gerekli görülenleri uygulamaya koyduktan sonra, bunların uygulanmasına dair denetimleri kendisi yapabileceği gibi, üçüncü kişilere de yaptırabilecektir.

Kamunun yerine getirmesi gereken denetim hizmetinin Bakanlık dışında üçüncü kişilere de yaptırılabilmesi hükmü, münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ne var ki yeni teklifte, denetimin 3. kişilere de yaptırılabilmesi ibaresi korunmuştur.

Söz konusu düzenleme sanayi ürünlerine yönelik idari ve teknik düzenlemeler ile Türk standartlarına uygunluk bakımından firmalara yönelik denetim hizmetlerinin üçüncü kişilere de yaptırılabilmesine imkân tanındığı, denetleme görevinin kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerden olduğundan kamu görevlileri eliyle yürütülmesi gerektiğinden, idare tarafından yapılacak denetletme faaliyetinin kim tarafından yapılacağı konusunda belirsizliğe sebebiyet vermesi nedeniyle Anayasa'nın 2., 6., 8., 123. ve 128. maddeleri hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK'ya eklenen Ek:1 maddenin c)" bendiyle; Bakanlık, görev ve yetkisi dahilindeki destek programı ve projeleriyle ilgili görevlerini, belirleyeceği "usul ve esaslar" çerçevesinde, kendisine bağlı ve ilgili kuruluşlarına yaptıracaktır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK'ya eklenen Ek:1 maddenin "ç)" bendiyle; sanayi işletmelerinin satın aldığı sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri alacak ve gerekli düzenlemeleri ve denetimleri yapacak. "b" bendinin sonundaki sorunlu ibaredeki gibi burada da Bakanlık, verilen desteklerle ilgili izlemeleri denetim yetkisini 3. kişilere de "yaptırmak" için yetki almaktadır. Oysa, denetim yetkisinin kamuda kalması ve Bakanlık dışında kullanılmaması gerekmektedir. Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2., 6., 8., 123. ve 128. maddeleri hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK'ya eklenen Ek:1 maddenin "d)" bendiyle; Bakanlık bilimsel, teknolojik AR-GE, tasarım, yenilikçilik (inovasyon) faaliyet ve girişimlerini teşvik edecek; buradaki ürünlerin patent, yatırım, pazarlanması için destek verebilecek, bu konuda düzenleme yapacak. "d)" bendinin sonundaki ibareyle, Bakanlık mali hüküm içeren bu destek ve teşvikler konusunda usul ve esasları belirleme yetkisi de almaktadır.

Mali konu içeren bir yetkide “usul ve esasları belirleme” yetkisinin kapsamının belirsiz bırakılması, Bakanlığın bütçe kanunundaki ödeneklerin dışına çıkabilecek harcamalar yapması sonucuna yol açabilecektir. İdarenin bilimsel ve teknolojik gelişmelerde verilecek destek/teşviklere ilişkin düzenlemelerde “usul ve esasları” belirleme yetkisinin ucu açıktır, bütçe hakkına aykırıdır. Bakanlığın bütçe kanunundan alınmamış bir yetkiyle destek ve teşvikleri alt mevzuatla kendisinin belirlemesine dönük bir ödenek aşımına da yol açabilecektir. Kanunda açıkça düzenlenmeyen destek/teşvik türleri ve sınırlarının, “usul ve esasları” belirleme adı altında alt mevzuatla düzenlenecek olması, kanunilik ilkesi ve bütçe hakkına (Anayasa madde 87 ve 161) aykırılık taşımaya devam etmektedir. Kamu harcamalarının yapılması da temel usul ve esaslarına tabi olmalıdır. Bu alana yönelik düzenlemeler, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’da yer almakta devletin gelirleri ve yapacağı harcamaların tutarlarının ne olacağını belirleyen bütçeye idare tarafından bütçede öngörülmemiş bir gider kalemi koymak, bütçe hakkını ihlal edici niteliktedir. Ayrıca yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmektedir. Bu konuda benzeri düzenlemeler 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda ayrıntılı olarak yer almaktadır. Söz konusu düzenleme 4749 ve 5018 sayılı Kanun düzenlemelerine de aykırılık oluşturmaktadır.

İlgili düzenlemeler Anayasa’nın Başlangıç kısmı ile 2., 6., 7., 8., 11. 87. ve 161. maddelerine aykırıdır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK’ya eklenen Ek:1 maddenin “e)” bendiyle; Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletmelere ait yatırım, üretim, teşvik, mali durum, ar-ge, fikri ve sınai mülkiyet hakları, dış ticaret, istihdam ve işgücü, kurulu kapasite, fiili üretim, enerji giderleri, verimlilik, dijitalleşme ve benzeri muhtelif ekonomik ve kurumsal faaliyet bilgi ve verilerini, *belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde alabilecek*, verilerin saklanması ve kullanılması için bilgi sistemi oluşturacak ve yönetecektir. Bu bentte bakanlığın kamudan, gerçek ve tüzel kişilerden isteyebileceği verilerle ilgili gizlilik hususunun tartışılması önemlidir, çünkü 2024’te kişisel verilerimiz dahil kamunun tuttuğu verilerin sızdığına ve piyasada satıldığına dair birçok tartışma yapılmıştır.

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK’ya eklenen Ek:1 maddenin “f)” bendiyle; Bakanlık, İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, sektörel birlikler, sivil toplum kuruluşları ve firmalar arasında teknolojik gelişim odaklı işbirliğini teşvik edecek; kümelenme ve işbirliği mekanizmaları için destek programları hazırlayacak, uygulayacak ve izleyecektir.

Bakanlığın bu desteklere ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin sınırsız olmaması, TBMM'nin bütçe hakkını zedelememesi gerekir

Teklifin bu maddesiyle 635 sayılı KHK'ya eklenen Ek:1 maddenin “fg” bendiyle; Bakanlık, Ar-ge ve yenilik faaliyetlerinin gelişimi için, arayüz veya platform tabanlı destek ve teşvik modelleri geliştirecek, bunlara ilişkin usul ve esasları belirleyecek ve uygulayacaktır

Bakanlığa bu bentle verilen “Usul ve esasları” belirleme yetkisi, mali düzenleme içerdiğinden, yetkisinin sınırsız olmaması, TBMM'nin bütçe hakkını zedelememesi gerekir.

Bu maddede yer alan düzenlemenin ilgili ihtisas komisyonunda tüm tarafların görüşlerine başvurulmadan acele ile yasalaştırılması çabasını uygun bulmamaktayız.

20. Teklifin 28. maddesinin değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının döner sermaye işletmesini yasa değil Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kuran hükmü, bir kamu geliri düzenlemesi olduğu için, Bakanlık teşkilatlanmasıyla ilgili olmadığı ve bu nedenle kanunla düzenlenmesi gerektiği için iptal etmiştir (Anay. m. 106/11).

Anayasa Mahkemesinin 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine (CK) dair kısmi iptal kararı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermaye işletmesi için 21/12/2024'te yürürlüğe gireceğinden, bu maddede yapılan düzenlemeyle; döner sermaye işletmesiyle ilgili 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenen kurallar 635 sayılı Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesine eklenmektedir. 635 sayılı KHK'daki 42 maddenin neredeyse tümü mülgadır; bu teklifin 27 ve 28'inci maddeleriyle aslında fiilen içi boşaltılmış bir KHK'da Bakanlığın görev ve yetkileri ile döner sermaye işletmesi ve mevcut 8 inci maddedeki “projelerin karşılanması” hükmü bulunacaktır.

Maddenin gerekçesinde;

“Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarih ve 2020/52 Esas; 2023/223 sayılı kararıyla, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409/A maddesinde yer alan “(1) Bakanlık döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir. Döner sermaye miktarı Cumhurbaşkanınca belirlenir. Döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşıncaya kadar sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye

tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır. (2) İşletmenin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.” hükmünün tamamı, kamu gelirine ilişkin olduğu ve Bakanlıkların kuruluş ve işleyişine ilişkin Anayasanın 106/(11) maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceğinden kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin gerekçesi göz önünde bulundurularak iptal edilen düzenlemenin 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye dercedilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının faaliyetleri ile ilgili yapılan iş ve işlemlerin daha etkin yürütülmesi, uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilerek eksikliklerin tamamlanması, hizmet kalitesinin artırılması amaçlarına matuf olmak üzere; kaynak kullanımına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır”

denilmektedir.

Teklifin 28. maddesiyle ilgili KHK'ya ek 2 nci madde eklenmektedir. Teklifle; Bakanlığın zaten çalışan ancak yürürlüğü 21/12/2024'te dolacak olan döner sermaye işletmesi yetkisi ile ilgili düzenlemeler 635 sayılı KHK'ya aktarılmakta, döner sermayenin gelirleri arasına bağış ve yardımlar eklendiği gibi, alınacak bağış ve yardımların sermaye ekleneceği hükmü getirilmektedir. Bu bağış ve yardımlar, tahsisli sermaye tutarına bakılmaksızın sermayeye eklenecektir.

Döner sermaye işletmesine dair Sayıştay düzenlilik ve denetim raporunda aşağıda belirtileceği üzere; 1/1/2022'de faaliyete geçen bu döner sermaye işletmesine, kendi kaynaklarından karşılanmak üzere 100 milyon TL sermaye tahsisli yapılmıştır. Uygulamada zaten sermaye kaynaklarının “döner sermaye faaliyet gelirleri karları, bağış ve yardımlardan” oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle yeni madde, bu gelirleri kanuna eklemiş oluyor ve diğer bakanlıkların döner sermaye mevzuatına benzer hükümler getirilmektedir.

14/4/2020 tarihli ve 59 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile eklenen ve Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği döner sermaye işletmesi maddesinde, “döner sermaye miktarının Cumhurbaşkanınca belirleneceği” kuralı getirilmişti.

Teklifle, döner sermaye işletmesine 500 milyon TL sermaye tahsisli yapılmakta ve Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği hükümden farklı olarak, “Cumhurbaşkanı Kararıyla, bu tutarın 5 katına kadar artırılabilceği”, yani 2.5 milyar TL'ye kadar

yükseltilebileceği belirtilmektedir. İşletmenin 2022 başındaki kuruluşunda tahsis edilen sermaye 100 milyon TL idi.

Cumhurbaşkanına, tahsis tutarının 5 katına kadar sermaye artırım yetkisi verilmesinin, yasama yetkisinin devredilmezliği, hukuk devleti, bütçe hakkı ilkelerine aykırılık açısından tartışılması gerekir.

Düzenlemede mevcutta olduğu gibi, döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârların, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşınca kadar sermayeye ekleneceği belirtiliyor. Yine mevcut fıkradaki gibi, ödenmiş sermaye tutarının, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılacağı hükmü tekrarlanmaktadır.

Teklifle eklenen yeni cümleyle; bağış ve yardımlar, tahsis edilen sermaye miktarı ile sınırlı olmaksızın sermayeye eklenecektir.

Maddede yer alan üçüncü fıkrayla; iptal edilen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde olmayan bir fıkra eklenmekte, döner sermaye gelirlerinin kullanılacağı alanlar sıralanmaktadır. Buna göre; Bakanlığın döner sermayesi; sanayi ve teknoloji yatırımlarının, alt yapı hizmetlerinin yürütülmesi, sanayi ve teknoloji yatırımlarına ilişkin destek sağlanması, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri, girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi, AB mevzuat ve uyum süreçleri, bilişim, teknoloji, siber güvenlik faaliyetleri, dijitalleşme, dijital dönüşüm faaliyetleri, kamulaştırma dahil kuruluş işlemlerinin sağlanması, altyapının planlanması, altyapı proje ve tesislerinin, ayrıca haritalandırma, danışmanlık ve benzeri işlerin yapılması/yaptırılması ile döner sermayenin işletilmesine ilişkin giderlerin karşılanması amacıyla kullanılacaktır.

Bu fıkrayla döner sermaye gelirlerinin ancak sanayinin gelişimine harcanacağı kuralı getirilse de, fıkranın yazımında bu işlerin ne olduğu sıralanırken kapsamının belirsiz tutulması, dışarıdan hizmet satın alınarak çoğu işin piyasadan karşılanabilecek bir muğlaklık bırakılması sorunludur.

Maddenin dördüncü fıkrasıyla; Doğal afetler nedeniyle zarar gören sanayi alanlarının inşaa ve ihyası için döner sermayeden Bakanlığa gelir aktarılmasının yolu açılmaktadır.

Bunun için; Bakanlığın görev ve faaliyet alanları kapsamında, doğal afetler nedeniyle tahrip olan OSB, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi ve sanayi

sitelerinin ihyası veya yeniden inşası amacıyla veya **üçüncü fıkrada** belirtilen iş ve hizmetler ile sanayi ve teknoloji yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla, yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi için döner sermaye bütçesinden Sanayi ve Teknoloji Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarılabilir.

Aktarılan bu tutarlar sonra Bakanlık bütçesine ödenek kaydedilecek, bu tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları, aynı amaçlarla kullanılması için ertesi yıla devretmeye Cumhurbaşkanlığı yetkili olacak, kaydedilen bu ödeneklerden yatırım projeleri ile ilgili olanlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilecektir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının, Hazine'nin doğrudan kendi bütçelerinde gösterilmesi gerekli böylesi kaynaklar için Bakanlık döner sermaye işletmesinin kullanılması, bütçe takibi, bütçe hakkı ve genel bütçe dengelerinin izlenmesi açısından tartışmalıdır.

Bu döner sermaye işletmesinin gelirlerinin şimdiye kadar nasıl verimsiz harcadığı Sayıştay raporlarıyla belgelenmiş ve Bakanlık son 2 yıldır bu uyarının gereği yapmamıştır. 2023 yılında yapılan diğer tartışma ise sanayicilerin ve özellikle bazı OSB temsilcilerinin Bakanlıkça aranarak başışa zorlanmaları yönünde bazı iddialardır.

Şimdi bu fıkra ile, döner sermaye işletmelerine “afet” yardımı adı altında sanayi alanlarının yeniden inşası için kaynak yaratılması tartışması başladığında, kamunun deprem ve diğer afetler için topladığı kaynakların nasıl harcadığı, harcama takibinin nasıl yapılabildiği tartışmalı hale gelebilecektir.

Maddenin beşinci fıkrasıyla, iptal edilen mevcut Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki hüküm tekrarlanmaktadır. Bu hükme göre döner sermaye işletmesinin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenmeye devam edilecektir.

Bakanlığın Döner Sermaye İşletmesi hakkındaki 2022 ve 2023 yılı Sayıştay denetimlerinde; Bakanlığın kendi bütçesinden karşılanması gereken temel giderlerin bu döner sermaye işletmesine ödetildiği ve bunun da Bakanlığın gelir-gider hesaplarını şeffaf biçimde izlemeye engel olduğu belirtilmiştir. Şimdi bu teklifle döner sermaye işletmesi gelirlerinin harcanabileceği alanlar sıralanmış olsa da, “afetler” gerekçe gösterilerek döner sermaye işletmesinden Bakanlığa gelir aktarılacak olması,

Bakanlıkların ödeneklerinde doğrudan izlenmesi gereken ve merkezi bütçede Meclisin bütçe hakkı kapsamında hesap verilmesi gereken hususların döner sermaye işletmesi üzerinden aktarılacak kaynaktan da destek alınarak yapılmak istenmesi hususu tartışmalıdır.

Tüzel kişiliği ve personeli olmayan, Bakanlığın Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olan ve 1/1/2022’de faaliyete başlayan Döner Sermaye İşletmesine dair 2023 yılı Sayıştay raporuna bakıldığında önemli uyarılar göze çarpmaktadır.

Söz konusu raporlardaki tespitlere göre; döner sermaye işletmesi, ödeneği yetersiz gelen ya da geç gelen Bakanlık için sıcak para ve günlük giderlerini hızla karşılama kapısı olmuştur. Bakanlık elektrik, su faturalarını, tüketim malzemelerini fuar giderlerini, il müdürlüklerinin araç akaryakıt masrafını, bazı mal hizmet alımlarını, Bakanlık binasının tadilatını dahi döner sermaye bütçesinden karşılamıştır. Bu da Bakanlığın maddi duran varlıkları için yapılan yatırım harcamalarını izlemeyi engellemiş, Bakanlığın taşınır malları mali tablolarda gözükmemiştir. Sonuçta döner sermaye işletmesinden genel bütçeye aktarılması gereken gelirler de azalmıştır.

2023 yılında Döner Sermaye İşletmesinin dönem net karı 254.3 milyon TL’dir. 2023 başlangıcında 511 milyon 59 bin TL tahsis edilen döner sermaye işletmesinde, personel ve SGK primi gideri oluşmamış, yılsonunda 255 milyon 782 bin TL harcama gerçekleşmiştir (%50). Bu giderin büyük kısmı, Sayıştayın da sorun gördüğü üzere, Bakanlığın 99.1 milyon TL’lik mal/hizmet alım giderine, 74.2 milyon TL’si Bakanlığın bina tadilatının da içinde olduğu sermaye giderine, 66.4 milyon TL’si cari transferlere, 15.8 milyon TL’si ise amortisman giderlerine harcanmıştır. Buna karşılık işletmenin 374 milyon 409 bin TL’lik mal/hizmet geliri ve 59.5 milyon TL’lik diğer geliri oluşmuş, 2023 yılı toplam geliri 433.9 milyon TL olmuştur.

Sonuçta döner sermaye gelirlerinin bakanlığın gündelik harcamalarında tüketilmesi, Bakanlığın faaliyet sonuçlarının doğru bir şekilde izlenememesine ve sanayi üretkenliği açısından kaynakların verimli kullanılmamasına da neden olmaktadır. Bakanlık, döner sermaye işletmesini arka bahçesi gibi kullanarak kendi bütçesi yerine temel harcamalarını döner sermaye işletmesine yaptırarak hem kendi denetim kalemlerinin izlenmesini zorlaştırmış, hem de genel bütçeye aktarılacak döner sermaye gelirlerinin azalmasına yol açmıştır. Sayıştayın bu işletmeyi denetlediği 2022 ve 2023 yıllarında belirttiği gibi, bu harcamaların işletme bütçesinden değil doğrudan Bakanlık bütçesinden gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Rapordaki ifadeyle; “Bakanlık

bütçesinden ödenmesi gereken giderlerin İşletme bütçesinden ödenmesi sonucunda Bakanlık faaliyet sonuçlarının doğru olarak izlenememesine ve İşletme tarafından genel bütçeye aktarılması gereken gelirlerin azalmasına sebep olduğundan söz konusu giderlerin İşletme bütçesinden değil doğrudan Bakanlık bütçesinden gerçekleştirilmesi gerekmektedir.”¹²

Bu maddede yer alan düzenlemenin ilgili ihtisas komisyonunda tüm tarafların görüşlerine başvurulmadan acele ile yasalaştırılması çabasını uygun bulmamaktayız.

Teklif Metninin Görüşülmesi Sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekilleri Verilen Ve Ek Madde İhdasını İsteyen 2 Adet Reddedilen Önerginin Değerlendirilmesi;

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP’li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen “Mücbir sebep hâli devam eden yerler ve mücbir sebep hâli nedeniyle belirlenen yeni ödeme süreleri: başlıklı birinci önerge, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş, İlinde ve çevre illerde meydana gelen depremler nedeniyle Hazine ve Maliye Bakanlığınca 213 sayılı Kanunun 15 inci maddesine istinaden 6/2/2023 tarihinden geçerli olmak üzere ilan edilen mücbir sebep halinin, Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde 30/11/2025 tarihine kadar (bu tarih dahil) uzatılması, belirtilen yerlerde faaliyet gösteren ve 5510 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi (4/b) gereğince prim ödeyenlerin, bu kanun kapsamında 30/11/2025 tarihine kadarki (bu tarih dahil) prim ödemeleri faizsiz olarak ertelenmesi ile ilgili idi.

Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP’li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen ikinci önerge;” 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu gereğince TBMM’de çalışan danışmanlara 30’uncu maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan ‘sözleşme ücreti dışında’ iş sonu tazminatı ’ödenmesinin sağlanması ile ilgili idi.

Söz konusu önergeler komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

¹² Sayıştayın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi 2023 yılı Düzenlilik Denetim Raporu, s. 24-31

Sonuç olarak; , I'inci bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması, II'nci bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyması nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan bazı düzenlemelerin Anayasa'nın bazı hükümlerine aykırılık taşıması, IV'üncü bölümünde Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, V'inci bölümde maddeleri üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle 2/2731 esas numaralı “Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli

İzmir

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Veli Ağbaba

Malatya

Cevdet Akay

Karabük

Tahsin Ocaklı

Rize

Cavit Arı

Antalya

Mustafa Erdem

Antalya

GENEL DEĞERLENDİRME

Yasama Etiğine Aykırı Olan Torba Yasa Usulü Yasama Kalitesini Düşürüyor

Siyasi iktidarın ekonomi-politik tercihleriyle derinleşen çoklu krizlerle beraber yoksullaşma ciddi boyutlara varmıştır. Gelir dağılımında adaletsizlik artmış, enflasyonla birlikte yurttaşların alım gücü düşmüş, gelecek kaygısı daha önce hiç olmadığı kadar artmıştır.

Türkiye'nin yakıcı gündeminde emeklilerin, asgari ücretlilerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin, işçilerin, çiftçilerin, küçük üreticilerin, esnafın, engellilerin, çocukların çözülmeyi bekleyen yığınla sorunları varken, yine AKP-MHP ittifakı tarafından bu sorunlara çözüm getirmeyen bir torba yasa teklifi getirilmiştir. Asgari ücretle geçinemeyen emekçinin görmezden gelindiği, yoksulun derin ekonomik sorunlarla cebelleştiği, gelecekleri çalınmış gençlerin intihara sürüklendiği, kadınların katledildiği bir ortamda siyasal iktidar tüm bu sorunlara bir çözüm üretmekten uzak, göstermelik ve günü kurtarmaya dönük düzenlemeleri hayata geçirmeye devam etmektedir. Bunları yaparken halkın ihtiyaç duyduğu yasal düzenlemeler yerine Saray'da karar verilen mevzuat

değişiklikleri Meclis gündemine getirilmektedir. Bu yasa tekliflerinin neredeyse tamamı da torba yasa olarak hazırlanmaktadır.

Torba yasalarla hukuk devletinin dayandığı hukuki güvenilirlik, hukuki belirlilik ve hukuki tutarlılık ilkeleri ihlal edilmektedir. Torba yasa yöntemiyle Meclis’e getirilen kanun teklifleri aracılığıyla onlarca farklı yasada ve birçok farklı konuda aynı anda düzenlenme yapılmakta bu da yasama bütünlüğünü bozarak milletvekillerinin kanunu denetleme ve düzeltme olanağını zorlaştırmakta hatta neredeyse ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, “Hiç kimse pek çok farklı alanda düzenleme getiren bir yasal düzenleme için tek bir görüş bildirmeye zorlanamaz” şeklindeki evrensel hukuk ilkesine aykırıdır.

AKP iktidarı 2010’lu yıllardan başlayarak torba yasa yapmayı gelenek haline getirmiştir. Bu yolla toplumun ihtiyacı değil yürütmenin ihtiyacı olan düzenlemeler sistematik ve düzenli bir şekilde komisyonlardan hızlıca geçirilerek Genel Kurul’da kanunlaştırılmaktadır. Bu nedenle etki analizine sahip olmayan ve ivedilikle, oldubittiyle getirilen yasaların sonrasında yeniden düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Torba yasalar yasama kalitesini düşürmektedir. Mevzuatta gedikler açan eksiklikler ise yine torba yasalar marifetiyle giderilmeye çalışılmaktadır.

Yasalar komisyon aşamasında yeterince izahat içermeyen metinlerle, genellikle hazırlanmayan etki analizleriyle, ivedi ve çoğunlukla usulüne uygun sayılmayacak görüşme yöntemleriyle yasalaştırılmaktadır. Bu yöntemle farklı alanlara ilişkin birçok düzenlemenin arasında gizlenen bazı düzenlemelerin toplumsal ve politik muhalefetin direncine takılmadan yasalaştırılması amaçlanmaktadır.

AKP-MHP iktidarlarındaki yasa yapım süreçleri demokratik süreçlerin işletildiği, toplumsal katılımın sağlandığı, diyalog ve müzakerelerinin yürütüldüğü, şeffaf ve demokratik yasa yapım süreçleri değildir. AKP iktidarının deyim yerindeyse olağan hale getirdiği yasa yapma biçimi ihlali, torba yasalarda

görüşülen kanun maddelerinin gerekli şartları sağlamaması ve dolayısıyla müzakere edilmeyen, tartışılmayan düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine veya uygulamada yaşanan sorunlar nedeniyle aynı konuların düzeltilmek üzere Meclis gündemine tekrar getirilmesine neden olmaktadır.

Yasama etiğini ayaklar altına alan ve yasama kalitesini düşüren bu yasa yapma tekniği aynı zamanda halkın temsilcilerinin halkın sorunlarına çözüm bulabilmesini engelleyen sonuçlar doğurmaktadır. Bu sebeple torba yasa uygulamasından ivedilikle vazgeçilmelidir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Normlar Hiyerarşisini Tarumar Etti

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin inşa edildiği süreçte yapılan anayasal değişikliklerden birisi de millet iradesinin temsil edildiği Meclis'in kanun yapma yani yasama yetkisinin sembolik bir hale getirilmesidir. Hatta bu süreçte kanunla düzenlenmesi gereken birçok husus Cumhurbaşkanı Kararnameleriyle (CBK) düzenlenmeye çalışılmış ve bu kararların önemli bir kısmı ise AYM'den dönmüştür.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişi sağlayan 2017 Anayasa değişikliğiyle yürütme organının Kanun Hükmünde Kararname çıkartma yetkisi kaldırılmış, yerine CBK çıkartılması ikame edilmiştir. CBK'ler, kanunlarla düzenlenmemiş ve Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülmemiş olmak kaydıyla yürütme yetkisine ilişkin konularda ve ayrıca Anayasa'da belirtilen münhasır alanlarda Cumhurbaşkanı'nın doğrudan doğruya Anayasa'dan aldığı yetkiye dayanarak çıkardığı düzenleyici işlemler olarak tanımlanmasına rağmen, kanunla düzenlenmesi gereken alan ve konularda kararnameler çıkarılmıştır.

Anayasa'ya göre, yürürlükteki kanunlarda açıkça düzenlenmiş bulunan konularda kararname ile düzenleme yapılamaz. Yine Anayasa'da münhasıran

kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda da CBK çıkarılamaz. Ancak buna rağmen kanunla düzenlenmesi gereken konularda CBK’lerin çıkarıldığı görülmektedir. Bu şekilde yapılan düzenlemeler Anayasa’ya ve kanuna uygun olmadığı gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi’ne taşındığında mahkeme tarafından iptal edilmektedir. Ancak iktidar CBK marifetiyle yapamadığını torba kanunlar marifetiyle yapmaya devam etmektedir. İktidar böylelikle hem Meclis’teki çoğunluğunu kullanarak istediği kanunu çıkarıp yargıyı saf dışı bırakmakta, hem de kanunu toplumsal ihtiyaca göre değil, Cumhurbaşkanı’nın talebine göre yapmaktadır.

Bu süreçte, yasama sadece şekil şartını yerine getiren bir onay mercii haline getirilmiş, Meclis’in yasaların gündeme gelmesi ve onaylanması konusunda şekil şartı dışında hiçbir fonksiyonu kalmamıştır. 9 Temmuz 2018 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’yle birlikte Meclis’in itibarsızlaştırılması süreci son sürat devam etmektedir. Saray’da hazırlanan torba yasalar, kanun teklifinin altında imzası olan milletvekilleri tarafından önce komisyonlara, ardından da hiçbir değişikliğe uğramadan TBMM Genel Kurulu’na sunulmakta ve sadece gerekli teknik prosedürler yerine getirilmektedir.

Demokratik sistemlerde yasama süreçlerinde sadece parlamentonun etkili olduğu bir süreç yerine sivil toplumun, özellikle de meslek örgütlerinin görüşlerinin dinlendiği, muhatapların itiraz ve önerilerinin dikkate alındığı kısacası kamuoyunun yasama sürecinde etkin ve katılımcı olduğu bir mekanizmanın olması elzemdir. Oysa torba yasalarda kamuoyunun yasama sürecine katılma imkânı olmamaktadır. Sadece belli çıkar gruplarının istekleri doğrultusunda, Saray’da şekillenen yasal metinler, araçsallaştırılmış idari onay ofisi olan Meclis’e getirilerek prosedür tamamlanmaktadır.

AKP-MHP iktidarının son yıllarda benimsediği bu çalışma yöntemi/dayatması yasama kalitesini düşürmekle beraber gereksiz mesai ve

meşguliyetle sebep olmaktadır. Toplumun aciliyet gerektiren birçok sorunu varken iktidarın bu sorunlara duyarsız kalıp, sadece belli gruplara fayda sağlayan yasa tekliflerini tekrar tekrar Meclis gündemine getirmesi toplumsal sorunlara ne kadar duyarlılık gösterdiğini ve yapılan düzenlemelerin ne kadar ciddiyle ele alındığını göstermesi açısından da çarpıcıdır.

Bu torba yasa teklifindeki maddelerin yarısının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması yapılan mesainin angaryaya dönüştüğünün açık göstergesidir. Diğer taraftan torba yasa yöntemine ilişkin daha önce defalarca yaptığımız eleştiri ve uyarıların hiçbir şekilde dikkate alınmadığı da göstermektedir.

Bu teklifle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bazı CBK’lerde yer alan hükümlerle ilgili kararların gereğinin uygulanması ve devlet memurlarının lehine birtakım düzenlemelerin getirildiği genel gerekçede ifade edilmektedir. Ancak aynı iktidar OHAL KHK’leri aracılığıyla “görülen lüzum üzerine” işten çıkarttığı binlerce kamu görevlisini yine OHAL Komisyonu’yla yıllarca oyalamıştır. Adeta sivil ölüme mahkûm edilmiş olan yurttaşlar kazandıkları göreve iade davalarına rağmen ısrarla görmezden gelinmeye devam edilmektedir.

Yani bu ve benzeri kanunları sıklıkla Meclis’e getiren iktidar şimdiye kadar birçok kanun yapmış olmasına rağmen çıkardığı kanunlara uymamaktadır. Kanunları gerektiğinde yok sayan ve bunlara uymayan iktidar, getirdiği son düzenlemeyle sözüm ona Devlet Memurları Kanunu’nda iyileştirmeler yaparak göz boyamaya çalışmaktadır. Oysa emekçiler bu iktidar döneminde ciddi kayıplar yaşamış, emeğin milli gelirden aldığı pay tarihin en düşük seviyelerine gerilemiştir.

Yetersiz, sorun çözmekten uzak ve yaşanan sorunları görmeyen/görmezden gelen bu düzenlemede sözleşmeli statüden memur kadrolarına geçenler için de değişiklikler öngörülmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, bugün Türkiye’de istihdam rejiminde yaşanan temel sorun sözleşmeli statünün bizzat kendisidir.

Yıllardır yapılan değişikliklerle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun sözleşmeli istihdam maddesinin kapsamı alabildiğine genişletilmiştir. Bugün kamuya kadrolu alımı neredeyse durma noktasına gelmiştir.

2013 yılında kamuda istihdam edilen her 100 kamu emekçisinden 4’ü sözleşmeli personelken, geldiğimiz noktada kamuda istihdam edilen her 100 kamu emekçisinden 10’u sözleşmeli personel statüsündedir. Bu sayı muhtemelen önümüzdeki dönemde de hızla artmaya devam edecektir. Zira kamuya alımların neredeyse tamamı artık sözleşmeli personel alımından ibarettir. Oysa yapılması gereken sözleşmeli istihdamın 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda tanımlanan ilk haline dönülerek sınırlandırılması ve son kertede ise asli ve sürekli işlerde sözleşmeli istihdama tamamen son verilmesidir.

Kamuya İşe Alımlarda Mülakat Sistemine Derhal Son Verilmelidir

Bu yasa teklifinde yapılan değişiklikler son derece yetersizdir. Mayıs 2024 tarihinde gündeme gelen ve kamuoyu ile paylaşılan “disiplin affı” konusunda bir düzenlemenin yapılması elzemdir. Yine 2023 Mayıs ayında bizzat dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından yapılan açıklamada büyükşehirlerde memurlara il ve ilçe bazında kira katkısı verileceği ifade edilmiş olmasına rağmen bu konuda şimdiye değin somut bir adım atılmamıştır. 3,5 milyon kamu emekçisi bu düzenlemenin hayata geçirilmesini beklemektedir.

Öte yandan 11 Nisan 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından genel seçimler öncesi yapılan “Kamuya işe alımları, görevin getirdiği zorunluluklar dışında mülakatı kaldırarak gençlerimizin sınavlardaki başarı sıralamasına göre yapacağız” açıklamasının bir karşılığı olmamıştır. Son yapılan öğretmen atamalarında da yaşanan mülakat puanları zulmü ile binlerce öğretmenin geleceği gasp edilmiş, hayalleri çalınmıştır. Mülakat komisyonlarının tutarsız, keyfi ve yanlı puanlamaları ile bu uygulamanın nasıl adaletsizlikler

yarattığı ortaya çıkmış, bu durum yüzlerce öğretmenin telafisi mümkün olmayan mağduriyetler yaşamasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle kamuya alımlarda daha fazla gecikmeden mülakatların kaldırılıp liyakatin esas alınması zaruri hale gelmiştir.

Ayrıca bu kanun teklifinde siyasi kadrolaşma amacıyla yapılmış düzenlemeler söz konusudur. Cumhurbaşkanı İdari İşler Başkanlığı'nda sözleşmeli personel statüsünde görevlendirilecek kişilere olağanüstü ayrıcalıklar tanınmıştır. Örneğin sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret 657 sayılı kanunun 4'üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katına kadar belirlenebilecektir. Başka bir şekilde söylemek gerekirse bu kişiler 3 kat maaş alabileceklerdir.

Yine Cumhurbaşkanı İdari İşler Başkanlığı'nda Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Raportör Yardımcısı olarak görevlendirilen sözleşmeli personele kamu kurumlarına yatay geçişle sınavsız şekilde geçme hakkı tanınmakta ve bunların ekonomik ve özlük haklarında iyileştirmeler yapılmaktadır. Liyakat esası gözetilmeksizin yapılan bu atamalar kadrolaşmanın önünü sonuna kadar açmaktadır. Böylece yandaşlar her zaman olduğu gibi sınavsız, zahmetsiz, emeksiz bir şekilde hak etmedikleri kamu kadrolarıyla ödüllendirilmekte, yoksul halkın emekçi çocukları ise maruz bırakıldıkları mülakatlarda keyfi bir şekilde elenerek işsizliğe mahkûm edilmektedirler.

Bu kanun teklifiyle getirilmek istenen bir başka düzenlemeyle ise Devlet Denetleme Kurulu denetçilerinin görev ve yetkileri anayasaya aykırı bir şekilde genişletilmektedir. Devlet Denetleme Kurulu'na vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştirakinde her türlü idari soruşturma, araştırma, inceleme yetkisi verilerek Anayasa'nın 108. Maddesi'nde açıkça belirtilen yetkinin dışına çıkılmış ve bu kurula adeta bir çeşit genel müfettişlik yetkisi verilmiştir. Ayrıca bu düzenleme Cumhurbaşkanı'na bağlı Devlet Denetleme Kurulu'nun inceleme ve denetim işlevini aşarak, kurulun

yargının yerine geçmesinin ve kendi özel keyfi ceza hukukuna tabii kılmasının yolunu açma riski taşımaktadır.

Sözü edilen kurum ve kuruluşlar adeta Cumhurbaşkanlığı bürolarına dönüşebilecek, her türlü belge ve bilgileri hiçbir sınırlama olmaksızın idari bir birim olan ve yargısal niteliği olmayan kurul tarafından denetlenebilecektir. Bu durum Anayasa’nın 9. Maddesi’nde belirtilen yargı yetkisinin bağımsız mahkemeler tarafından kullanılacağı hükmüne de aykırıdır. Yine bu düzenleme ile Devlet Denetleme Kurulu’nun ilgili kurul üyesi ile denetçisine, özel hukuk tüzel kişilikleri olan ve örgütlenme özgürlüğü ve hak arama hürriyeti kapsamında korunan haklara aykırı bir biçimde görevden uzaklaştırma yetkisi de tanınmaktadır. Bu hüküm de Anayasa’ya açıkça aykırıdır.

Öte yandan bu kanun teklifinin görüşmeleri esnasında adeta baskın yapılarak 4 yeni madde ihdas edilmesi de yasama etiğine aykırıdır. Saray’ın son dakikada aklına gelen düzenlemeleri “bunu da torba yasa teklifinin içine koyun” diyerek ek madde ihdasına gitmesi Meclis’e saygısızlıktır. Yasa tekliflerinin kamuoyunda tartışılmasına ve Meclis’te yeterince üzerinde çalışılmasına fırsat verilmemesi yetmiyormuş gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi vekillerin önüne yasa teklifi görüşülürken aniden 4 madde daha çıkarılarak görüş bildirmeye zorlanmaları kabul edilemez.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1 ve 7: AKP iktidarlarında yaygınlaştırılan uygulamalardan bir tanesi de sözleşmeli personel istihdamıdır. İlgili kanunda “zaruri ve istisnai hallere münhasır” olmasını gerektiren şartlar değiştirilerek sözleşmeli statünün kapısı ardına kadar açılmıştır. Eğitimde de sözleşmeli öğretmenlik getirilirken değişikliklere kamu idareleri dahil edilerek sözleşmeli personel istihdamı genel bir uygulamaya dönüştürülmüştür. Özellikle sağlık ve eğitim gibi en temel kamu

hizmetinde sözleşmeli istihdamın arttırılması ile genel bir kural olarak benimsenmiştir. Bunun yanında 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun emekçilere sağladığı güvenceler de Kanun Hükmünde Kararnamelerle (KHK) zayıflatılmış, birçok insanın onlarca yıllık emeğinin bir çırpıda heba edilmesinin yolu açılmıştır. AKP’nin emeğin haklarına yönelik en temel saldırı hatlarından biri sözleşmeli personel rejimidir.

AKP iktidarı tarafından yaygınlaştırılan sözleşmeli istihdamı, geçen yıllarda seçim malzemesi olarak sıklıkla kullanılagelmıştır. Çünkü her seçim döneminde sözleşmeli personelin kadroya geçirileceği propagandasına başvurulmuştur. Bugün de 250 bin civarında sözleşmeli personel söz konusuysa, bu emekçilerin kadroya geçirilmeleri talepleri karşılanmış değildir. Yapılan yasal düzenlemelere bakıldığında “sözleşmeli” durumunun korunmaya çalışıldığı, bu durumun yönetilerek devam ettirileceği anlaşılmaktadır. Her ne kadar yapılan düzenlemede memurlara son sekiz yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almaması koşuluyla bir kademe ilerleme sağlanacağı belirtilmişse de sözleşmeli-kadrolu ayırımında bir değişiklik olmayacağı da teyit edilmektedir.

Söz konusu maddelerde kademe ilerlemesi uygulanmasına sözleşmeli memurların dahil edildiği ifade edilmektedir. Ancak sözleşmeli memurların, geçmişe dönük yaşayacakları hak kaybına dair bir düzenlemeye yer verilmemektedir. Çünkü kademe ilerlemesinden yararlanmaları için hesaplanan süreye sözleşmeli olarak geçtikleri sürelerin esas alınmayacağı belirtilmektedir.

Özellikle geçmişe dönük herhangi bir düzenleme yapılmamasıyla yüz binlerce kişinin ciddi bir maddi kayba uğrayacağı da öngörülebilir. Bu yaklaşımla birlikte kadrolu ve sözleşmeli arasındaki statü uçurumu da açıkça derinleştirilmektedir. Bunun önüne geçilebilmesi için kamu hizmetinde statü farkının ortadan kaldırılması, kadrolu istihdamın temel bir istihdam biçimi haline getirilmesi gerekmektedir.

Madde 2 ve 4: Yurtdışında çalışan memurlara aylıksız izin verilmesinin süresi ile bunun hangi kurum ve kuruluşları kapsayacağı düzenlenmektedir. 4’üncü maddede düzenlenen, yurtdışında çalışanların memur olan eşlerine 10 yıla kadar aylıksız izin verilmesi kuralı olumlu görülse de 2’nci maddede yurtdışında görevlendirilecek kurum ve kuruluşların belirlenmesinin Cumhurbaşkanı uhdesinde olması sorun teşkil etmektedir. Çünkü mevcut haliyle hangi kurum ve kuruluşların kapsam dahilinde olduğu ortadayken, buna Cumhurbaşkanı’nın istediği kurum ve kuruluşlar da eklenmektedir. Bununla yabancı bir ülkede Cumhurbaşkanı istediği bir kurum ve kuruluştaki görevlendirme yapabilecek, görevlendirilen kişiler oraya aylıksız olarak gidebileceklerdir.

Yapılmak istenen düzenleme ile Cumhurbaşkanı Hükümet Sistemi’nde yetkilerin birlikteliği ilkesi pekiştirilmektedir. Cumhurbaşkanı’nın yetkileri genişletilmeye devam edilirken, kararnamelerle mevcut yasaların yanına paralel yasalar ikame edilmektedir. Son düzenleme ile yurtdışında herhangi bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı birine vakıf veya dernek kurdurmak suretiyle orada Cumhurbaşkanı yetkisiyle görevlendirilmesi mümkün olabilecektir. Çünkü yapılmak istenen düzenlemede söz konusu kurum ve kuruluşların hangileri olduğu, bunların belirlenmesinde hangi ölçütlerin kullanılacağı belirtilmemekte, muğlak bir durum oluşturulmaktadır. Bunun yanında böyle bir düzenlemeye neden ihtiyaç duyulduğu da açık bir şekilde şeffaf olarak ortaya konulmamıştır. Bu düzenlemede tek başına Cumhurbaşkanı’na inisiyatif verilecek olması da Meclis’in yetki alanıyla çakışmaktadır.

Madde 3: Düzenlemeyle istifa ederek memuriyetten ayrılan üst kademe kamu yöneticilerinin görevlerine geri dönüş imkânı verilmektedir. Bununla bakan müşaviri, idari uzman, müşavir vb. görevlerde bulunanlara istedikleri zaman koşulsuz bir şekilde tekrar memuriyete geçebilme hakkının tanınması, özel sektöre geçiş için bir teşvik olarak algılanmaktadır. Bu sebeple yapılan

düzenlemenin sipariş ürünü mü olduğu, birilerine verilen sözler üzerine mi yapıldığı yönünde tartışmaların yolu da açılmaktadır. Türkiye’de on binlerce kişinin yaşadığı hak gaspı ortadayken, böylesi bir düzenlemeye ihtiyaç duyulması manidardır. Çünkü mahkeme kararlarına rağmen işlerine iade edilmeyen birçok mağdur insan bulunmaktadır. Siyasi iktidarın hakkından mahrum bırakılanları görmek yerine adrese teslim belli kadrolara istediği zaman memuriyetten çıkma ve dönme hakkı tanınması Anayasa’nın eşitlik ilkesiyle çelişmektedir.

Madde 5 ve 6: Siyasi iktidarın yasama erkine paralel olarak çıkardığı kararnamelerle ilgili düzenlemeler sıklıkla Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Kariyer meslek gruplarına ilişkin kararname ile yapılan değişikliklerin reddi de bunun bir parçasıdır. Çünkü kanunla düzenlenerek şeffaf kriterlerle donatılması gereken çalışmalar CBK’lerle aceleye getirilmiştir. Bu sebeple 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda uzman istihdamı kapsamında değişiklikler yapılmış ama yeterlik sınavına hak kazananların ne zaman sınava girecekleri uzun bir süre muğlak bırakılmıştır. Buna bağlı olarak birçok kişi özlük olarak ve parasal anlamda ciddi bir mağduriyet yaşamıştır. Her ne kadar getirilen düzenleme ile yasanın yürürlüğe girmesinden sonra 6 ay içinde sınavın yapılacağı ilkesi ile belirsizlik ortadan kalksa da geçmişe dönük mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması da gerekmektedir.

Madde 8 ve 9: 6 Şubat 2023 Depremleri’nin ardından neredeyse iki yıl geçmesine rağmen deprem bölgesindeki sorunlar hala çözülebilmiş değil. Sorunlar devam ederken, yurttaşlar temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanırken, ekonomik faaliyetler sekteye uğramışken, mücbir sebep hali 30 Kasım 2024 itibarıyla sonlandırılmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek bu konuda X hesabından yaptığı değerlendirmede, “Deprem bölgesinde uygulanan mücbir sebep hali dün itibarıyla sona erdi. Ancak depremden etkilenen mükellefler bireysel başvuruyla mücbir sebepten yararlanmaya devam edecek. Birikmiş vergi borçlarını tek seferde ödemekte zorluk çeken mükelleflere faizsiz 24 ay taksit imkânı sunuyoruz. Bugünkü fiyatlar ile son iki yılda deprem için yaklaşık 2,6 trilyon lira harcadık. Deprem yaralarını sarmak için bütçe imkanlarını seferber etmeye devam edeceğiz” açıklamasında bulunmuş olmasına rağmen sorunlar devam etmektedir.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre, Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremlerde resmi rakamlara göre 53 bin 537 yurttaş vefat etmiş ve 107 bin 213 yurttaş yaralanmıştır. Deprem yaşanan 11 ilde yapılan hasar tespit çalışmalarına göre 22 Ocak 2024 tarihi itibarıyla 2.258.622 binadan 39.361’i yıkılmış, 21.191’inin acil yıkılacak, 202.571’inin ağır hasarlı, 43.344’ünün orta hasarlı ve 1.952.155’inin ise az hasarlı veya hasarsız olduğu tespit edilmiştir. Yaşanan bu büyük depremlerin üzerinden yaklaşık 2 yıl geçmiş olmasına rağmen, depremzedelerin büyük bölümü illerini terk etmiş, iş yerleri yıkılmış ve ekonomik faaliyetler henüz normale dönmemiştir. Deprem nedeniyle mücbir sebep kapsamına alınan 11 ilde yaklaşık 276 bin gelir vergisi mükellefi, 103 bin kurumlar vergisi mükellefi ve 165 bin basit usul mükellefi bulunmaktadır ve Ocak 2023 tarihi itibarıyla depremden etkilenen 11 ilin vergi borcu tutarının 37.742.126.000 TL olduğu tespit edilmiştir. Depremden önceki ay olan 31.01.2023 tarihi itibarıyla depremden en çok etkilenen ve az etkilenen yerler dikkate alındığında 37.742.126.000 TL vergi borcunun yalnızca 15 milyar TL’lik bölümünün terkin kapsamında kaldığı görülmektedir. Firmaların milyarlık vergi borçları terkin edilirken (silinirken), kamu ihalelerinde milyarlık vergi muafiyetleri sağlanırken bunun denetimine ihtiyaç duymayan Maliye depremzedelerden, mücbir sebep dolayısıyla tahsil edemediği 15 milyar TL’nin peşine düşmüştür.

Depremden bu yana yaklaşık iki yıl geçmesine rağmen Hazine ve Maliye Bakanlığı, depremin vergi mükelleflerini bireysel olarak ne kadar etkilediğine, bu mükelleflerin varlıklarının ne kadarlık kısmını kaybettiğine ilişkin bir çalışma yapmamış, vergi borçlarının silinmesine ilişkin süreci başlatmamıştır. Yani depremden etkilenen vergi mükellefleri için Vergi Usul Kanunu ve 6183 sayılı Kanun’da tanınmış olan vergi borçlarının terkin hakkını kullandırmamıştır. Bu, hali hazırda zor durumda olan depremzedeler için işi daha da zorlaştırmaktadır.

Komisyonu son anda eklenen bu düzenlemede, Hazine ve Maliye Bakanlığı’na mücbir sebep sayılan haller nedeniyle bölge, il, ilçe, mahal, organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölgeler gibi bölgeler veya afete maruz kalanlar itibarıyla mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, iş yerleri, sektörler, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı, çalıştırılan hizmet erbabı sayısını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak mücbir sebep hali ilân etmeye, bu süreçte vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları vergi türü ve vergilendirme dönemi itibarıyla bu fıkra kapsamında belirlenen kriterler ile faaliyete devam edilip edilmediğini birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak belirleme yetkisi verilmiştir.

Bu düzenlemenin bu şekilde kanunlaşması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Zira deprem bölgesinde yaşanan mağduriyet ve kayıplara dair bir çalışma yapmayan Hazine ve Maliye Bakanlığı, mücbir sebep kapsamına hangi sektörün ve kimlerin alınacağını hangi kriterlere göre belirleyecektir? Mücbir sebebin ne zaman ortadan kalkacağı söz konusu sebebin niteliğine bağlı olarak değişebilen bir durumdur. Bu sebeple şimdiden kâğıt üstünde “mücbir sebep üçüncü ayın son günü sona erer” şeklinde belirlemek ve yetki vermek doğru değildir. Ayrıca bu hükme neden ihtiyaç duyulmuştur, neden şimdi ve bu konudaki etki analizi neden komisyona sunulmamıştır? sorularının cevaplanması

gerekmektedir. Bu sebeplerle deprem bölgesinde sorunlar çözülene ve hayat olağan akışına dönene kadar mücbir sebep uzatılmalıdır.

Madde 10: CBK’lerle yapılan yetki genişletmeleri sıklıkla Anayasa Mahkemesince reddedilmektedir. Bunlardan bir tanesi de 2021 yılında yayımlanan kararnamede Devlet Denetleme Kurulu’yla (DDK) ilgili düzenlemelerin AYM tarafından iptal edilmesidir. Buna rağmen AKP-MHP iktidarı, AYM’nin ret kararındaki uyarıları dikkate almayarak torba yasa teklifinde DDK’nin yetkilerinin genişletilmesiyle ilgili maddelere de yer vermiştir. Buna göre denetleme yetkisi kamu kurumlarının dışına taşınarak vakıf, dernek, kooperatif, her türlü ortaklık ve iştirakleri kapsayacak şekilde genişletilmektedir. AYM bunun Anayasa’ya aykırı olduğunu belirterek ret kararı verirken, örgütlenme ve dernek kurma hakkına aykırı olduğu uyarısında da bulunmuştur.

Anayasa’nın 108’inci maddesine bakıldığında da DDK ile ilgili yapılan düzenlemenin açıkça aykırılık teşkil ettiği görülmektedir. Çünkü torba yasa teklifinde öngörülen değişiklik ile Anayasa’nın ilgili maddesinde belirtilen koşullar ve amaçlar örtüşmemektedir. Bunun yanında Anayasa’nın Cumhurbaşkanı’nın kararname yayımlama hakkını düzenleyen 104’üncü maddesi de ihlal edilmektedir. Bu maddede Cumhurbaşkanı’nın kararname yayımlayabileceği, fakat temel haklar, kişi hakları, siyasi haklar ve ödevlerin kararname ile düzenlenemeyeceği açıkça yer almaktadır.

Buna rağmen söz konusu madde ile tüzel kişiliği haiz kurumlarda *de facto* bir kontrol mekanizması halini alabileceği, bir sonraki adımda bağımsız kurumlarda kayyım tehdidi oluşturabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü örgütlenme ve dernekleşme hakkının hedef alınmasına zemin oluşturan bir düzenleme söz konusudur. AYM’nin Anayasa’ya aykırı bularak yayımladığı ret

kararında yer alan risk ve tehditlere rağmen icra makamının bunda ısrar etmesi, otoriterlikteki ve demokrasi dışı anlayışta ısrarın bir göstergesidir.

Madde 11: 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Kanunun mülga 5’inci maddesi başlığı “Denetçilerin görev ve yetkileri “ile ilgili değişiklik yapılmaktadır.

Yasada değişiklik yapılmadan önce Kurul inceleme, araştırma ve denetimini bir ya da birden çok üyesinin sorumluluğu altında yürütür, gereken hallerde ve konunun niteliğine göre sözleşmeli ve geçici uzmanlardan yararlanır, inceleme, araştırma ve denetleme komisyonları kurardı. Son haliyle ise, Anayasa Mahkemesi kararı gereği denetçilerin görev ve yetkileri tüm denetimi ve detayda yapılması gereken tüm görevler Devlet Denetleme Kurulu başkanı ve üyelerine verilmiştir.

Madde 12: 2443 sayılı Kanunun mülga 6’ncı maddesi başlığı” Görevden uzaklaştırma” ile ilgili kurul üyesi veya denetçinin yetkilerine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Bu madde ile getirilen düzenleme Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir. Çünkü DDK’nin ilgili kurul üyesi ile denetçisine, özel hukuk tüzel kişilikleri olan ve örgütlenme özgürlüğü ve hak arama hürriyeti kapsamında korunan haklara aykırı bir biçimde görevden uzaklaştırma yetkisi düzenlenmektedir. Doğrudan örgütlenme özgürlüğünü, hak arama hürriyetini zedeleyen bu düzenleme, aynı zamanda 87 sayılı ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Sözleşmesi’ne de açıkça aykırıdır.

Madde 14: 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkındaki Kanuna geçici madde eklenmektedir.

Bu maddeye göre hakimler ve savcılar, kaymakamlar, yasama uzmanları ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlilik sınavına tabi tutularak yeterliliklerini almış olmak kaydıyla belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlilikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunan veya bulunmuş olanlardan bu hükmün yayımı tarihinde Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı’nda kadroya bağlı süreli personel statüsünde raportör ünvanıyla görev yapmakta olanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı’ndaki toplam görev sürelerinin en az 3 yıl olması kaydıyla düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 gün içinde başvurmaları ve uygun görülmeleri halinde başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü ünvanlı kadrolara atanabilecek. Bu fıkra kapsamındakilerden Başkanlıktaki toplam görev süreleri 3 yıldan az olanlar, bu süreyi tamamlamaları halinde aynı usul ve esaslar çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrosuna atanabilecek.

Madde 15: 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7’nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı; bu istisnanın uygulanmasında istisna kapsamına girecek araçları, birinci fıkranın (2) numaralı bendinin alt bentleri itibarıyla, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.”

Teklif e ihdas edilen başka bir maddeyle Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nda, malul ve engellilerin araç alımlarındaki istisnaya ilişkin değişiklik yapılıyor. Buna göre, Cumhurbaşkanı, bu istisnanın uygulanmasında, istisna kapsamına girecek araçları, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkili olacak.

Son dakika baskın yapılarak yasa teklifinin içerisine eklenen bu maddede bir itiraf vardır. AKP-MHP iktidarı yüzde 44 olarak belirlenen yeniden değerlendirme oranının yüksek olduğu itiraf etmiştir. Bilindiği üzere gelir vergisi tarife dilimleri, damga vergileri, harçlar, cezalar, istisna ve beyan sınırları gibi birçok tutar yeniden değerlendirme oranı kullanılarak hesaplanıyor. Yani memura yüzde 12 ila 15 arasında bir zam yapılacağı öngörülürken yurttaşın ödeyeceği pek çok kalem yeni yılda yüzde 44 oranında arttırılacaktır.

AKP-MHP iktidarı uzunca bir süredir gözünü engellilerin araç alımlarındaki vergi istisnasına dikmiş durumdadır. Bu istisnanın kapsamı motor hacmi vb. gibi çeşitli bahanelerle daraltılmak istenmektedir. Bu düzenlemeyle de yeniden değerlendirme oranı yüksek çıktığı için ithal araç alınmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Yani AKP-MHP iktidarı engellilerin ithal ve kaliteli araç almaması için çabalamaktadır. İktidarın iddiasına göre engelli yurttaşların ithal araç alması cari açığı yükseltecektir! Bu gerekçeyi kabullenmek mümkün değildir. Cari açığın yükseleceği iddiasını engellilerin olası ithal araç alımına bağlamak vicdansızlıktır. Cari açığı arttıran asla engelliler değildir. Cari açığın yükselmesinin nedeni AKP-MHP iktidarının yanlış ekonomi politik tercihleridir.

DEM Parti olarak engelli araçlarındaki vergi istisnasına dair gerçekçi çözüm önerilerine sahibiz. Engellilere yönelik ÖTV Muafiyet uygulamalarının hem hak sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılayacak hem kamu kaynaklarının kötüye kullanımının önüne geçecek hem de Hazine'ye daha fazla vergi sağlayacak biçimde revize edilmesi mümkündür.

Bu bağlamda önerilerimiz aşağıdaki gibidir:

1- Sürücü Belgesine Sahip Kişiler İçin:

a-% 25 ve üzeri oranlı* rapora sahip olan kişiler taşıt alımında ÖTV muafiyetinden yararlanır. Bu kişiler 5 yılda bir defa olmak üzere

1- 1600 cc'ye kadar motor hacmine sahip taşıtları ÖTV muafiyeti ile satın alabilir.

2- 1600-2000 cc arası motor hacmine sahip taşıtlar satın alınmak istenirse, bu durumda alınacak aracın ÖTV oranından 1600 cc araçların yürürlükteki ÖTV oranı düşülerek kalan oran üzerinden ÖTV ödenir (Ör: 1600 cc araç ÖTV'si % 50, 2000 cc araç ÖTV'si % 90 ise, kişi alacağı araç için % 40 ÖTV ödemelidir)

3- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletleri ÖTV muafiyeti ile satın alabilir

b- % 15-25 arası oranlı* rapora sahip olan kişiler.

1- Bu kişiler 1600 cc'ye kadar motor hacmine sahip taşıtları yürürlükteki ÖTV oranı üzerinden 2/5 oranında indirim ile satın alabilir.

2- 87.11 tarife pozisyonunda yer alan, motor silindir hacmine bakılmaksızın, motosikletleri de ÖTV muafiyeti ile satın alabilir.

* Dikkat: Burada sadece manuel vitesli taşıt kullanımını etkileyen uzuvlardaki engelli oranları dikkate alınır. Diğer engellilik halleri/oranları dikkate alınmaz.

Sağladığı faydalar: 1) Var olan düzenlemede rapor oranı için bir alt sınır söz konusu değildir. Önerimiz rapor oranına bir alt sınır getirilmesini ve rapor oranı nispetince ÖTV istisnasının kademelendirilmesini içermektedir. 2) 1600cc ve üzeri motor hacmine sahip araç alımını mümkün hale getirmek Hazinesinin ek vergi almasını mümkün hale getirir.

2- Sürücü Belgesine Sahip Olamayan Kişiler:

Araç kullanamayacak durumda olan engelliler ancak ve ancak aşağıdaki sınırlayıcı koşullar uygunsa araç alabilmelidir:

a) Maksimum iki hastalık/sakatlık nedeniyle Balthazard Formülü ile toplandığında % 85 ve üzeri oranda rapora sahip olan kişiler ÖTV istisnalı araç alabilir

b) Ancak, 65 yaş ve üzeri olan kişilerde bu oran tek bir hastalık/sakatlık nedeniyle % 90 ve üzeri olarak uygulanır ve bu kişilerde yaş nedeniyle oran % 10 arttırılmaz.

Ayrıca 65 yaşın üzerindeki kişiler adına bu hak on yılda bir defa kullanılır

c) 75 yaş ve üzeri kişiler adına alınan taşıtlarda ÖTV muafiyeti uygulanmaz.

d) İlk ÖTV muafiyetli araç alımı 65 yaşından önce gerçekleşmiş kişiler için bu maddedeki (b) ve (c) kısıtlamaları uygulanmaz. Bu kişilerin (a) fıkrasındaki şartı karşılamaları yeterlidir."

Bu kişiler 5 yılda bir defa olmak üzere:

1- 1600 cc'ye kadar motor hacmine sahip taşıtları ÖTV muafiyeti ile satın alabilir.

2- 1600-2000 cc arası motor hacmine sahip taşıtlar satın alınmak istenirse, bu durumda alınacak aracın ÖTV oranından 1600 cc araçların yürürlükteki ÖTV oranı düşülerek kalan oran üzerinden ÖTV ödenir (Ör: 1600 cc araç ÖTV'si % 40, 2000 cc araç ÖTV'si % 90 ise, kişi alacağı araç için % 50 ÖTV ödemelidir)

3- 2800 cc veya altında motor silindir hacmine sahip van, panelvan, kamyonet, pick-up, vb. taşıtları ÖTV muafiyeti ile satın alabilir.

Böylelikle engellilik değil de yaşlılık nedeniyle hakkın kullanımının önüne geçilmiş olacak, "suiistimal" olarak adlandırılan alımların çok büyük kısmının istisna dışı bırakılması sağlanacaktır.

Madde 16: Belediye Kanunu’nda yapılan değişiklikle personel ve norm kadro istihdamında Devlet Memurları Kanunu’nun uygulanması sağlanmak istenmektedir. Devlet Memurları Kanunu’nun 64. maddesi son 8 yıl içinde herhangi bir disiplin cezası almayan memurlara, aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır, şeklindedir.

Belediyelerde kadrolaşmanın önünü açacak olan bu düzenleme, kayyım yönetiminde olan belediyelerdeki işe alımları meşrulaştıracaktır. Liyakat esasına dayalı nitelikli personel yerine AKP tarzı kadrolaşmaya olanak sağlanacaktır.

Madde 17: Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı uyarınca 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’na kurumun gelirlerini kapsayan düzenleme yapılmak istenmektedir. Buna göre, “Türkiye İstatistik Kurumu’nun gelirleri, genel bütçeden yapılacak Hazine yardımları, taşınır ve taşınmaz malların satışı, kiraya verilmesi ve işletilmesinden elde edilen gelirler, kurumun tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkilemeyecek her türlü bağış, yardım, vasiyet ve sair gelirler, proje ve araştırma gelirleri ile diğer gelirler” olarak belirleniyor.

Anayasa Mahkemesi’nin TÜİK’in gelirleriyle ilgili kararname çıkarılamayacağı yönündeki kararı doğrultusunda söz konusu alanda yasal düzenleme yapılmak istenmektedir.

Madde 19: 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 16’ncı maddesine ilişkin bir düzenlemedir.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü’nün teşkilat ve görevleri 2018 yılında 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle düzenlenmiş, Genel

Müdürlüğün döner sermayesine dair kararname hükmü Anayasa Mahkemesince, özetle kamu gelirlerine yönelik hususların teşkilatlanmanın zorunlu bir unsuru olmadığı hususu belirtilerek, döner sermaye işletmesinin faaliyeti neticesi elde edilecek gelirin kamu geliri olduğu, bu kapsamda işletmenin kuruluşu, sermaye yapısı, gelir getirici faaliyetlerine yönelik düzenlemelerin de münhasıran kanunla yapılması gerektiğinden iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin darphanenin gelirleri ve döner sermaye işletmesiyle ilgili kararname çıkarılamayacağı yönündeki kararı doğrultusunda söz konusu alanda yasal düzenleme yapılmak istenmektedir.

Madde 21: Yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usûl ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usûl ve esasların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesine yönelik hüküm, CBK’yle düzenlenebilecek alanın dışına çıktığı ve Anayasa’nın kamu görevlilerinin atanmalarına ilişkin şartların kanunla düzenlenmesini öngören 128’inci maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesince iptal edilmişti. Madde ile CBK’yle belirlenebilmesine yönelik işlem hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır, fakat Anayasa Mahkemesi’nin iptale konu ettiği düzenleme, kanunlaştırılarak AKP tarzı kanun yapma tekniği ile adeta arkadan dolandırılarak yasallaştırılmaktadır.

Madde ile üst kademe kamu yöneticisi olup görevden alınanlardan bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadro ve pozisyonlarına atananların öncelikle bulundukları kurumda veya ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan dernek ve vakıflarda talepleri üzerine görevlendirilmeleri ile bunların bu kapsamda yürüteceği izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi görev ve hizmetler ile buna dair uygulamanın izlenmesine ve yönlendirilmesine dair usul ve esasların Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi de getirilmektedir.

Devlet bürokrasisinde bu türden görevlere gelip sonrasında da görevden alınanlara, bu vasıf ve özellikte yönetici pozisyonunda görevler bulmakta zorluklar yaşandığı, kamuoyunda bu kişilerin “bankamatik memuru” gibi değerlendirilebildiği ve yetişmiş nitelikli insan gücünden maksimum seviyede istifade edilebilmek için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Fakat, görevden alınanların nereye atanacağıyla ilgili hükümler mevzuatta öngörülmiştir. Uygulamaların tam anlamıyla gerçekleştirilmesi veya takibinin yapılmasının sağlanması yerine, bu kapsamda olanlarla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığına bir yetki tanınarak devletin farklı birimlerinde özellikle kamu yararına çalışan derneklerde/vakıflarda görevlendirmeler yapılmasının getirilmesi yandaş dernek veya vakıf gibi kuruluşlara kamu gücünün kamu eliyle aktarılması anlamını taşımaktadır. Bu kişiler bulundukları kadroyla bağları koparılmadan, mevcut bulundukları kadrolardan maaşlarını almaya devam ederek görevlendirileceklerdir.

Cumhurbaşkanlığı’nın bunu koordine etmesi, kamu kurumlarını bu noktada yönlendirmesi ve takipçisi olacağının bilinmesini sağlayacağının komisyon görüşmeleri sırasında ifade edilmesi de açıklıkla kamunun yetişmiş insan gücünün nasıl farklı değerlendirilebileceğinin ve iktidarın ideolojik saiklerle kamu kaynaklarını nasıl kullandığının açık beyanıdır. Yanı sıra üst düzey kadrolarda bulunmuş yandaş kişilere, üst düzey görevleri bitse bile benzer niteliklerde başka kadrolar tahsis edilmesinin de önü açılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürü’nün “bir ilde üç yıl il tarım müdürlüğü yapan bir kişinin o ildeki üniversitenin ziraat fakültesinde misafir olarak o tecrübesini genç öğrencilerimize, kardeşlerimize aktarması kadar doğal ve isabetli bir şey olmayacağı” değerlendirmesinde olduğu gibi yandaş kadrolaşma şartları kolaylaştırılarak ve kanunlaştırılarak, gerçek liyakat aranmadan, örneğin üniversiteler gibi önemli kurumlarda devam ettirilecektir.

Madde 23: Anayasa Mahkemesi’nin kararı ile yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usul ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesine yönelik hüküm Anayasanın 128’inci maddesine aykırı olduğu ve kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal edilmişti. Yurtdışı teşkilatında daimî bir göreve atanacak kamu görevlilerinin atanmaları, atanmalarında aranacak şartlar ve diğer hususları düzenleyen ek bir madde getirilerek “yurtdışı teşkilatlarındaki daimî görevlere, bakan veya atamaya yetkili amirin teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca atama yapılır” hükmü kanunlaşmaktadır. Bugüne kadar sergilenen AKP pratiği bize liyakatsiz atamalar için kanuni kılıf uydurulduğunu ve bu kılıfın Cumhurbaşkanı’nın yetki alanının genişletilerek yapıldığını göstermektedir.

Madde 26: Madde ile Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı sebebiyle KİT’lerde yönetim kurulu kararıyla atanacak kadroları düzenleyen hükmün kapsamı, I. Hukuk Müşavirleri de dahil olmak üzere halihazırda Cumhurbaşkanınca atanan genel müdür, genel müdür yardımcısı ve bölge müdürü kadroları istisna olacak şekilde yeniden düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesi’nin özetle, “hukuk müşavirini atayabilmen için öncelikle yönetim kurulu kararı gerekir” demesine karşılık yönetim kurulu kararı kaldırılarak, tüm kamu iktisadi teşekküllerinin üst düzey yöneticileriyle ilgili geniş, tamamını kapsayan, üst düzey yöneticilerin Cumhurbaşkanınca atanmasını ifade eden bir düzenleme yapılmaktadır. Yine burada da benzer pratik sergilenmekte, Cumhurbaşkanı’na, özellikle kadrolaşmanın önünü açan atamalardaki geniş yetki tanınması devam ettirilmektedir.

Madde 27: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın bazı görevleri, özellikle denetletmek veya belirleyeceği usul ve esaslarla ilgili spesifik ifadeleri kastederek

yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptali yönünde verilmiş Anayasa Mahkemesi kararı, 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’ye ilgili hükümlerin eklenmesiyle düzenlenmekte, “Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ilişkin birtakım görevlerin yasal altyapısının oluşturulması ve hizmetlerin aksatılmadan devam ettirilmesinin sağlanmasının” amaçlandığı belirtilmektedir.

Bu durum, ilgili bakanlığın birtakım görevlerinin yasal altyapısı olmadan sürdürüldüğünün açık beyanıdır. Anayasa’ya aykırılıklarla yürütülen AKP-MHP tarzı yönetme biçiminin bir kabulüdür. Yasal altyapısı olmadan ilgili bakanlığın yürüttüğü faaliyetler arasında destek programları ve projeler ile ilgili görevler, bilimsel teknolojik araştırma geliştirme faaliyetlerini teşvik etmek ve bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan ürünler ile ilgili gerçek ve tüzel kişilere destek vermek vb. bulunmaktadır. Bugüne kadar yasal dayanağı olmadan yapılanlarla bu faaliyetler kapsamında sağlanan destekler ve harcanan kamu kaynakları ile ilgili bir araştırmanın yapılması, sorumluların hesap vermesi, normal bir hukuk devletinde soruşturmanın başlatılması gerekirken, AKP-MHP iktidarında hukuksuzluklar açıkça kabul edilerek beyan edilmekte, bunda hiçbir beis görülmemektedir.

Madde 28: CBK’yle düzenlenen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın döner sermaye kurmasına ilişkin hükümler yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmişti. Bu madde ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermayesine ilişkin yasal dayanağın oluşturulmasının amaçlandığı belirtilerek yine açık bir hukuksuzluğun kabulü sergilenmektedir.

Maddeyle döner sermaye işletmesi sermayesi 500 milyon lira olarak belirlenmektedir. Ayrıca Cumhurbaşkanı’na bu sermayeyi 5 katına kadar artırma yetkisi verilmektedir. Şimdiye kadar yapılan incelemelerde, Sayıştay raporlarına da yansdığı haliyle, bu döner sermaye işletmesinin gelirlerinin Bakanlığın elektrik, su faturaları, tüketim malzemeleri, fuar giderleri, il müdürlüklerinde

kullanılan araçların akaryakıt giderleri, gayrimenkul bakım onarım giderleri gibi bazı gider kalemlerinde kullanıldığı görülmüştür. Bakanlık bütçesinden karşılanması gereken giderlerin, direk olarak döner sermaye işletmesinden karşılandığı anlaşılmaktadır.

Burada kamusal denetim ve kaynakların nereye harcandığıyla ilgili çok ciddi bir durum söz konusudur. Döner sermaye işletmesinin gelirlerinin bu keyfilik ve belirsizlikle harcanması ve yanı sıra Cumhurbaşkanı'na yine geniş bir yetki tanınarak sermayesini 5 katına kadar artırma yetkisinin verilmesi, kamu kaynaklarının ne kadar kamu yararına kullanıldığı ya da kullanılacağı sorununu da bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.

Ayrıca getirilen bu ek madde ile döner sermaye işletmesinden doğal afetler nedeniyle tahrip olan organize sanayi, endüstri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinin yeniden inşası gibi amaçlarla kaynak aktarımı yapılabileceği düzenlenmektedir. 1999 Depreminden bu yana, özellikle de 2002 yılından günümüze toplanan deprem vergilerinin rakamsal büyüklüğü ve bunların nasıl harcandığıyla ilgili kamuoyunun net bir bilgisinin hala olmadığı, kentsel dönüşümün deprem riskine uygun olarak hayata geçirilmesi veya yapıların güçlendirilmesiyle ilgili kullanılmadığı da göz önüne alındığında, afetler ve depremlerle ilgili döner sermaye işletmesinden aktarılacak kaynakların nasıl kullanılacağı ve bunun takibinin nasıl yapılacağı, kamuoyuyla paylaşılıp paylaşılmayacağına dair hiçbir somut bir belirlemenin olmadığı bu madde bu haliyle kabul edilemez.

Heval Bozdağ
Ağrı

Gülcan Kaçmaz Sayyigit
Van

MUHALEFET ŞERHİ

29/11/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 2/2731 esas numaralı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 26 madde olarak görüşülmüştür. Teklif 04/12/2024 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan görüşmeler sonucunda 4 yeni madde ihdası yapılarak 30 madde halinde kabul edilmiştir.

Teklifte;

- ❖ 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
- ❖ 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- ❖ 1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- ❖ 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- ❖ 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu
- ❖ 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu
- ❖ 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu
- ❖ 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
- ❖ 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- ❖ 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- ❖ 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de olmak üzere Komisyonunda kabul edilen haliyle teklifle 11 farklı Kanun veya Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik öngörülmektedir.

Teklifin Geneli Üzerine Değerlendirmeler

Kanun teklifi, torba kanun niteliğindedir. Komisyondan çıkan haliyle toplam 30 maddeden oluşan teklifte, toplamda 11 kanun ve kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılmaktadır.

AK Parti TBMM’nin yasama kalitesini aşağı çekmeye yönelik her türlü davranışı sergilemekten imtina etmemektedir. Özel uzmanlık gerektiren birçok farklı konuyu içinde

barındıran bu torba teklif, içerisinde birkaç maddesinin mali etkileri olduğu gerekçe gösterilerek Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Oysa diğer düzenlemelerin farklı komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. En azından diğer konularla ilişkili komisyonların tali komisyon olarak çalıştırılması ve kendi konuları ile ilgili maddeler üzerine yorumlarını içeren bir rapor hazırlaması gerekirken bu önemli aşama atlanarak her zaman olduğu gibi “oldu bitti”ye getirilmektedir.

2025 yılı MYBK Teklifi için Plan ve Bütçe Komisyonu bir aydan fazla süren yaklaşık 235 saatlik bir mesai yapmıştır. Özellikle muhalefet partileri bu yoğun mesainin ardından bütçe teklifine yönelik şerh yazım sürecindeyken bu torba teklifin Komisyona sunulması doğru değildir. Bütçe teklifinin muhalefet şerhi önemli ve özenli bir çalışma gerektiren, tarihe not düşen bir belgedir. İktidar partisi, bütçenin kendisine karşı olan ilgisizliğini muhalefet şerhleri için de devam ettirmiştir.

Ayrıca, TBMM her geçen gün yürütme organının çıkardığı ve cumhurbaşkanına ayrılan münhasır alan dışında kalan CBK’ların Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi sonucu meydana gelen kanuni boşlukları tamamlama organına dönüşmektedir. Söz konusu Teklif de buna benzer birçok maddeyi barındırmaktadır. Teklif, 14 adet Anayasa Mahkemesi iptaline yönelik kanuni düzenlemeyi içermektedir. Son birkaç yılda olduğu gibi bu teklifte de söz konusu iptallerin kanun yoluyla düzenlendiği görülmektedir.

Cumhurbaşkanı, acil ihtiyaç duyduğu konularda Anayasa Mahkemesinin iptal edeceğini bildiği halde CBK ile düzenleme yapmaktadır. Bu düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından incelenip iptal edilmesi 3-4 yılı bulmaktadır. Görüşülen teklif de esasen bu iptallere yöneliktir. Özetle, halihazırda uygulanmaya başlanmış, ilgili birimlere personel yerleştirilmiş, harcama yapılmış bu alanlara karşı çıkmak zorlaştırılmaktadır. Bu düzenlemeler faydalı olsun ya da olmasın yapılış şekli itibarıyla antidemokratiktir. Cumhurbaşkanı, milletin iradesini hiçe sayarak her konuda tek başına karar almaya devam etmektedir. Bir an önce bu uygulamadan vazgeçilmelidir.

Yıllardır haklı eleştirilerimizle iktidar grubunu, kanun tekliflerinin iktisadi ve mali etkilerini ortaya koyacak ve kanun gereği sunulması zorunlu olan “etki analizini” sunmaya ikna etmiş olsak da söz konusu teklif için sunulan etki analizi oldukça yetersizdir. Her ne kadar mevcut yönetim sistemimizde kanun teklifleri bakanlar kurulu tarafından değil de yasama organı üyeleri tarafından sunuluyor gibi görünse de gerçekte tekliflerin bakanlıklarda hazırlanarak TBMM’ye gönderildiği bilinmektedir. Bu nedenle etki analizlerinin de ilgili

kurumlar tarafından detaylıca hazırlanması daha doğru olacaktır. Mevcut durumda kurumların konu üzerinde sorumluluğu bulunmadığından etki analizlerinin içeriği özensiz ve yetersiz kalmaktadır.

Sunulan etki analizi incelendiğinde sadece bir maddeye ilişkin mali etkinin varlığından söz edilmektedir. Diğer maddelerin mali etkisi olmadığı belirtilmektedir. Halbuki Teklifteki düzenlemelerin mali etkisi olmasa dahi farklı iktisadi etkileri olabilecektir. Maalesef bu konularda bilgi sunulmamıştır. Ayrıca büyük çoğunluğunun mali etkisi olmadığı belirtilen bu Teklifin, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulması da kendi içinde çelişkili bir durum oluşturmaktadır.

İYİ Parti Grubu olarak, yukarıda belirtilen nedenlerle, bu torba kanun teklifini usul açısından sorunlu bulmaktayız. Bu süreci katılımcı, istişareye açık, toplumun sorunlarına odaklanan ve geçici değil kalıcı düzenlemeler içeren demokratik bir yasama sürecine uygun olmadığı için kabul etmiyoruz. Parlamentomuzun yasama kalitesini ve sorumluluğunu gözetin bir anlayışın benimsenmesini ve bu tür torba yasa tekliflerinden bir an önce vazgeçilmesini talep ediyoruz.

Sonuç olarak, torba kanun teklifi yöntemi, hızlı ve özensiz bir kanun yapma pratiğini devam ettirmektedir. Bu durum, kanunların doğru ve detaylı bir şekilde incelenmesini engellemektedir. Yasama sürecinde gereken özen, titizlik ve katılımcılık prensipleri göz ardı edilmekte, bu da ortaya çıkan kanunların kalitesi ve etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple İYİ Parti TBMM Grubu olarak, kanunun usulü yönünü kabul etmediğimizi belirtmek isteriz.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirmeler

Madde 3 ve 21

Teklifin 3. maddesinde, kamuda yöneticilik görevi sonrası bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadrolarına atananlara ilişkin olarak, kendi talepleriyle özel sektöre ve başka diğer organlara geçmeleri durumunda kamuya dönüşlerini kolaylaştıran ve konuya ilişkin yürütmeye usul ve esasları belirleme yetkisi veren bir düzenleme getirilmektedir.

Teklifin 21. maddesinde ise, kamudaki görevine geri dönen; bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadro ve pozisyonlarına atananların öncelikle bulundukları kurumda veya ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan

dernek ve vakıflarda talepleri üzerine görevlendirilmeleri ile bunların bu kapsamda yürüteceği izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi görev ve hizmetler ile buna dair uygulamanın izlenmesine ve yönlendirilmesine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenmesi düzenlenmektedir.

Türkiye'de kamu yönetiminin temel dayanaklarından biri olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1965 yılından bu yana yürürlüktedir. Ancak, aradan geçen yaklaşık altmış yıllık süreçte gerek kamu yönetimindeki gerekse toplumsal ve ekonomik yapıdaki köklü değişimler, bu Kanun'un güncel ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kaldığına dair eleştirileri beraberinde getirmiştir. Bu nedenle, kümülatif ve bütüncül bir değişikliğin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Mevcut Kanun, merkeziyetçi ve hiyerarşik bir yaklaşımla kaleme alınmıştır. Günümüzde esneklik, yenilikçilik ve yerel ihtiyaçlara duyarlılık gerektiren kamu hizmetlerinde, bu katı yapı kamu kurumlarının etkinliğini düşürmektedir. Bunun yanında, Kanun'un mevcut hali, performansa dayalı bir değerlendirme mekanizması sunmamaktadır. Memurların terfi ve ödüllendirme süreçlerinde liyakat yerine kıdeme dayalı bir sistem öne çıkmaktadır. Bu durum, kamuda motivasyonu ve verimliliği olumsuz yönde etkilemektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı ilerlemelere rağmen, Kanun'da dijital dönüşüm süreçlerini destekleyecek düzenlemeler yetersizdir. Pandemi süreciyle önemi daha da artan esnek çalışma modelleri, mevcut mevzuatta düzenlenmemiştir. Oysa günümüz çalışma dünyası, sabit mesai kavramının ötesine geçmiş durumdadır.

Kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve vatandaş odaklı hizmet anlayışı, modern devletlerin öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için daha dinamik, şeffaf ve hesap verebilir bir kamu yönetim modeli gereklidir. Bununla birlikte, toplumun ihtiyaçlarının ve beklentilerinin sürekli değiştiği bir dünyada, kamu hizmetlerinin de bu değişime ayak uydurması zorunludur. Eski yapıya sahip bir mevzuat, bu gereksinimleri karşılamaktan uzaktır. Performans ölçütlerinin, ödüllendirme sistemlerinin ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi ise kamu görevlilerinin memnuniyetini artıracak ve kamu hizmet kalitesine doğrudan katkı sağlayacaktır.

Bu bağlamda, memur istihdamının terfilere kadar tüm süreçlerde liyakati esas alan, şeffaf bir sistemin oluşturulması gerekmektedir. Performans değerlendirme sistemleri, çalışanın katkısını objektif ölçütlerle değerlendirmelidir. Uzaktan çalışma, hibrit modeller ve proje bazlı

istihdam gibi yenilikçi yaklaşımlar mevzuata entegre edilmelidir. Böylece, kamu kurumları güncel çalışma trendlerine uygun bir yapıya kavuşabilir. Kanun, dijital dönüşüm sürecini destekleyecek hükümlerle yeniden ele alınmalı; elektronik belge yönetimi, e-imza ve dijital güvenlik gibi konular yasada yerini bulmalıdır. Ayrıca, memurların mesleki eğitim ve gelişim süreçleri desteklenmeli ve kariyer planlama mekanizmaları, çalışanların bilgi ve becerilerini sürekli güncel tutmalarını teşvik etmelidir.

Devamlı olarak Devlet Memurları Kanunu ve ilgili diğer mevzuatta değişiklikler yapılmaktadır. Lakin yapılan lokal değişiklikler yeterli ve gerekli giderimi sağlamamaktadır. Bunun aksine yapılan değişiklikler günü kurtarır mahiyette kalmaktadır. Yine bu değişiklikler kamu yönetimine ve memurlarımıza faydalı kapsamda değildir. 657 sayılı Kanun’da kümülatif ve bütüncül bir değişiklik, kamu yönetiminde etkinlik, verimlilik ve şeffaflığın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

İlgili teklif maddelerinde, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadrolarında bulunanların kendi talepleriyle özel sektöre veya başka diğer organlara geçmelerinden sonra kamuya kolaylıkla geri dönmesi istenmektedir. Yine kamuya tekrar geri dönüşleri sağlanmak istenen, bu kadrolarda istihdam edilenlerin, kanunla kurulan dernek ve vakıflarda görevlendirmelerine ilişkin husus düzenlenmektedir. Derneklerde ve vakıflarda görevlendirme hususunu şüpheyile karşılıyor ve bu durumu yanlış bulduğumuzu belirtiyoruz. Bu duruma ilişkin komisyon sürecinde teklif sahibi milletvekilleriince yeterli ve tatmin edici açıklamalar yapılmamıştır. Türkiye’nin ve memurların birçok öncelikli sorunu varken bu durumun öncelenmesini eleştiriyor ve ilgili hükümlere karşı olduğumuzu belirtiyoruz.

Madde 12

Devlet Denetleme Kurulu, 1 Nisan 1981 tarih, mülga 2443 sayılı “Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun” ve buna dayanan, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan 5 Kasım 1981 tarihli mülga “Devlet Denetleme Kurulunun Teşkilat Görev ve Çalışma Düzeni Hakkında Yönetmelik” ile 1982 Anayasasından önce mevzuatta yerini almıştır. Kurul, 12 Eylül rejiminin ilk döneminde, yani askeri müdahalenin yapıldıktan sonra Milli Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisi tarafından kurulmuştur. Milli Güvenlik Konseyinin son şeklini verdiği haliyle, halkoylamasıyla kabulünden sonra 1982 Anayasasının 108. maddesi “Devlet Denetleme Kurulu” başlığında düzenlenmiştir.

2017 Anayasa değişikliği sonrasında ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle birlikte, “Devlet Denetleme Kurulu Anayasanın 108. maddesinde şöyle düzenlenmiştir:

“İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluştaki, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar.

Yargı organları, Devlet Denetleme Kurulunun görev alanı dışındadır.

Devlet Denetleme Kurulunun Başkan ve üyeleri, Cumhurbaşkanınca atanır.

Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.”

Anayasa hükmüne göre; 5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi) çıkarılmıştır. Söz konusu CBK ile Devlet Denetleme Kurulunun; kuruluşu, görevleri ve işleyişi, Cumhurbaşkanı adına kurul tarafından yapılacak denetleme, inceleme, araştırma ve soruşturmalarla ilgili usul ve esasları, mensuplarının nitelikleri, atanmaları ve görevlendirilmeleri, görev ve yetkileri ve diğer özlük işleri ile ilgili esasları, kamu kurum ve kuruluşlarındaki Teftiş Kurulları ile soruşturmacının faaliyet, yetki, görev ve sorumluluk esasları düzenlenmiştir.

5 sayılı CBK’nın 6. Maddesi; Devlet Denetleme Kurulu’nun “Görevden uzaklaştırma” yetkisini düzenlemektedir. CBK’nın 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında görevden uzaklaştırma tedbiri düzenlenmiştir. Fıkra göre DDK grup başkanı; denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan, görevde kalması hâlinde kamu zararını artıracak, suç delillerini karartacak anlaşılan, kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulayabilir veya bu tedbirin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir. Kural uyarınca DDK grup başkanı denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulayabilmekteydi.

Anayasa Mahkemesi fıkırdaki yer alan “...tedbiri uygulayabilir veya...” ibaresinin, konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğunu belirterek iptaline karar vermiştir. Bu şekilde, DDK’nın “görevden uzaklaştırma tedbiri” uygulamasının önüne geçilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi ise şu şekildedir:

“Örgütlenme özgürlüğünün bir şekli veya özel bir yönü olan dernek hakkı; kişi açısından, dernek kurma özgürlüğünün yanı sıra derneğe üye olma, derneğin etkinliklerine katılma ve mensuplarının menfaatlerini korumak üzere faaliyetlerde bulunma gibi hakları da içermektedir. Dernekler ise belirli bir amacın gerçekleştirilmesi ya da izlenmesi için kişilerin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirdikleri, örgütlenmiş ve tüzel kişilikle donatılmış kişi topluluklarıdır. Anayasa’nın 33. maddesi temel olarak dernek hakkının kullanılması sırasında kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı korunmayı amaçlamaktadır.

Anayasa’nın 108. maddesi gereğince DDK tarafından derneklerde yapılacak denetlemeler sırasında grup başkanının maddede yer alan koşulların varlığı hâlinde görevliler hakkında uygulayabileceği görevden uzaklaştırma tedbirinin Anayasa’nın 33. maddesinde yer alan dernek kurma hakkına yönelik bir sınırlama niteliğinde olduğu açıktır. Bu bağlamda kural, kapsamı itibarıyla Anayasa’nın “İkinci Kısım İkinci Bölüm”ünde yer alan kişi hakları ve ödevleri ile ilgili düzenlemeler içermektedir.

Bu itibarla kural, Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içerisinde kalmaktadır.

Söz konusu iptal kararından sonra, Devlet Denetleme Kurulu’nun kanunen görevden uzaklaştırma tedbirini uygulaması mümkün değildir. Bu durumun önüne geçmek için görüşülmekte olan kanun teklifinin 10. Maddesi ile, 2443 Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’un mülga 6. maddesinde değişiklik yapılarak “Görevden Uzaklaştırma” tedbiri kanuni bir düzenleme haline getirilmektedir.

Yapılması istenilen düzenleme neticesinde;

“Devlet Denetleme Kurulu üyesi veya Denetçi;

- a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,
 - b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracak anlaşılan,
 - c) Suç delillerini karartacak anlaşılan,
 - ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen,
- her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin

uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilecektir.”

DDK 12 Eylül 1980 darbesi sonrası kurulmuş bir kurumdur Söz konusu kurul, temel denetim birimi değildir. Her kurumun kendi iç denetim mekanizmaları vardır ve dış denetim olarak Sayıştay görev yapmaktadır. Sayıştay’ın, iç denetim mekanizmalarının, teftiş kurullarının yetkilerinin törpülenerek DDK üzerinden bütün kamuyu denetleme çabası mevcuttur. Bu çaba beyhudedir ve olumlu sonuç veremeyecektir.

İhtilalde dahi bu görevden uzaklaştırma yetkisi Anayasaya ve kanunlara dahil edilmemiştir. Ayrıca yine bu yetkinin CBK ile verilmiş olsa da kanunla ilk kez verildiği bu sebeple gözden kaçmamalıdır.

Anayasa'nın 108. maddesi, Devlet Denetleme Kuruluna denetim, inceleme ve araştırma yetkisi tanımakta ancak yürütme organı içinde dahi olsa doğrudan icra edici nitelikte yaptırım gücü sağlayacak bir yetki öngörmemektedir. Görevden uzaklaştırma tedbiri Türk hukuk mevzuatında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 137 ile 145. maddelerinde detaylı olarak düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun’a göre görevden uzaklaştırma tedbiri: “Devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek Devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.” İlgili Kanun’a göre görevden uzaklaştırmaya yetkili birimler; atamaya yetkili amirler, bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri, illerde valiler ve ilçelerde kaymakamlardır. İlgili tedbir görüldüğü üzere hali hazırda mevcuttur. Eleştirimiz, bu görevin ve yetkinin konusu değil görev ve yetkiyi uygulayacaklara yöneliktir.

DDK’nın denetim ve inceleme faaliyetleri, idari vesayet denetimi çerçevesinde sınırlı bir alana sahip olmalıdır. Söz konusu madde metnine göre, DDK’nın görevden uzaklaştırma işlemine karşı herhangi bir idari veya yargısal denetim öngörülmemektedir. DDK’nın bu yetkisi idarenin keyfi uygulamalarına açık kapı bırakmaktadır. Bu yetkinin kaldırılarak, Anayasada da belirtildiği üzere, DDK’nın asli görevi olan denetim ve inceleme faaliyetleri ile sınırlı kalması gerekmektedir. Kurumların kendi iç denetim mekanizmaları mevcuttur. Devlet Denetleme Kurumu’nun siyasi baskı aracı olarak kullanılmasını sağlayacak görevden uzaklaştırma tedbiri ciddi riskler barındırmaktadır.

Tüm bu sebeplerden ötürü ilgili maddenin teklif metninden çıkarılması için komisyon sürecinde tarafımızca çıkarma önergesi verilmiş lakin ilgili önerge AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 13:

Madde Cumhurbaşkanlığı'nda görev yapan personellere ilişkin düzenlemeler içermektedir. Söz konusu hükümlerin bazıları daha önce de 5 sayılı CBK'da düzenlenmekteyken Anayasa Mahkemesi bu hükümleri, kanunla düzenlenmesi gerektiğini gerekçe göstererek iptal etmiştir. Kanun teklifinin söz konusu maddesi iptal edilen hükümlere eklemeler yaparak 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 4. maddesinde değişiklikler meydana getirmektedir.

İlgili maddede; “*Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında 657 sayılı Kanun veya diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalınmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Sözleşme yapmaya İdari İşler Başkanı yetkilidir. Sözleşmeli personel hakkında bu Kanunda ve sözleşmede yer almayan hususlarda 657 sayılı Kanuna göre sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümler uygulanır. Sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını geçmemek üzere görevin mahiyeti ve çalıştırılacak kişinin vasfı gibi kriterler gözetilerek İdari İşler Başkanı tarafından belirlenir. Geçici olarak ve/veya haftanın belirli günlerinde ya da günün belirli saatlerinde sözleşmeli statüde çalıştırılanlara, çalıştırılan günlerle veya saatlerle orantılı olarak ödeme yapılacağı*” ve “*Bu madde kapsamında istihdam edilecek sözleşmeli bilişim personeline ödenecek ücret tavanı, en fazla on kişi için, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katına kadar belirlenebileceği*” hükümleri bulunmaktadır.

Memur ile devlet arasında kurulan; yaşamının kaynağını oluşturan emek gücüne karşılık olarak memura ödenen her türlü mali nitelikli değeri içeren; devlet açısında da kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi için gerekli emek gücünü sağlayan ilişki, maaş ilişkisidir. Kamuda çalışan personelin ücretlendirilmesi, toplumsal adaletin sağlanması, çalışan motivasyonu ve kamu hizmetlerinin etkinliği açısından kritik bir konudur. Ancak Türkiye’de kamu sektöründe ücret adaletsizliği, çeşitli nedenlerle hem çalışanlar hem de hizmet alanlar açısından ciddi sorunlara yol açmaktadır.

Kamu kurumlarında memurlar farklı statülerde çalışmaktadır. Bu statüler arasındaki farklılıklar, aynı iş tanımına sahip personelin farklı ücretler almasına neden olmaktadır. Bazı kamu kurumları, aynı unvana sahip personel için farklı ücret politikaları uygulamaktadır. Bu durum, özellikle özerk ve gelir getirici faaliyetleri olan kurumlarda daha belirgin hale

gelmektedir. Adil olmayan ücretlendirme, çalışan motivasyonunu düşürmekte ve iş verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu durum, kamu hizmetlerinin niteliğini de zayıflatmaktadır. Adaletsiz ücretlendirme, çalışanların işlerine odaklanmasını zorlaştırarak kamu hizmetlerinde kalite kaybına yol açmaktadır. Kamuda aynı görevi yapan personelin aynı ücreti alacağı bir sistemin kurulması gereklidir. Bu, statü farklılıklarının önüne geçecektir. Kamuda ücret adaletsizliği, yapısal bir sorun olmanın ötesinde, toplumsal adalet ve kamu hizmetlerinin etkinliği açısından çözülmesi gereken bir mesele olarak karşımızda durmaktadır. Adaletli bir ücretlendirme sistemi inşa etmek hem çalışanların refahını artıracak hem de kamu hizmetlerinin kalitesini yükseltecektir. Dolayısıyla toplum doğrudan ve dolaylı olarak bu durumdan olumlu anlamda etkilenmiş olacaktır.

Görüşülmekte olan “Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin 11. maddesi, kamu yönetimi ilkelerine, hukuki belirlilik esasına ve çalışma barışını zedeleyici nitelikteki düzenlemeler içermektedir. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı tarafından istihdam edilecek sözleşmeli personelin ücretinin, 657 sayılı Kanun’un 4/B maddesi kapsamında belirlenen ücret tavanının üç katına kadar çıkarılabileceği öngörülmektedir. Ancak bu düzenlemede ücretin neye göre belirleneceği ve kriterlerin nasıl uygulanacağı açık değildir. Bu durum, keyfi uygulamalara yol açabilecek bir belirsizlik yaratmaktadır. Kamu görevlilerinin ücretlendirilmesinde şeffaflık ve öngörülebilirlik esas olmalıdır.

Yine aynı maddede, en fazla on kişilik bir bilişim personeli için sözleşme ücretinin tavanının beş katına kadar artırım yapılabileceği düzenlenmektedir. Bu uygulama, aynı niteliklere ve görev tanımına sahip personel arasında ücret farklılıkları doğurarak çalışma barışını olumsuz etkileyecektir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı gibi kapsayıcı bir kuruluşun on kişiden daha fazla bilişim personeline ihtiyaç duyabileceği hususu da bunun cabasıdır.

Cumhurbaşkanlığında çalışan sözleşmeli personel için öngörülen düzenlemeler, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan sözleşmeli personelin aleyhine bir durum oluşturmaktadır. Bu düzenleme, kamu kurumları arasında ücret adaletini bozabilecektir. Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı için getirilen ayrıcalıklar, kamu görevlilerinin bir kısmı için daha avantajlı bir durum yaratmakta ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Devlet kurumlarında kanunun gereği olarak sözleşmeli personel istihdamı sağlanabilmektedir. Bu kapsamda örneğin Türkiye Büyük Millet Meclisinde sözleşmeli

personeller bulunmaktadır. Bu personellerin ücreti, belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda verilmektedir. Kurumlardaki genel işleyiş bu örneğe benzer niteliktedir. Cumhurbaşkanlığında hangi vasıflarda kimin istihdam edileceği bilinmemektedir. Yine bu personelin ücreti konusu da bilinmezliğini korumaktadır.

Kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliği azaltacağını düşündüğümüz, eşitlik ilkesine aykırı, belirsizlikler içeren, kamu yönetimine ve çalışma barışına zarar veren söz konusu madde metninin değiştirilmesine ilişkin komisyonda verdiğimiz önerge AK Parti ve MHP oylarıyla reddedilmiştir.

Madde 15

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun 7. maddesinde yapılan değişiklikle, engellilere sağlanan ÖTV istisnasının kapsamı üzerinde Cumhurbaşkanına geniş yetkiler verilmesi, bazı sakıncalar barındırmaktadır. Düzenlemede, yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değeri gibi kriterler getirilerek, istisna kapsamında alınabilecek araçların belirlenmesi yetkisi Cumhurbaşkanına devredilmektedir.

Bu durum, engelli bireylerin tercih özgürlüğünü kısıtlama riski taşımaktadır. Özellikle ithal araçlara yönelik sınırlamalar, engellilerin ihtiyaçlarına uygun araçlara erişimini zorlaştırabilir. Ayrıca, geniş bir takdir yetkisinin yürütmeye bırakılması, uygulamada hukuki belirsizliklere yol açabilir.

Düzenlemenin gerekçesi olan “suistimallerin önlenmesi” elbette önemlidir; ancak bu, bireysel denetim mekanizmalarıyla sağlanmalıdır. Toplu kısıtlamalar, gerçek ihtiyacı olan engelli bireyleri mağdur etme riski taşımaktadır.

Sosyal devlet anlayışına uygun olarak, engelli bireylerin hareket özgürlüğünü destekleyen bu tür hakların korunması gerektiğine inanıyoruz. Düzenlemenin, engelli vatandaşlarımızın haklarını gözeterek daha net ve adil bir çerçevede yeniden ele alınmasını öneriyoruz.

Madde 18

Elektrik Piyasası Kanunu’nun temel amacı, rekabetin sağlanması ve serbest piyasa mekanizmasının işletilmesidir. Bu kapsamda arz ve talebin serbest bırakılması, fiyatların piyasa koşullarında oluşması esastır. Ancak mevcut uygulamalar bu hedefle bağdaşmamakta, rekabeti

ortadan kaldırarak piyasayı bozmaktadır. Özellikle kömür santrallerine sağlanan alım garantileri ve imtiyaz sözleşmeleri, piyasa dinamiklerini yok etmekte ve kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına neden olmaktadır. Bu santraller özelleştirme adı altında devredilmiş, ancak gerekli yatırımlar yapılmadığı için rekabetçi fiyatlarla üretim gerçekleştirememektedir. Yerli kömürün düşük kalorifik değeri üretim maliyetlerini artırmakta, bu da santrallerin maliyet artı kâr marjıyla devlete satış yapmasını zorunlu hale getirmektedir.

Elektrik dağıtımının özelleştirilmesi sürecinde, EÜAŞ'a verilen ek görevler önemli bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede, EÜAŞ'a, yüksek oranlı kayıp-kaçakların uluslararası kabul edilebilir seviyelere (%6-7) düşürülmesi amacıyla 5 yıllık bir süre boyunca, bölgelerindeki aydınlatma ve kayıp-kaçak miktarına orantılı olarak dağıtım şirketlerine düşük fiyatlı elektrik sağlama görevi verilmiştir. Ancak aradan uzun yıllar geçse de birçok dağıtım şirketi hedeflenen performans seviyelerine ulaşamamış, buna rağmen ek sürelerle desteklenerek EÜAŞ'tan düşük maliyetli elektrik satın almaya devam etmişlerdir. Bu elektriği yüksek fiyatla satarak haksız kazanç elde eden bu şirketler, kamu kaynakları üzerinden avantaj sağlamıştır. Bu durum, EÜAŞ'ı, dağıtım şirketlerini kamu kaynaklarıyla sürekli sübvans eden bir yapıya dönüştürmüştür.

Kamu kaynaklarının vatandaş yerine özel elektrik şirketlerini sübvans etmesi, açıkça kabul edilemez bir uygulamadır. Bu durum, devletin asli görevini unutarak, halkın cebinden alınan vergileri birkaç büyük şirketin kasasını doldurmak için kullanması anlamına gelmektedir. Vatandaş yüksek faturalarla boğuşurken, enerji dağıtımını elinde tutan şirketler devletin desteğiyle kârlarına kâr katmakta, kamu kaynakları göz göre göre talan edilmektedir.

Devletin görevi, vatandaş şirketlerin insafına bırakmak değil, halkın refahını ve ekonominin sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Ancak bugün, hükümetin yanlış politikaları sonucu enerji sektörü, halktan alıp şirketlere veren bir sömürü düzenine dönüşmüştür. Kamu kaynaklarının bu şekilde heba edilmesi ne vatandaş ne memleket ne de geleceğe fayda sağlamaktadır.

Öte yandan, özelleştirme sonrası EÜAŞ'a gerekli yatırımlar yapılmadığından, linyite dayalı termik santrallerin yüksek maliyetli üretimlerini satın alma zorunluluğu getirilmiştir. Bu, hem EÜAŞ'ın finansal yükünü artırmakta hem de kamu maliyesine zarar vermektedir. Linyite dayalı termik enerjiye ilişkin imtiyazlı alım sözleşmeleri, özelleştirmenin temel hedefi olan serbest rekabet ortamını ortadan kaldırmış ve kamu kaynaklarının belirli şirketlere haksız

şekilde aktarılmasına neden olmuştur. Ayrıca bu santrallerin elektrik üretimi sırasında ortaya çıkan çevresel sorunlar, enerji politikalarının sürdürülebilirlik hedefiyle çalışmaktadır.

Bu süreçte EÜAŞ gibi stratejik bir kurumun zarar ettirilmesi dikkat çekicidir. EÜAŞ, kurulu gücün yüzde 20'sini elinde bulundurmakta ve toplam tüketimin yüzde 25'ini karşılamaktadır. Özellikle hidroelektrik santralleri, çok düşük işletme maliyetiyle elektrik üretebilme kapasitesine sahiptir. Buna rağmen, dağıtım şirketlerine ucuz elektrik sağlanması, genel aydınlatma bedellerinin Hazine tarafından karşılanması ve piyasa fiyatının altında elektrik satışı, EÜAŞ'ı finansal sürdürülebilirlikten uzaklaştırmaktadır. Bu durum, kamu kaynaklarının verimsiz kullanımına neden olmakta ve stratejik bir kurum olan EÜAŞ'ın asli görevini yerine getirmesini engellemektedir.

Hükümetin bu politikaları “arz güvenliği” gerekçesiyle savunması ise gerçekçi değildir. Doğalgaz santralleri, arz sıkıntısı durumunda hızlı bir şekilde devreye girebilmektedir ve bu santrallere kullanılmayan enerji için dahi kapasite ödemeleri yapılmaktadır. Dolayısıyla kömür santrallerine sağlanan alım garantilerinin arz güvenliğiyle bir ilgisi bulunmamaktadır. Bu uygulamalar, piyasa fiyatlarının serbest rekabet koşullarında oluşmasını engellemekte ve fiyat katılığına yol açmaktadır. Bu durum, elektrik fiyatlarının düşmesini imkânsız hale getirirken, uzun vadede kamu maliyesine ek yük getirmektedir.

Yerli kömüre dayalı termik santrallerde toplam kurulu güç 2024 yılı itibarıyla 10.200 MW seviyesinde olup en büyük pay yüzde 25 ile Çelikler Holding'e aittir. Onu yüzde 24 ile EÜAŞ, yüzde 21 ile Konya Şeker, %11 ile Limak+ İbrahim Çeçen Holding ortak girişimi izlemektedir. Geriye kalan yüzde 19'luk pay ise çeşitli özel sektör firmalarına aittir.

Uygulamada daha yüksek maliyetli elektrik üretiminin sübvansede edilmesi nedeniyle elektrik piyasasında rekabetçi bir yapının oluşması engellenmekte ve özelleştirme yoluyla bu santralleri işletme hakkı elde eden firmalara haksız kazanç sağlanmaktadır.

Uygulama ile ilgili daha doğru ve kapsamlı bir görüş oluşturabilmek için özelleştirme uygulamasının amaçları, enerji piyasasının mevcut yapısı ve geleceğe ilişkin öngörüler çerçevesinde, daha ayrıntılı bir değerlendirmenin yapılmasının gereklidir.

Sonuç olarak, kömür santrallerine verilen alım garantileri ve imtiyaz sözleşmeleri derhal sonlandırılmalıdır. EÜAŞ, piyasa koşullarına uygun şekilde yönetilmeli ve kamu kaynaklarının verimli kullanılması sağlanmalıdır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik yatırımlar

artırılmalı ve çevre dostu enerji politikaları benimsenmelidir. Özelleştirme sürecinin temel amacı olan rekabetçi bir piyasanın oluşturulması için, kamu kaynaklarının belirli şirketlere aktarılmasını engelleyen düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Aksi takdirde mevcut uygulamalar, Elektrik Piyasası Kanunu’nun temel amacına aykırı sonuçlar doğurmakta ve kamu yararını zedelemektedir. Bu nedenle, kamu maliyesini ve enerji piyasasını korumak adına söz konusu uygulamalardan vazgeçilmelidir.

Yeni Madde İhdası

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde (TBMM) görev yapan milletvekili danışmanları, grup danışmanları ve grup büro görevlileri, uzun yıllardır düşük maaş, güvencesiz çalışma koşulları ve adaletsiz özlük haklarına tabi tutulmaktadır. Bu durum, yalnızca sosyal adalet ilkelerini değil, aynı zamanda Anayasa’nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesini ve uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ihlal etmektedir.

Bu çalışanların, ILO’nun 158 sayılı Hizmet Sözleşmesi’ne, Avrupa Sosyal Şartı’na ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ayrımcılık yasağına (14. madde) aykırı şekilde kıdem tazminatı, işsizlik ödeneği ve diğer temel haklardan yararlanamaması, hak ve adalet dengesini bozan bir uygulamadır. Aynı görevi yapan kadrolu personel için sağlanan giyim yardımı, fazla mesai ücreti ve ek ödemelerin, danışmanlar ve büro görevlileri için uygulanmaması, çalışanlar arasında ciddi bir maddi eşitsizlik yaratmaktadır.

2018 yılından itibaren Türkiye’de yaşanan ağır ekonomik koşullar, tüm çalışanların reel gelirlerini önemli ölçüde erozyona uğratmıştır. TBMM’de kadrolu personele sağlanan maaş artışları, harcırah ve diğer ek haklar, danışmanlar için uygulanmamış; bu durum, onların yaşam standartlarını düşürmüş ve ekonomik adaletsizliği derinleştirmiştir. Kadrolu personele sağlanan hakların sözleşmeli çalışanlar için de geçerli olması, eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

Diğer yandan, 27. Dönemde sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi sağlanmış olsa da bu düzenlemenin milletvekili danışmanları ve grup büro görevlilerini kapsamaması, çalışanların iş güvencesi ve kariyer haklarını tehdit etmektedir. Açıktan sözleşmeli statüde çalışan bu personel, kıdem tazminatı ve işsizlik ödeneği gibi temel haklardan mahrum bırakılmakta ve iş güvencesizliği nedeniyle belirsizlik içinde çalışmaktadır. Bu eksikliğin giderilmesi, TBMM’nin kendi çalışanlarına karşı sorumluluğunun bir gereğidir.

Nitekim, 12 Aralık 2022’de dönemin TBMM Başkanı Mustafa Şentop tarafından danışmanların kıdem tazminatı sorununu çözmeye yönelik sunulan kanun teklifi, komisyon

gündemine alınmamış ve nihayetinde hükümsüz kalmıştır. Bu durum, TBMM'nin çalışanlarının temel haklarını görmezden geldiğini ve çözüm üretme iradesinden yoksun olduğunu göstermektedir. TBMM, halkın egemenliğini temsil eden bir kurum olarak, çalışanlarının haklarını korumak ve sosyal adaleti sağlamakla yükümlüdür.

Bu bağlamda, grup danışmanları, grup büro görevlileri ve milletvekili danışmanlarının hak kayıplarının giderilmesi için şu düzenlemelerin yapılması gerekmektedir:

Çalışma sürelerine göre kıdem tazminatı hakkı tanınmalıdır.

İşsizlik ödeneği hakkından yararlanmalarını sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Kadrolu personele tanınan giyim yardımı ve ek zamlar, danışmanlar ve grup çalışanlarına da uygulanmalıdır.

Fazla mesai ücreti ödenmeli ve çalışma saatleri adil bir şekilde düzenlenmelidir.

Danışmanlar ve grup büro görevlileri kadroya geçirilerek, iş güvenceleri sağlanmalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde görev yapan milletvekili danışmanları, grup danışmanları ve grup büro görevlilerinin mevcut hak kayıpları, hem Anayasa'ya hem de uluslararası sözleşmelere açıkça aykırıdır. Bu personelin haklarının güvence altına alınması ve sosyal adaletin sağlanması için gerekli yasal düzenlemelerin derhal hayata geçirilmesi gerekmektedir. TBMM, çalışanlarının haklarını görmezden gelen bu tutumundan vazgeçmeli ve sosyal devlet ilkesi doğrultusunda hareket etmelidir.

Sonuç olarak yukarıda açıkladığımız nedenler ile 2/2731 esas numaralı Devlet Memurları Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni yetersiz bulmaktayız. Bahse konu teklife ilişkin çekincelerimizi bu şerh aracılığıyla kamuoyunun dikkatine sunarız.

Ayyüce Türkes Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

Meclisin kanun yapma tekniğine uygun olmayan torba kanun formatı ile komisyona gelen bu teklif içeriğinde sunulan maddelere baktığımızda, temel anayasal ilkeleri, içtihatları, derinleşen ekonomik zorlukları, deprem felaketinin yarattığı ağır mağduriyetleri, engelli yurttaşlarımızın koşullarını, kariyer meslek mensuplarının uzun vadeli gereksinimlerini ve kamu personel rejiminin süreklilik ve liyakat esaslarını düzeltmekte birçok alanda eksik kaldığı görülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasa’ya Aykırılığı Son Bulmalıdır

2/2731 Sayılı Kanun Teklifi’nin Plan ve Bütçe Komisyonu’na sunulan ilk taslağı 26 Maddeden oluşmakta olup, teklifin son 2 maddesi yürürlük hükümleriyle ilgilidir. Kanun teklifinin geri kalan 24 maddenin üçte ikisi, daha önce çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin anayasaya aykırılıkları dolayısıyla Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesiyle ilgilidir.

Özetle; Anayasa Mahkemesi, kanunla düzenlenmesi gereken alanların Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle düzenlenmesini anayasaya aykırı bulmuş ve kanuni düzenleme için TBMM’yi adres göstermiştir.

Demokrasinin ve hukuk devletinin olmazsa olmazı kuvvetler ayrılığı prensibidir. Ve bu prensibin başkanlık sistemlerinde katı bir biçimde uygulanması en temel kriterlerden birisidir. Bu kanun teklifi örneğinde görüldüğü üzere, demokratik başkanlık sistemlerinin aksine, Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminde bir denge-denetim ve fren mekanizması henüz tesis edilememiştir.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılan düzenleme ve akabindeki uygulamaların birkaç yıl sonra anayasa aykırılığının ortaya çıkarılarak iptal edilmesi, kararnamelerin erkler ayrılığı hassasiyetiyle hazırlanmadığını açıkça göstermektedir.

Bu durum; bir taraftan TBMM’nin yasa yapma hakkının bizzat yürütme tarafından ihlaline neden olurken, diğer taraftan yasal zemini olmayan uygulamalara neden olmakta, Meclisin bu ve benzeri uygulamalarla iş yükü arttırılmaktadır.

Bu nedenle; Cumhurbaşkanlığı teşkilat şemasındaki sorumluların Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin anayasa uygunluğu konusunda bir denetim mekanizması işletmeleri, kararnamelerin hukuki dayanağını ve kalitesini arttıracak, yasama, yürütme ve yargı kendi işine odaklanacaktır.

Engelli Yurttaşların Araç Alım Hakları İle İlgili Düzenleme Kanun Teklifinden Çıkarılmalıdır

Komisyon aşamasında bir önerge ile eklenen ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun 7’nci maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapan madde Cumhurbaşkanına istisna kapsamına girecek araçların yerli katkı oranı, motor silindir hacmi, emisyon türü ve değerine göre belirleme yapma yetkisi tanımaktadır.

Söz konusu düzenleme, engelli yurttaşların ÖTV istisnasının kapsamını fiilen daraltarak, Anayasa’nın 73’üncü maddesiyle çizilen sınırların aşılmasına ve toplumun kırılgan kesimlerinin haklarının kısıtlanmasına neden olmaktadır.

Kanun yapım sürecinde Anayasa; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerde Cumhurbaşkanına yalnızca oranlarla ilgili sınırlı değişiklik yapma yetkisi tanımaktadır. Oysa bu teklifte engellilerin araç alımında sağlanmış ÖTV istisnasının kapsamını, motor silindir hacmine, yerli katkı oranına, emisyon türü ve değerine göre Cumhurbaşkanına yetki vermek yasamanın devri anlamına gelmektedir.

Suistimal varsa incelemelerin ciddiyetle yapılması ve teklifin görüşüldüğü Dünya Engelliler Günü’nde engelliilerimizi üzecek bu kararın kanun teklifinden çıkartılması gerekmektedir.

2023 sonu itibarıyla engellilere ÖTV istisnasıyla satılan araçların oranı, toplam satışların yaklaşık dörtte 1’ini bulmuştur. Bazı aylarda bu oran yüzde 40’ı aşmaktadır. Bu veriler, toplumun geniş kesimlerinin engelli haklarından ve istisnalardan yararlandığını göstermektedir.

Yapılması gereken bu konuda her türlü önleyici tedbirin alınması, denetimlerin yapılmasıdır. Devletin vergi kaybını önlemeye çalışırken, engellilerimizin hak kaybına sebep olacak adımlardan uzak durulmalıdır.

Devlet Denetleme Kurulunun Yetkilerinin Genişletilmesi Hukuk Devleti İlkelerine Uygun Değildir.

Devlet Denetleme Kuruluna ilişkin düzenlemelerle, Devlet Denetleme Kuruluna vakıf, kooperatif, birlikler ve bunların her türlü iştiraklerinde inceleme, soruşturma, araştırma yapma yetkileri genişletilmiş, denetçilerin görev ve yetkileri yeniden tanımlanmış ve görevden uzaklaştırma dâhil olmak üzere kapsamlı yetkiler tanınmıştır.

Devlet Denetleme Kuruluna, vakıflardan kooperatiflere, birliklerden iştiraklere kadar geniş yelpazede soruşturma, inceleme, hatta görevden uzaklaştırma yetkisi verilmesi, denetimin

tarafsızlığını yerle bir etmektedir. Her bakanlık kendi içindeki teftiş mekanizmalarıyla, liyakatli müfettişlerle kendilerine bağlı kurumları şeffaf bir biçimde denetleyebilir.

Denetimi Cumhurbaşkanlığı bünyesinde merkezileştirmek, hem denetimin tarafsızlığına, hem de denetimin kalitesine ve kurumların iş yapma yeteneğine zarar verecektir.

Başbakanlık Teftiş Kurulu döneminde dahi olmayan böyle bir güç, 2024 Türkiye’inde yürütme erkinin denetim adı altında yetkisini genişletecek olup, bu durum kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkesine zarar verecektir.

Mücbir Sebep Hali Devam Eden Yerler ve Depremzedelere İlişkin Düzenlemeler

Depremzedelere ilişkin düzenlemeler, Komisyon aşamasında teklife eklenen geçici maddeler aracılığıyla yapılmıştır. Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Hatay illeri ile Gaziantep ilinin İslâhiye ve Nurdağı ilçelerinde deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunan ve 30 Kasım 2024 tarihi itibarıyla mücbir sebep hâli sona eren mükelleflerin bu hâlinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 15’inci maddesindeki yeni hükümler çerçevesinde 1 Aralık 2024’ten itibaren her defasında altı ayı geçmemek üzere toplamda bir yıla kadar uzatılması için Hazine ve Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir.

Bu düzenleme, deprem bölgesinde faaliyet gösteren mükelleflerin vergi ödevlerini yerine getirmelerini kısmen kolaylaştırmakta fakat bölgedeki ekonomik koşulların ağırlığına rağmen, sürenin kısa süreli uzatmalarla belirsiz bırakılması yeni bir belirsizlik ortamı oluşturabilir. Çünkü depremzedelere ilişkin düzenleme, mücbir sebep kapsamındaki vergi ödevlerinin Bakanlık yetkisiyle altı aylık periyotlarla, en fazla bir yıla kadar ertelenmesini öngörmektedir.

Kahramanmaraş merkezli depremin üzerinden aylar geçmiş, Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Gaziantep’in İslâhiye ve Nurdağı ilçelerinde ekonomik faaliyetler tam manasıyla düze çıkamamıştır. Milyonlarca insan hâlâ barınma, istihdam, altyapı sorunları yaşamaktadır. Esnaflar, mücbir sebep uygulamasının gerçekçi şekilde uzatılmasını beklerken, bu teklif Hazine ve Maliye Bakanlığına altı aylık dilimlerle uzatma takdiri vererek belirsizliği sürdürmektedir.

Enerjide Rekabetin Korunması Sağlanmalıdır

Kanun teklifinin enerji alanına ilişkin düzenlemeleri, elektrik piyasasında rekabeti bozacak, kamu maliyesini zarara uğratacak, çevresel ve uluslararası taahhütlere zarar verecek niteliktedir.

Yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerine yeni imtiyazların tanınması ve Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ) aracılığıyla uzun vadeli alım garantilerinin veya imtiyaz sözleşmelerinin yapılabilmesi öngörülmektedir. Yerli kaynakları teşvik ederken, enerji sektöründe kamunun sırtına ek maliyetler bindirmemeliyiz.

Elbette enerjide “arz güvenliği” ve “dışa bağımlılığın azaltılması” önemlidir; ancak yeni düzenlemeler rekabetçi piyasa yapısını tahrip etmemeli ve piyasa aktörleri arasında eşitsizlikler oluşturmamalıdır.

Yapılması gereken, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı, düşük maliyetli ve çevresel taahhütlerle uyumlu bir strateji geliştirmekken, kanun teklifi; yerli kömür santrallerini uzun süreli, maliyeti halka yansıyan alım sözleşmeleriyle korumaya almaktadır. Bu yaklaşım, uluslararası düzeyde artan yeşil dönüşüm baskıları, sınırda karbon vergisi uygulamaları ve iklim anlaşmalarının gerekleriyle açıkça çelişmektedir.

Elektrik piyasasında, yerli kömür santrallerine yeniden imtiyaz tanınması ve böylece alım garantileri veya uzun süreli sözleşmelerle kamunun sırtına ek maliyet binmesi, 2024 Türkiye’inde kabul edilemez.

Kariyer Mesleklerin Haklarının İyileştirilmesi Şarttır

Devletin kalkınması ve ekonominin büyümesi ancak nitelikli insan kaynağının kamu bürokrasisinde etkin bir şekilde çalışmasıyla mümkün olabilir. Ancak mevcut sistem, özellikle kariyer meslek uzmanları ve denetim elemanlarının özlük hakları açısından ciddi eksiklikler barındırmaktadır.

Liyakatli personelin elde tutulmaması, kamu hizmetlerinin kalitesini düşürecek ve uzun vadede devletin etkinliğini zayıflatacaktır. Bu durum, sadece personel açısından değil, aynı zamanda kamu hizmeti alan vatandaşlar açısından da olumsuz sonuçlar doğuracaktır. Dolayısıyla, bu konuda hızlı ve etkin çözümler üretilmesi gerekmektedir. Maaş iyileştirmeleri ve çalışma koşullarının daha cazip hale getirilmesi, liyakatli personelin elde tutulması için kaçınılmaz adımlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamu personel rejiminde yarım asırdır uygulanagelen kariyer uzmanlık uygulaması devletin işleyişinde ve yönetiminde nitelikli personel kaynağı açısından oldukça önemlidir. Kamu personel yönetiminde kariyer uzmanlığı özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının sunduğu hizmetlerin işleyişinde alanında uzmanlaşmış insan kaynağı olup, özellikle deneyimli ve kalifiyeli bürokrat ve teknokratların yetiştirilmesi için oluşturulmuş bir personel yönetim sürecini içermektedir.

Kariyer uzmanlığı, kamu eliyle yürütülen hizmetlerin oluşturulmasında, planlanmasında, yönetilmesinde ve devam ettirilmesinde ihtiyaç duyulan devlete bağlı nitelikli insan kaynağının temini için devlet aklıyla oluşturulmuş önemli bir müessesedir. Doğal olarak ihtiyaç duyulan bu nitelikli iş gücünün temini için de özlük haklarının yüksek ve mali imkanlarının yeterli olacağı bir meslek grubu olması zorunluluktur. Çünkü devlet karşısında donanımlı insan kaynağına sahip özel sektör, diğer devletler ve kuruluşlarla olan ilişkilerinden onlardan daha donanımlı ve kalifiyeli insan kaynağına sahip olmalıdır ki güçlü devlet olabilsin ve vatandaşına daha kaliteli hizmet sunabilme imkanına sahip olsun. Bu noktada hali hazırda kariyer uzmanlarının sorunlarına odaklanmak sağlıklı bir devlet işleyişi için gereklilik arz etmektedir.

Kamu yönetiminin beyin gücünü oluşturan kariyer meslek mensuplarının özlük haklarını, istihdam koşullarını, yetiştirme süreçlerini güçlendirmek gerekirken bu teklif yetersiz düzenlemeler getirmektedir.

Uzman yardımcılarının yeterli sınav sürelerinin kısmen düzenlenmesi olumlu gibi görünse de kariyer mesleklerin bütüncül olarak desteklenmesi, kamuda uzmanlığı artıracak

mekanizmaların inşa edilmesi, uzun süredir ihmal edilmektedir. Bu zaaf, devlet hafızasının zayıflamasına, kamu hizmetlerinde verimliliğin gerilemesine, istihdam edilen nitelikli personelin özel sektöre kaçmasına yol açmaktadır. Kariyer mesleklere ilişkin düzenlemelerde geleceğe dönük adımlar atılması gerekmektedir.

TBMM Danışmanlarının Taleplerinin Değerlendirilmesi

Teklifin Komisyonunda görüşülmesi sırasında TBMM çatısı altında görev yapan danışmanların haklarının iyileştirilmesine, kıdem tazminatı hakkı tanınmasına, ücretlerinin adil bir seviyeye çıkarılmasına yönelik öneriler sunulmuştur. Bu öneriler, danışmanların iş güvencesini artırmayı, görev süreleri sona erdiğinde iş sonu tazminatı ödenmesini ve mevcut ücret skalasının yükseltilmesini amaçlamaktadır.

Konuyla ilgili öneriler Plan ve Bütçe Komisyonunda Cumhur İttifakı oylarıyla reddedilmiştir. Meclis çatısı altında, milletvekilleriyle yakın mesai içinde çalışan danışmanların çalışma koşullarının iyileştirilmesi, ücretlerinin makul seviyelere çekilmesi, iş sonu tazminatı elde edebilmeleri gibi temel insani ve sosyal hakların yok sayılması bu kanun teklifine eklenecek bir maddeyle giderilebilir, böylece Meclis çalışanları arasında yıllardır süren hak tartışması son bulabilir, Meclisin itibarını zedeleyen bu sorun çözülmüş olur.

Genel kurulda iktidar ve muhalefet milletvekillerinin ortak imzasıyla sunulacak ek bir maddeyle meclis çalışanlarımızın eşit işe, eşit ücret ve haklar talebi yerine getirilmelidir.

Yukarıda belirtilen hususlarda kanun teklifinde gerekli değişikliklerin ve ilavelerin yapılmasını temenni ediyoruz.

Selim Temurci

İstanbul

SAMSUN MİLLETVEKİLİ ERSAN AKSU VE
OSMANİYE MİLLETVEKİLİ SEYDİ GÜLSOY
İLE 60 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**DEVLET MEMURLARI KANUNU İLE
BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasının dördüncü paragrafında yer alan “tespitinde” ibaresi “tespiti ile 64 üncü maddenin dördüncü fıkrası kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 657 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin birinci fıkrasına “veya uluslararası kuruluşlarda” ibaresi ile “yabancı memleketlerin resmi kurumlarında” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da Cumhurbaşkanınca belirlenen yurtdışındaki kuruluşlarda” ibareleri eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda görevde” ibaresi “birinci fıkra kapsamındaki görevlerde” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda” ibaresi “birinci fıkra kapsamındaki görevlerde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci, ek 35 inci ve ek 37 nci maddeleri kapsamında yer alan yönetici görevlerinden alınıp veya bu görevleri sona erip mezkûr maddeler uyarınca ilgili kadrolara ataması yapılan ve bilahare bu kadrolarındayken memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden tekrar memurluğa dönmek isteyenler, haklarında güvenlik soruşturması yapılması ve iki defadan fazla olmamak kaydıyla bu maddede yer alan diğer şartlar aranmaksızın ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ayrıldıkları kadrolarına atanırlar. Bu fıkraya göre atanmaların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**DEVLET MEMURLARI KANUNU İLE
BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasının dördüncü paragrafının altıncı cümlesinde yer alan “tespitinde” ibaresi “tespiti ile 64 üncü maddenin dördüncü fıkrası kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 657 sayılı Kanunun 77 nci maddesinin birinci fıkrasına “veya uluslararası kuruluşlarda” ibaresi ile “yabancı memleketlerin resmi kurumlarında” ibaresinden sonra gelmek üzere “ya da Cumhurbaşkanınca belirlenen yurtdışındaki kuruluşlarda” ibareleri eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda görevde” ibaresi “birinci fıkra kapsamındaki görevlerde” şeklinde ve üçüncü fıkrasında yer alan “yabancı memleketlerde veya uluslararası kuruluşlarda” ibaresi “birinci fıkra kapsamındaki görevlerde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 657 sayılı Kanunun 92 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin mülga ek 18 inci, ek 35 inci ve ek 37 nci maddeleri kapsamında yer alan yönetici görevlerinden alınıp veya bu görevleri sona erip mezkûr maddeler uyarınca ilgili kadrolara ataması yapılan ya da anılan Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 33 üncü maddesi uyarınca ilgili kadrolara ataması yapılan veya atanmış sayılan ve bilahare bu kadrolarındayken bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden tekrar memurluğa dönmek isteyenler, haklarında güvenlik soruşturması yapılması ve iki defadan fazla olmamak kaydıyla bu maddede yer alan diğer şartlar aranmaksızın ve başkaca bir işleme gerek kalmaksızın

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

bölümlerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadrolar, herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.”

MADDE 4- 657 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin (D) fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda görevlendirilenler ile kamu sermayeli kurum veya kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların ya da bu kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan altı aydan fazla yurtdışında görevlendirilenlerin memur olan eşlerine 3 yılı aşmamak üzere bunların görev süresince aylıksız izin verilebilir.”

MADDE 5- 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezi, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ayrıldıkları kadrolarına, ayrılmadan önceki özlük hakları korunarak başvurmalarını takiben en geç üç ay içinde atanırlar. Bu fıkraya göre atananların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır. Bu şekilde ihdas edilen kadrolar, herhangi bir şekilde boşalması hâlinde başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu fıkra hükümleri, 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atananlar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atananlar hakkında da uygulanır.”

MADDE 4- 657 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin (D) fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlarda çalışanlar ile kamu sermayeli kurum veya kuruluşların yurtdışı birimlerinde çalışanların ya da bu kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan altı aydan fazla yurtdışında görevlendirilenlerin memur olan eşlerine bu durumun her yıl kurumuna belgelendirilmesi kaydıyla 10 yılı aşmamak üzere bunların görev süresince aylıksız izin verilebilir.”

MADDE 5- 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinin beşinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezi, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

edilmek kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar.”

“Yeterlik sınavına girmeye hak kazananların sınavı en geç altı ay içinde yapılır.”

MADDE 6- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 51- Ek 41 inci maddenin beşinci fıkrasına tabi bulunanlardan anılan fıkranın bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki hükümleri kapsamında yeterlik sınavına girmeye hak kazanmış olup bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla halen kurumlarınca ilk yeterlik sınavı yapılmamış olanlar bakımından anılan fıkra söz konusu sınavın yapılması için öngörülen altı aylık süre, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.”

MADDE 7- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 52- Geçici 37 nci, geçici 41 inci ve geçici 48 inci madde çerçevesinde sözleşmeli personel pozisyonlarından memur kadrolarına atanmış olup bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla memur kadrolarında bulunanların söz konusu pozisyonlarda geçen hizmet süreleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 64 üncü maddenin dördüncü fıkrası kapsamında değerlendirilir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

edilmek kaydıyla yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar.”

“Yeterlik sınavına girmeye hak kazananların sınavı en geç altı ay içinde yapılır.”

MADDE 6- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 51- Ek 41 inci maddenin beşinci fıkrasına tabi bulunanlardan anılan fıkranın bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki hükümleri kapsamında yeterlik sınavına girmeye hak kazanmış olup bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla halen kurumlarınca ilk yeterlik sınavı yapılmamış olanlar bakımından anılan fıkra söz konusu sınavın yapılması için öngörülen altı aylık süre, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlar.”

MADDE 7- 657 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 52- Geçici 37 nci, geçici 41 inci ve geçici 48 inci madde çerçevesinde sözleşmeli personel pozisyonlarından memur kadrolarına atanmış olup bu maddenin yürürlük tarihi itibarıyla memur kadrolarında bulunanların söz konusu pozisyonlarda geçen hizmet süreleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 64 üncü maddenin dördüncü fıkrası kapsamında değerlendirilir.”

MADDE 8- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hazine ve Maliye Bakanlığı, mücbir sebep sayılan haller nedeniyle; bölge, il, ilçe, mahal, organize sanayi bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, endüstri bölgesi, serbest bölgeler gibi bölgeler veya afete maruz kalanlar itibarıyla; mükellefiyet ve vergi türü, vergilendirme ve defter tutma usulü, faaliyet konusu, iş yerleri, sektörler, aktif toplamı, öz sermaye toplamı, satış hasılatı, çalıştırılan hizmet erbabı sayısını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak mücbir sebep

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hali ilân etmeye; bu sürede vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları; vergi türü ve vergilendirme dönemi itibarıyla bu fıkra kapsamında belirlenen kriterler ile faaliyete devam edilip edilmediğini birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak belirlemeye yetkilidir. Mücbir sebep hali ilan edilen yerlerde mücbir sebep, bu durumun vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen üçüncü ayın son günü itibarıyla bitmiş sayılır. Bakanlık; bu süreyi mücbir sebep halinin vukua geldiği tarihin rastladığı ayı izleyen on sekizinci ayın sonunu geçmemek kaydıyla uzatabilir, bu fıkra kapsamında yetkisini, vergi türleri ve işyerleri itibarıyla; beyannamelerin toplulaştırılması, yeni beyanname verme süreleri belirlenmesi ve beyanname verme zorunluluğunun kaldırılması şeklinde de kullanabilir.”

MADDE 9- 213 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 36- Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş ilinde meydana gelen depremler nedeniyle bu Kanunun 15 inci maddesi kapsamında mücbir sebep hali ilan edilen Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman, Hatay illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde, deprem tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı bulunan ve 30/11/2024 tarihi itibarıyla mücbir sebep hali sona eren mükelleflerin mücbir sebep halini, bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilen 15 inci madde hükmü çerçevesinde 1/12/2024 tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya yetkilidir.”

MADDE 10- 1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve mülga 2 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 8- 1/4/1981 tarihli ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun adı “Devlet Denetleme Kuruluna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” şeklinde değiştirilmiş ve mülga 2 nci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

“Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler

MADDE 2- Devlet Denetleme Kurulu vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilir.”

MADDE 9- 2443 sayılı Kanunun mülga 5 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Denetçilerin görev ve yetkileri

MADDE 5- Denetçilerin görevleri şunlardır;

a) Denetim ve soruşturma grupları içinde görev onayları ve/veya grup çalışma programlarıyla verilen konularda denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak,

b) Denetlemelerde görevlendirildikleri konularla ilgili olarak kurum ve kuruluşlar ve bankalar dahil diğer gerçek ve tüzel kişilerle yazışma yapmak, bilgi ve belge ile açıklamalarda bulunulmasını istemek,

c) Raporlar hazırlamak ve Kurul toplantılarında açıklamalarda bulunmak,

ç) Mevzuatla verilen görevleri yapmak,

d) Kurul Başkanı ve ilgili Kurul üyesinin verdiği işleri yapmak.

Kurul üyeleri ve denetçiler denetim görevi mucibince, denetim kapsamına dahil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarını haizdir.”

MADDE 10- 2443 sayılı Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Görevden uzaklaştırma

MADDE 6- İlgili Kurul üyesi veya Denetçi;

a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,

b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracığı anlaşılan,

c) Suç delillerini karartacağı anlaşılan,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Vakıf, kooperatif ve birliklere ilişkin görevler:

MADDE 2- Devlet Denetleme Kurulu vakıflarda, kooperatiflerde, birliklerde ve bu kurum ve kuruluşların her türlü ortaklık ve iştiraklerinde her türlü idari soruşturma, inceleme, araştırma ve denetleme yapabilir.”

MADDE 11- 2443 sayılı Kanunun mülga 5 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Denetçilerin görev ve yetkileri:

MADDE 5- Denetçilerin görevleri şunlardır:

a) Denetim ve soruşturma grupları içinde görev onayları ve/veya grup çalışma programlarıyla verilen konularda denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak.

b) Denetlemelerde görevlendirildikleri konularla ilgili olarak kurum ve kuruluşlar ve bankalar dahil diğer gerçek ve tüzel kişilerle yazışma yapmak, bilgi ve belge ile açıklamalarda bulunulmasını istemek.

c) Raporlar hazırlamak ve Kurul toplantılarında açıklamalarda bulunmak.

ç) Mevzuatla verilen görevleri yapmak.

d) Kurul Başkanı ve ilgili Kurul üyesinin verdiği işleri yapmak.

Kurul üyeleri ve denetçiler denetim görevi mucibince, denetim kapsamına dahil kurum ve kuruluşların teftiş, denetim veya bu maksatla kurulmuş birimlerinin görev, yetki ve sorumluluklarını haizdir.”

MADDE 12- 2443 sayılı Kanunun mülga 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Görevden uzaklaştırma:

MADDE 6- İlgili Kurul üyesi veya denetçi;

a) Denetlemeler sırasında denetimi güçleştiren veya engelleyen davranışlarda bulunan,

b) Görevde kalması halinde kamu zararını artıracığı anlaşılan,

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen,

her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir.

Görevden uzaklaştırma tedbirine ilişkin gerekçeli yazı, görevden uzaklaştırılanın atamaya yetkili amirine, Kurul Başkanına ve diğer ilgililere bildirilir.

Denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma gerekçesinin ortadan kalkması, denetlemeler sonunda suç işlendiğinin belirlenememesi veya disiplin yönünden memurluktan çıkarma dışında bir ceza önerilmesi halinde, ilgili denetim veya soruşturma grubunca hazırlanacak yazı veya rapor üzerine, görevden uzaklaştırılan, atamaya yetkili amir tarafından derhal görevine başlatılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına ilişkin iş ve işlemler öncelikle tamamlanır.”

MADDE 11- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “; esas ve usulleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen sözleşmeli personel ile” ibaresi madde metninden çıkartılmış, dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve mülga sekizinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen başka bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır.”

“Kadrolu personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının durumlarına uygun kadrolarına atanırlar. İlgili kuruluşlar atamaya ilişkin işlemleri genel

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Suç delillerini karartacağı anlaşılan,

ç) Kamu hizmetinin gerekleri yönünden görevi başında kalmasında sakınca görülen,

her kademe ve rütbedeki görevliler hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasını yetkili makamlara önerebilir, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında bu tedbiri uygulayabilir.

Görevden uzaklaştırma tedbirine ilişkin gerekçeli yazı, görevden uzaklaştırılanın atamaya yetkili amirine, Kurul Başkanına ve diğer ilgililere bildirilir.

Denetlemeler sırasında görevden uzaklaştırma gerekçesinin ortadan kalkması, denetlemeler sonunda suç işlendiğinin belirlenememesi veya disiplin yönünden memurluktan çıkarma dışında bir ceza önerilmesi halinde, ilgili denetim veya soruşturma grubunca hazırlanacak yazı veya rapor üzerine, görevden uzaklaştırılan, atamaya yetkili amir tarafından derhal görevine başlatılır.

Görevden uzaklaştırma tedbiri uygulamasına ilişkin iş ve işlemler öncelikle tamamlanır.”

MADDE 13- 17/8/1983 tarihli ve 2879 sayılı Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “; esas ve usulleri Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı teşkilatına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen sözleşmeli personel ile” ibaresi madde metninden çıkartılmış, dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle ve mülga sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Hâkim ve savcı sınıfından olanların terfileri mümtazen başka bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır.”

“Kadrolu personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının durumlarına uygun kadrolarına atanırlar. İlgili kuruluşlar atamaya ilişkin işlemleri genel

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

hükümler çerçevesinde en kısa sürede yerine getirirler. Bunların durumlarına uygun boş kadro bulunmaması halinde atama işlemi ile birlikte söz konusu kadrolar herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden ihdas edilmiş sayılır. Bu kadroların herhangi bir nedenle boşalması halinde herhangi bir işleme gerek olmaksızın söz konusu kadrolar kendiliğinden iptal edilmiş sayılır.

Sürelili olarak görevlendirilen personelden hizmetine gerek kalmayanlar, süresinin bitiminden önce de kurumlarına geri gönderilebilir veya görevlerine son verilebilir. Sürelili olarak görevlendirilen personelden isteyenler, süreleri bitmeden kurumlarına dönebilirler veya görevlerini bırakabilirler. Bunlardan üç yıllık görev süresini tamamlayanlar, haklarında yeni bir işlem yapılınca kadar görevlerine devam eder.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında 657 sayılı Kanun veya diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Sözleşme yapmaya İdari İşler Başkanı yetkilidir. Sözleşmeli personel hakkında bu Kanunda ve sözleşmede yer almayan hususlarda 657 sayılı Kanuna göre sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümler uygulanır. Sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını geçmemek üzere görevin mahiyeti ve çalıştırılacak kişinin vasfı gibi kriterler gözetilerek İdari İşler Başkanı tarafından belirlenir. Geçici olarak ve/veya haftanın belirli günlerinde ya da günün belirli saatlerinde sözleşmeli statüde çalıştırılanlara, çalıştırılan günlerle veya saatlerle orantılı olarak ödeme yapılır.

Bu madde kapsamında istihdam edilecek sözleşmeli bilişim personeline ödenecek ücret tavanı, en fazla on kişi için, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

hükümler çerçevesinde en kısa sürede yerine getirirler. Bunların durumlarına uygun boş kadro bulunmaması halinde atama işlemi ile birlikte söz konusu kadrolar herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden ihdas edilmiş sayılır. Bu kadroların herhangi bir nedenle boşalması halinde herhangi bir işleme gerek olmaksızın söz konusu kadrolar kendiliğinden iptal edilmiş sayılır.

Sürelili olarak görevlendirilen personelden hizmetine gerek kalmayanlar, süresinin bitiminden önce de kurumlarına geri gönderilebilir veya görevlerine son verilebilir. Sürelili olarak görevlendirilen personelden isteyenler, süreleri bitmeden kurumlarına dönebilirler veya görevlerini bırakabilirler. Bunlardan üç yıllık görev süresini tamamlayanlar, haklarında yeni bir işlem yapılınca kadar görevlerine devam eder.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılmasına dair hükümlerine bağlı kalmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Sözleşme yapmaya İdari İşler Başkanı yetkilidir. Sözleşmeli personel hakkında bu Kanunda ve sözleşmede yer almayan hususlarda 657 sayılı Kanuna göre sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin hükümler uygulanır. Sözleşmeli olarak çalıştırılacaklara ödenecek ücret 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının üç katını geçmemek üzere görevin mahiyeti ve çalıştırılacak kişinin vasfı gibi kriterler gözetilerek İdari İşler Başkanı tarafından belirlenir. Geçici olarak ve/veya haftanın belirli günlerinde ya da günün belirli saatlerinde sözleşmeli statüde çalıştırılanlara, çalıştırılan günlerle veya saatlerle orantılı olarak ödeme yapılır.

Bu madde kapsamında istihdam edilecek sözleşmeli bilişim personeline ödenecek

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katına kadar belirlenebilir. Bu şekilde istihdam edileceklerin;

a) Fakültelerin dört yıllık bilgisayar mühendisliği, yazılım mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik ve elektronik mühendisliği ve endüstri mühendisliği bölümlerinden veya bunların dışında kalan dört yıllık eğitim veren fakültelerin mühendislik bölümlerinden, fen edebiyat, eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinin, bilgisayar ve teknoloji üzerine eğitim veren bölümleri ile istatistik, matematik ve fizik bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olması,

b) Yazılım, yazılım tasarımı ve geliştirilmesi ile bu sürecin yönetimi konusunda veya büyük ölçekli ağ sistemlerinin kurulumu ve yönetimi konusunda en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip bulunmaları,

c) Bilgisayar çevre birimlerinin donanımı ve kurulan ağ yönetimi güvenliği hakkında bilgi sahibi olmaları kaydıyla, güncel programlama dillerinden en az birini bilmesi, zorunludur.

Bu maddeye göre istihdam edilen sözleşmeli personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar uygun görülmesi halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilir. Bunların atama teklifi İdari İşler Başkanlığınca yapılır. Atama teklifi yapılan kurum veya kuruluşça personelin atama işlemleri onbeş gün içinde sonuçlandırılır. Bunlar, atama işlemi tamamlanıncaya kadar, mevcut pozisyonlarına ait sözleşme ücretleri ile diğer mali haklarını Cumhurbaşkanlığı bütçesinden almaya devam eder. Bu madde kapsamında atanacakların pozisyonları, atama teklifinde belirtilen ünvan, sayı, nitelik, sözleşme

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ücret tavanı, en fazla on kişi için, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katına kadar belirlenebilir. Bu şekilde istihdam edileceklerin;

a) Fakültelerin dört yıllık bilgisayar mühendisliği, yazılım mühendisliği, elektrik mühendisliği, elektronik mühendisliği, elektrik ve elektronik mühendisliği ve endüstri mühendisliği bölümlerinden veya bunların dışında kalan dört yıllık eğitim veren fakültelerin mühendislik bölümlerinden, fen edebiyat, eğitim ve eğitim bilimleri fakültelerinin, bilgisayar ve teknoloji üzerine eğitim veren bölümleri ile istatistik, matematik ve fizik bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olması,

b) Yazılım, yazılım tasarımı ve geliştirilmesi ile bu sürecin yönetimi konusunda veya büyük ölçekli ağ sistemlerinin kurulumu ve yönetimi konusunda en az 5 yıllık mesleki tecrübeye sahip bulunmaları,

c) Bilgisayar çevre birimlerinin donanımı ve kurulan ağ yönetimi güvenliği hakkında bilgi sahibi olmaları kaydıyla, güncel programlama dillerinden en az birini bilmesi, zorunludur.

Bu maddeye göre istihdam edilen sözleşmeli personelden hizmetine ihtiyaç kalmayanlar uygun görülmesi halinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamındaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabilir. Bunların atama teklifi İdari İşler Başkanlığınca yapılır. Atama teklifi yapılan kurum veya kuruluşça personelin atama işlemleri on beş gün içinde sonuçlandırılır. Bunlar, atama işlemi tamamlanıncaya kadar, mevcut pozisyonlarına ait sözleşme ücretleri ile diğer mali haklarını Cumhurbaşkanlığı bütçesinden almaya devam eder. Bu madde

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

ücreti ve süreleri itibarıyla atama işleminin yapıldığı tarihte başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş sayılır. Doğum, evlat edinme veya askerlik sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilen sözleşmeli personelin pozisyonları hariç olmak üzere, bu madde kapsamında ihdas edilen pozisyonlar, herhangi bir şekilde boşalmaları halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu fıkra kapsamında atanarlara iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, yeni pozisyonlarında iş sonu tazminatına esas toplam hizmet süresi ile ücret ve izin sürelerinin hesabında dikkate alınır.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolarda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde personel istihdam edilebilir. Cumhurbaşkanlığı Raportörlerine ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcılarına, sırasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Uzmanı ve Yasama Uzman Yardımcılarına mevzuatında kadrosuna bağlı olarak mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılması öngörülen ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir ve bunlar 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

MADDE 12- 2879 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 - Hâkimler ve savcılar, kaymakamlar, Yasama Uzmanları ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutularak yeterliklerini almış olmak kaydıyla 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kapsamında atanacakların pozisyonları, atama teklifinde belirtilen ünvan, sayı, nitelik, sözleşme ücreti ve süreleri itibarıyla atama işleminin yapıldığı tarihte başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş sayılır. Doğum, evlat edinme veya askerlik sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilen sözleşmeli personelin pozisyonları hariç olmak üzere, bu madde kapsamında ihdas edilen pozisyonlar, herhangi bir şekilde boşalmaları halinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır. Bu fıkra kapsamında atanarlara iş sonu tazminatı ödenmez. Bu personelin önceden iş sonu tazminatı ödenmiş süreleri hariç, iş sonu tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, yeni pozisyonlarında iş sonu tazminatına esas toplam hizmet süresi ile ücret ve izin sürelerinin hesabında dikkate alınır.

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolarda 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde personel istihdam edilebilir. Cumhurbaşkanlığı Raportörlerine ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcılarına, sırasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Uzmanı ve Yasama Uzman Yardımcılarına mevzuatında kadrosuna bağlı olarak mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılması öngörülen ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir ve bunlar 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

MADDE 14- 2879 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- Hâkimler ve savcılar, kaymakamlar, Yasama Uzmanları ve belirli bir yetiştirme programı sonrası yeterlik sınavına tabi tutularak yeterliklerini almış olmak kaydıyla 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunan veya bulunmuş olanlardan 29/11/2024 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kadroya bağlı sürekli personel statüsünde raportör ünvanıyla görev yapmakta olanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığındaki toplam görev sürelerinin en az üç yıl olması kaydıyla bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içerisinde başvuruları ve uygun görülmeleri halinde başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü ünvanlı kadrolara atanabilirler. Bu fıkra kapsamındakilerden Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığındaki toplam görev süreleri üç yıldan az olanlar, bu süreyi tamamlamaları halinde aynı usul ve esaslar çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrosuna atanabilirler.

657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarının yardımcıları ve stajyerlerinden 29/11/2024 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kadroya bağlı sürekli personel statüsünde görev yapmakta olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içerisinde başvuruları ve uygun görülmeleri kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolara atanabilirler.

Birinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlarda bulunmuş olup bu maddenin yayımı tarihinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında yönetici olarak görev yapanlardan görevi sona

Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarında bulunan veya bulunmuş olanlardan 29/11/2024 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kadroya bağlı sürekli personel statüsünde raportör ünvanıyla görev yapmakta olanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığındaki toplam görev sürelerinin en az üç yıl olması kaydıyla bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içerisinde başvuruları ve uygun görülmeleri halinde başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü ünvanlı kadrolara atanabilirler. Bu fıkra kapsamındakilerden Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığındaki toplam görev süreleri üç yıldan az olanlar, bu süreyi tamamlamaları halinde aynı usul ve esaslar çerçevesinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrosuna atanabilirler.

657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen merkez teşkilatı kadroları ile mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri ve yeterlikleri aynı veya benzer nitelik arz eden merkez teşkilatı kadro veya pozisyonlarının yardımcıları ve stajyerlerinden 29/11/2024 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında kadroya bağlı sürekli personel statüsünde görev yapmakta olanlar, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on beş gün içerisinde başvuruları ve uygun görülmeleri kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolara atanabilirler.

Birinci fıkrada belirtilen kadro veya pozisyonlarda bulunmuş olup bu maddenin yayımı tarihinde Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatında yönetici olarak görev yapanlardan görevi sona

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

erenler, görevlerinin sona ermesinden itibaren on beş gün içinde başvuruları kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrolarına atanırlar.

Bu maddeye göre Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolara atananların yöneticilik, adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dahil birinci, ikinci ve üçüncü fıkralar kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları süreler Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılır.

Bu maddeye göre atananların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.”

MADDE 13- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “tespitinde” ibaresi “tespiti ile 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kurumun gelirleri

EK MADDE 1 - Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak Hazine yardımları.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

erenler, görevlerinin sona ermesinden itibaren on beş gün içinde başvuruları kaydıyla başvuruyu takip eden bir ay içinde Cumhurbaşkanlığı Raportörü kadrolarına atanırlar.

Bu maddeye göre Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı ünvanlı kadrolara atananların yöneticilik, adaylık, yardımcılık veya stajyerlik süreleri dahil birinci, ikinci ve üçüncü fıkralar kapsamındaki kadro veya pozisyonlarda geçirdikleri ve/veya geçirmiş sayıldıkları süreler Cumhurbaşkanlığı Raportörü ve Cumhurbaşkanlığı Raportör Yardımcısı kadrolarında geçmiş sayılır.

Bu maddeye göre atananların kadroları başka bir işleme gerek kalmaksızın ihdas edilmiş ve kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.”

MADDE 15- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cumhurbaşkanı; bu istisnanın uygulanmasında istisna kapsamına girecek araçları, birinci fıkranın (2) numaralı bendinin alt bentleri itibarıyla, yerli katkı oranı, motor silindiri hacmi, emisyon türü ve değerine göre topluca veya ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 16- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının onuncu cümlesinde yer alan “tespitinde” ibaresi “tespiti ile 657 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kurumun gelirleri

EK MADDE 1- Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak Hazine yardımları.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

b) Taşınır ve taşınmaz malların satışı, kiraya verilmesi ve işletilmesinden elde edilen gelirler.

c) Kurumun tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkilemeyecek her türlü bağış, yardım, vasiyet ve sair gelirler.

ç) Proje ve araştırma gelirleri.

d) Diğer gelirler.”

MADDE 15- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 26 ncı maddesinin yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) EÜAŞ, mülga TETAŞ’ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütür. Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilir.

(8) EÜAŞ, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapar ve yürütür, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilir.

(9) EÜAŞ, görevli tedarik şirketlerine tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için toptan satış tarifesinden elektrik enerjisi satar.

(10) EÜAŞ’ın tarifesi düzenlemeye tabi olmayan tüketiciler için görevli tedarik şirketlerine elektrik enerjisi satışına ilişkin fiyat, hüküm ve şartlar taraflar arasında serbestçe belirlenir.

(11) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarikçiler, son kaynak tedarikçisi kapsamındaki müşteriler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından belirlenecek oranı kadarını, EÜAŞ’tan temin etmekle yükümlüdür.

(12) Dağıtım şirketleri, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ’tan temin ederler.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Taşınır ve taşınmaz malların satışı, kiraya verilmesi ve işletilmesinden elde edilen gelirler.

c) Kurumun tarafsızlığını ve bağımsızlığını etkilemeyecek her türlü bağış, yardım, vasiyet ve sair gelirler.

ç) Proje ve araştırma gelirleri.

d) Diğer gelirler.”

MADDE 18- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 26 ncı maddesinin yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, onbirinci, onikinci, onüçüncü ve ondördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(7) EÜAŞ, mülga TETAŞ’ın taraf olduğu mevcut sözleşmeler kapsamında imzalanmış olan enerji alış ve satış anlaşmalarını yürütür. Elektrik enerjisi mübadele, ithalat ve ihracat anlaşmaları ile mevcut imtiyaz ve uygulama sözleşmeleri kapsamında enerji alış ve satış anlaşmaları imzalayabilir.

(8) EÜAŞ, bu Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında elektrik enerjisi ve kapasitesi alım ve satımına ilişkin ikili anlaşmalar yapar ve yürütür, organize toptan elektrik piyasalarında faaliyette bulunabilir.

(9) EÜAŞ, görevli tedarik şirketlerine tarifesi düzenlemeye tabi olan tüketiciler için toptan satış tarifesinden elektrik enerjisi satar.

(10) EÜAŞ’ın tarifesi düzenlemeye tabi olmayan tüketiciler için görevli tedarik şirketlerine elektrik enerjisi satışına ilişkin fiyat, hüküm ve şartlar taraflar arasında serbestçe belirlenir.

(11) Kurul tarafından son kaynak tedarikçisi olarak yetkilendirilen tedarikçiler, son kaynak tedarikçisi kapsamındaki müşteriler için temin ettiği elektrik enerjisinin Kurul tarafından belirlenecek oranı kadarını, EÜAŞ’tan temin etmekle yükümlüdür.

(12) Dağıtım şirketleri, genel aydınlatma ile teknik ve teknik olmayan kayıplarından dolayı enerji ihtiyaçlarını EÜAŞ’tan temin ederler.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

(13) EÜAŞ; dokuzuncu, onbirinci ve onikinci fıkralarda belirtilen elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden temin eder. Söz konusu teminle ilgili miktar, süre ve fiyat belirleme dâhil diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(14) Bakanlık ve Kurum, EÜAŞ'ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi ve bu yükümlülüklerden kaynaklanan herhangi bir mali yükün ortaya çıkmamasını teminen, enerji piyasasında faaliyet gösteren diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek şekilde, ilgili bakanlık ve kamu kurumlarının görüşlerini almak suretiyle her türlü önlemi almaya yetkili ve yükümlüdür.”

MADDE 16- 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 16- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün görevlerini yerine getirmesi amacıyla 150 milyon TL döner sermaye tahsis edilmiştir. Gerektiğinde sermaye tutarı Cumhurbaşkanınca beş katına kadar artırılabilir.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün döner sermayesi; Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekler ile Hazinece yapılacak aynı yardımlar, kıymetli madenlerin değerlendirilmesinden doğan farklar, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü çalışmalarından elde edilecek gelir ile yıllık kâr, bağış ve yardımlardan oluşur. Bağış ve yardımlar ile kıymetli madenlerin değerlendirilmesinden doğan farklar, tahsis olunan sermaye ile sınırlı olmaksızın sermayeye ilave olunur.

Döner sermayeden elde edilen ve her yıl sonunda kullanılmayan gelir, tahsis olunan sermayeye ulaşınca kadar döner sermayeye eklenir. Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü döner sermayesi tarafından kıymetli

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(13) EÜAŞ; dokuzuncu, onbirinci ve onikinci fıkralarda belirtilen elektrik enerjisi miktarını mevcut sözleşmeler kapsamında karşılayamaması durumunda yerli kömür yakıtlı elektrik üretim santrallerini işleten şirketlerden temin eder. Söz konusu teminle ilgili miktar, süre ve fiyat belirleme dâhil diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(14) Bakanlık ve Kurum, EÜAŞ'ın alım yükümlülüklerini tam olarak karşılayabilmesi ve bu yükümlülüklerden kaynaklanan herhangi bir mali yükün ortaya çıkmamasını teminen, enerji piyasasında faaliyet gösteren diğer kamu iktisadi teşebbüslerinin mali yapılarını olumsuz etkilemeyecek şekilde, ilgili bakanlık ve kamu kurumlarının görüşlerini almak suretiyle her türlü önlemi almaya yetkili ve yükümlüdür.”

MADDE 19- 8/6/1984 tarihli ve 234 sayılı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne Dair Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 16 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 16- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün görevlerini yerine getirmesi amacıyla 150 milyon TL döner sermaye tahsis edilmiştir. Gerektiğinde sermaye tutarı Cumhurbaşkanınca beş katına kadar artırılabilir.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün döner sermayesi; Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekler ile Hazinece yapılacak aynı yardımlar, kıymetli madenlerin değerlendirilmesinden doğan farklar, Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü çalışmalarından elde edilecek gelir ile yıllık kâr, bağış ve yardımlardan oluşur. Bağış ve yardımlar ile kıymetli madenlerin değerlendirilmesinden doğan farklar, tahsis olunan sermaye ile sınırlı olmaksızın sermayeye ilave olunur.

Döner sermayeden elde edilen ve her yıl sonunda kullanılmayan gelir, tahsis olunan sermayeye ulaşınca kadar döner sermayeye

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

madenlerin değerlemesinden doğan farklardan Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenecek tutar, ilgili mevzuatı gereği hesaplanması gereken Hazine payı ve diğer kurum payları ile hesap dönemi sonunda aktarılabacak tutarların hesabında dikkate alınmaz. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaşınca kadar elde edilen dönem sonu kârları ödenmemiş sermayesine mahsup edilir. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra elde edilen kârlar hesap dönemini izleyen Mayıs ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır. Zamanında yatırılmayan kârlar ilgililerden 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü bu döner sermayeden görevlerin yerine getirilmesi amacı ile gerek duyacağı harcamaları yapmaya yetkilidir. Ancak görevlerin yerine getirilmesi amacı ile gerek duyulacak yatırım projeleri, bina ve tesis yapımı ile ilgili olarak yapılacak harcamalar için Hazine ve Maliye Bakanlığından izin alınır. Bu yolla edinilen gayrimenkuller döner sermayeye tahsis edilmek kaydıyla Hazine adına tescil edilir.

Her mali yılın bitiminden itibaren üç ay içinde hazırlanacak bilanço ve ekleri ile bütün gelir ve gider belgeleri denetim için Sayıştay Başkanlığına gönderilir.

Döner sermayenin işletilmesi ile ilgili her türlü mali ve idari işlemlerin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 17- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

eklenir. Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü döner sermayesi tarafından kıymetli madenlerin değerlemesinden doğan farklardan Hazine ve Maliye Bakanı tarafından belirlenecek tutar, ilgili mevzuatı gereği hesaplanması gereken Hazine payı ve diğer kurum payları ile hesap dönemi sonunda aktarılabacak tutarların hesabında dikkate alınmaz. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaşınca kadar elde edilen dönem sonu kârları ödenmemiş sermayesine mahsup edilir. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra elde edilen kârlar hesap dönemini izleyen Mayıs ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır. Zamanında yatırılmayan kârlar ilgililerden 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü bu döner sermayeden görevlerin yerine getirilmesi amacı ile gerek duyacağı harcamaları yapmaya yetkilidir. Ancak görevlerin yerine getirilmesi amacı ile gerek duyulacak yatırım projeleri, bina ve tesis yapımı ile ilgili olarak yapılacak harcamalar için Hazine ve Maliye Bakanlığından izin alınır. Bu yolla edinilen gayrimenkuller döner sermayeye tahsis edilmek kaydıyla Hazine adına tescil edilir.

Her mali yılın bitiminden itibaren üç ay içinde hazırlanacak bilanço ve ekleri ile bütün gelir ve gider belgeleri denetim için Sayıştay Başkanlığına gönderilir.

Döner sermayenin işletilmesi ile ilgili her türlü mali ve idari işlemlerin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 20- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

“Ekli (IV) sayılı Cetvelde sayılmayan kadro unvanlarında veya hizmet sınıflarında görev yapanlar hakkında 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelde yer alan ek gösterge rakamları dikkate alınır.”

MADDE 18- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “görevleri ile yurtdışı teşkilatındaki sürekli görevlere” ibaresi “görevlerine” şeklinde, beşinci fıkrası ve dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ek gösterge bakımından bakanlık genel müdürü dengi ve daha yüksek tespit edilen kadro, pozisyon ve görevler ile il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları hariç, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanalar hakkında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.”

“Bu madde ile mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler kapsamında bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadro ve pozisyonlarına atanaların öncelikle bulundukları kurumda veya ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan dernek ve vakıflarda yürüteceği izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi görev ve hizmetler ile buna dair uygulamanın izlenmesine ve yönlendirilmesine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Ekli (IV) sayılı Cetvelde sayılmayan kadro unvanlarında veya hizmet sınıflarında görev yapanlar hakkında 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı Cetvelde yer alan ek gösterge rakamları dikkate alınır.”

MADDE 21- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 35 inci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “görevleri ile yurtdışı teşkilatındaki sürekli görevlere” ibaresi “görevlerine” şeklinde, beşinci fıkrası ve dokuzuncu fıkrasının üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve dokuzuncu fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ek gösterge bakımından bakanlık genel müdürü dengi ve daha yüksek tespit edilen kadro, pozisyon ve görevler ile il ve bölge müdürü kadro veya pozisyonları hariç, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanalar hakkında üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.”

“Bu madde ile mülga ek 18 inci ve ek 37 nci maddeler kapsamında bakanlık müşaviri, müşavir, danışman, idari uzman ve araştırmacı kadro ve pozisyonlarına atanaların öncelikle bulundukları kurumda veya ihtiyaç duyan kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan dernek ve vakıflarda talepleri üzerine görevlendirilmeleri ile bunların bu kapsamda yürüteceği izleme, değerlendirme, araştırma, rehberlik, proje ve eğitim gibi görev ve hizmetler ile buna dair uygulamanın izlenmesine ve yönlendirilmesine dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca belirlenir.”

“Bu fıkranın üçüncü cümlesi hükümlerinin, 1/12/2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 29 uncu maddesinin onikinci fıkrası, geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrası ve geçici 15 inci maddesi kapsamında ilgili kadrolara atanalar veya atanmış sayılanlar ile 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

221 inci maddesinin ilgili hükümleri kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatında müşavir unvanlı kadrolara atananlar hakkında uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı yetkilidir.”

MADDE 22- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 38 inci maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde kapsamındaki ödemelere hak kazanılmasında ve bu ödemelerin yapılmasında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır.”

MADDE 23- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 41- Yurtdışı teşkilatlarındaki daimi görevlere, bakan veya atamaya yetkili amirin teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca atama yapılır.

Bu madde kapsamındaki atamalarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımak.

b) En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.

c) Gerekli ve yeterli mesleki bilgiye sahip olmak.

ç) Yabancı dil yeterlik belgesine sahip olmak.

d) Hizmetin gerektirdiği temsil yeteneğine sahip olmak.

e) Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

f) Son beş yıl içinde aylıktan kesme cezasını veya son on yıl içinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli için kendi mevzuatında yurtdışı teşkilatındaki daimi görevlere atanmaya engel olarak belirlenen disiplin cezalarını almamış olmak.

MADDE 19- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 41- Yurtdışı teşkilatlarındaki daimi görevlere, bakan veya atamaya yetkili amirin teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca atama yapılır.

Bu madde kapsamındaki atamalarda aşağıdaki şartlar aranır:

a) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde belirtilen genel şartları taşımak.

b) En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.

c) Gerekli ve yeterli mesleki bilgiye sahip olmak,

ç) Yabancı dil yeterlik belgesine sahip olmak.

d) Hizmetin gerektirdiği temsil yeteneğine sahip olmak.

e) Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

f) Son beş yıl içinde aylıktan kesme cezasını veya son on yıl içinde kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli için kendi mevzuatında yurtdışı teşkilatındaki daimi görevlere atanmaya engel olarak belirlenen disiplin cezalarını almamış olmak.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

Adalet Bakanlığı yurtdışı teşkilatında yer alan yurtdışı daimi görev kadrolarına, birinci sınıfa ayrılmış olup birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından muvafakatleri alınarak atama yapılır. Bu kişilerin yurtdışı daimi görev süresi üç yıldır. Bu süre hizmetin gerektirdiği hallerde Adalet Bakanının onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir. Görev süresi sona erenler, iki yıldan az olmamak üzere yurtdışı daimi görev süresi kadar yurtiçinde hizmet yapmış olması şartıyla en fazla bir kez daha atanabilir. Yurtdışı daimi göreve atanan hâkim ve savcılara, 657 sayılı Kanun kapsamında daimi görevle yurtdışı kadrolarında bulunanlara yapılan ödemeler, aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Bu kişiler hakkında, disiplin, sicil ve terfi hususlarında Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan hâkimlere ilişkin hükümler uygulanır.

Bu maddenin birinci fıkrası hariç diğer hükümleri Dışişleri Bakanlığı personeli ile anılan Bakanlığın yurtdışı daimi görev kadroları hakkında uygulanmaz. Bu kadrolara ilişkin hususlar Dışişleri Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir.

Milli Savunma Bakanlığı yurtdışı teşkilatına atanacak astsubaylar hakkında ikinci fıkranın (b) bendi hükmü uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki görevlere, 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Bu fıkra göre açıktan atanarlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Üst kademe kamu yöneticisi niteliğindeki yurtdışı teşkilatlarındaki daimi görevler ve

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Adalet Bakanlığı yurtdışı teşkilatında yer alan yurtdışı daimi görev kadrolarına, birinci sınıfa ayrılmış olup birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından muvafakatleri alınarak atama yapılır. Bu kişilerin yurtdışı daimi görev süresi üç yıldır. Bu süre hizmetin gerektirdiği hallerde Adalet Bakanının onayıyla bir yıla kadar uzatılabilir. Görev süresi sona erenler, iki yıldan az olmamak üzere yurtdışı daimi görev süresi kadar yurtiçinde hizmet yapmış olması şartıyla en fazla bir kez daha atanabilir. Yurtdışı daimi göreve atanan hâkim ve savcılara, 657 sayılı Kanun kapsamında daimi görevle yurtdışı kadrolarında bulunanlara yapılan ödemeler, aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Bu kişiler hakkında, disiplin, sicil ve terfi hususlarında Adalet Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan hâkimlere ilişkin hükümler uygulanır.

Bu maddenin birinci fıkrası hariç diğer hükümleri Dışişleri Bakanlığı personeli ile anılan Bakanlığın yurtdışı daimi görev kadroları hakkında uygulanmaz. Bu kadrolara ilişkin hususlar Dışişleri Bakanlığı tarafından yönetmelikle düzenlenir.

Milli Savunma Bakanlığı yurtdışı teşkilatına atanacak astsubaylar hakkında ikinci fıkranın (b) bendi hükmü uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki görevlere, 657 sayılı Kanunun atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilir. Ancak bu şekilde atanmış olmak, kamu kurum ve kuruluşlarındaki diğer herhangi bir kadro, pozisyon ve göreve atanma veya kamuda herhangi bir statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez. Bu fıkra göre açıktan atanarlardan görevi sona erenlerin veya görevden alınanların memuriyetle ilişkileri kesilir.

Üst kademe kamu yöneticisi niteliğindeki yurtdışı teşkilatlarındaki daimi görevler ve

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

atanma şartları diğer kanunlarda düzenlenmiş olan görevlere yapılacak atamalar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 20- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekli (IV) sayılı Cetvelinin “I - GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (h) sırası ile “II- TEKNİK HİZMETLER SINIFI”, “III- SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI” ve “IV- EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI” bölümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 21- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 47- Yurtdışı daimi görevlere ilişkin mevcut yönetmeliklerin ek 41 inci maddeye aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam olunur.”

MADDE 22- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinin başına “Genel müdür, genel müdür yardımcısı, I. hukuk müşaviri, bölge müdürü kadroları hariç” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 23- 3/6/2011 tarih ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İlgili mevzuatta yer alan görevleri yapmak,
b) Sanayi ürünlerine yönelik idari ve teknik düzenlemeleri hazırlamak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koymak, bunların uygulanmasını sağlamak, gerektiğinde denetlemek veya denetletmek,

c) Görev ve yetkileri arasında yer alan destek programları ve projeleri ile ilgili görevlerini, belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde bağlı ve ilgili kuruluşlarına yaptırmak,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

atanma şartları diğer kanunlarda düzenlenmiş olan görevlere yapılacak atamalar hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 24- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ekli (IV) sayılı Cetvelinin “I- GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (h) sırası ile “II-TEKNİK HİZMETLER SINIFI”, “III- SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI” ve “IV-EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI” bölümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 25- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 47- Yurtdışı daimi görevlere ilişkin mevcut yönetmeliklerin ek 41 inci maddeye aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam olunur.”

MADDE 26- 22/1/1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinin başına “Genel müdür, genel müdür yardımcısı, I. hukuk müşaviri, bölge müdürü kadroları hariç” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 27- 3/6/2011 tarihli ve 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İlgili mevzuatta yer alan görevleri yapmak.
b) Sanayi ürünlerine yönelik Bakanlığın görev alanına giren idari ve teknik düzenlemeleri hazırlamak, Türk standartlarından gerekli görülenleri zorunlu uygulamaya koymak, bunların uygulanmasını sağlamak, gerektiğinde denetlemek veya denetletmek.

c) Görev ve yetkileri arasında yer alan destek programları ve projeleri ile ilgili görevlerini, belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde bağlı ve ilgili kuruluşlarına yaptırmak.

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

ç) Sanayi işletmelerinin satın aldıkları sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetlerine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak, bu düzenlemelere yönelik denetimleri yapmak ya da yaptırmak,

d) Türkiye’de bilimsel ve teknolojik araştırma, geliştirme, tasarım ve yenilikçilik faaliyetlerini ve girişimlerini teşvik etmek; bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan ürünlerin patenti, yatırımı ve pazarlanması konusunda gerçek ve tüzel kişilere destek vermek; bunlarla ilgili düzenlemeler yapmak, usul ve esasları belirlemek,

e) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletmelere ait yatırım, üretim, teşvik, mali durum, ar-ge, fikri ve sınai mülkiyet hakları, dış ticaret, istihdam ve işgücü, kurulu kapasite, fiili üretim, enerji giderleri, verimlilik, dijitalleşme ve benzeri muhtelif ekonomik ve kurumsal faaliyet bilgi ve verilerini, belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde almak, verilerin saklanması ve kullanılması için bilgi sistemi oluşturmak ve yönetmek,

f) İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, sektörel birlikler, sivil toplum kuruluşları ve firmalar arasında teknolojik gelişim odaklı işbirliğini teşvik etmek; kümelenme ve işbirliği mekanizmaları için destek programları hazırlamak, uygulamak ve izlemek; desteklere ilişkin usul ve esasları belirlemek,

g) Ar-ge ve yenilik faaliyetlerinin yaygın bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere, arayüz veya platform tabanlı destek ve teşvik modelleri geliştirmek, bunlara ilişkin usul ve esasları belirlemek ve uygulamak.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) Sanayi işletmelerinin satın aldıkları sanayi ürünlerinin satış sonrası hizmetlerine yönelik ekonomik çıkarlarını koruyucu tedbirleri almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak, bu düzenlemelere yönelik denetimleri yapmak ya da yaptırmak.

d) Türkiye’de bilimsel ve teknolojik araştırma, geliştirme, tasarım ve yenilikçilik faaliyetlerini ve girişimlerini teşvik etmek; bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan ürünlerin patenti, yatırımı ve pazarlanması konusunda gerçek ve tüzel kişilere destek vermek; bunlarla ilgili düzenlemeler yapmak, usul ve esasları belirlemek.

e) Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletmelere ait yatırım, üretim, teşvik, mali durum, Ar-Ge, fikri ve sınai mülkiyet hakları, dış ticaret, istihdam ve işgücü, kurulu kapasite, fiili üretim, enerji giderleri, verimlilik, dijitalleşme ve benzeri muhtelif ekonomik ve kurumsal faaliyet bilgi ve verilerini, belirlenecek usul ve esaslar dâhilinde almak, verilerin saklanması ve kullanılması için bilgi sistemi oluşturmak ve yönetmek.

f) İşletmelerin rekabet edebilirliğini artırmak amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, sektörel birlikler, sivil toplum kuruluşları ve firmalar arasında teknolojik gelişim odaklı işbirliğini teşvik etmek; kümelenme ve işbirliği mekanizmaları için destek programları hazırlamak, uygulamak ve izlemek; desteklere ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin yaygın bir şekilde gelişmesini sağlamak üzere, arayüz veya platform tabanlı destek ve teşvik modelleri geliştirmek, bunlara ilişkin usul ve esasları belirlemek ve uygulamak.”

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 24- 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir. Döner sermaye işletmesine 500.000.000 (Beşyüz milyon) Türk Lirası sermaye tahsis edilmiştir. Tahsis edilen sermaye tutarı Cumhurbaşkanı kararıyla 5 katına kadar artırılabilir.

(2) Döner sermaye; döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlardan, bağış ve yardımlardan oluşur. Döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşıncaya kadar sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen Nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır. Bağış ve yardımlar, tahsis edilen sermaye miktarı ile sınırlı olmaksızın sermayeye eklenir.

(3) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermayesi; sanayi ve teknoloji yatırımlarının, alt yapı hizmetlerinin yürütülmesi, sanayi ve teknoloji yatırımlarına ilişkin destek sağlanması, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri, girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi, AB mevzuat ve uyum süreçleri, bilişim, teknoloji, siber güvenlik faaliyetleri, dijitalleşme, dijital dönüşüm faaliyetleri, kamulaştırma dahil kuruluş işlemlerinin sağlanması, altyapının planlanması, altyapı proje ve tesislerinin, ayrıca haritalandırma, danışmanlık ve benzeri işlerin yapılması/yaptırılması ile döner sermayenin işletilmesine ilişkin giderlerin karşılanması amacıyla kullanılır.

(4) Bakanlığın görev ve faaliyet alanları kapsamında, doğal afetler nedeniyle tahrip olan organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi ve sanayi sitelerinin ihyası veya yeniden inşası amacıyla veya üçüncü

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 28- 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- (1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir. Döner sermaye işletmesine 500.000.000 (Beş yüz milyon) Türk lirası sermaye tahsis edilmiştir. Tahsis edilen sermaye tutarı Cumhurbaşkanı kararıyla 5 katına kadar artırılabilir.

(2) Döner sermaye; döner sermaye faaliyetlerinden elde edilecek kârlardan, bağış ve yardımlardan oluşur. Döner sermaye faaliyetlerinden elde edilen kârlar, ödenmiş sermaye tahsis edilen tutara ulaşıncaya kadar sermayeye eklenir. Ödenmiş sermaye tutarı, tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra, yılsonu kârı hesap dönemini izleyen nisan ayının sonuna kadar genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır. Bağış ve yardımlar, tahsis edilen sermaye miktarı ile sınırlı olmaksızın sermayeye eklenir.

(3) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı döner sermayesi; sanayi ve teknoloji yatırımlarının, altyapı hizmetlerinin yürütülmesi, sanayi ve teknoloji yatırımlarına ilişkin destek sağlanması, Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri, girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi, AB mevzuat ve uyum süreçleri, bilişim, teknoloji, siber güvenlik faaliyetleri, dijitalleşme, dijital dönüşüm faaliyetleri, kamulaştırma dâhil kuruluş işlemlerinin sağlanması, altyapının planlanması, altyapı proje ve tesislerinin, ayrıca haritalandırma, danışmanlık ve benzeri işlerin yapılması/yaptırılması ile döner sermayenin işletilmesine ilişkin giderlerin karşılanması amacıyla kullanılır.

(4) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının görev ve faaliyet alanları kapsamında, doğal afetler nedeniyle tahrip olan organize sanayi bölgesi, endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi ve sanayi sitelerinin ihyası veya

(Samsun Milletvekili Ersan Aksu ve Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ile 60 Milletvekilinin Teklifi)

fıkra da belirtilen iş ve hizmetler ile sanayi ve teknoloji yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla döner sermaye bütçesinden Sanayi ve Teknoloji Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu tutarlar genel bütçeye gelir ve söz konusu tutarlar karşılığı yukarıda sayılan işlerin yapımı amacıyla Bakanlık bütçesine ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları aynı amaçlarla kullanılmak üzere ertesi yıla devretmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Kaydedilen bu ödeneklerden yatırım projeleri ile ilgili olanlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir.

(5) İşletmenin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 25- Bu Kanunun;

a) 17 nci maddesi 15/1/2023 tarihinde,

b) 23 üncü ve 24 üncü maddeleri 21/12/2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 26- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yeniden inşası amacıyla veya üçüncü fıkra da belirtilen iş ve hizmetler ile sanayi ve teknoloji yatırımlarıyla doğrudan bağlantılı olmak kaydıyla yatırım projeleri ve bunların zorunlu altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi amacıyla döner sermaye bütçesinden Sanayi ve Teknoloji Bakanının onayıyla genel bütçeye kaynak aktarılabilir. Aktarılan bu tutarlar genel bütçeye gelir ve söz konusu tutarlar karşılığı yukarıda sayılan işlerin yapımı amacıyla Bakanlık bütçesine ödenek kaydedilir. Bu suretle ödenek kaydedilen tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları aynı amaçlarla kullanılmak üzere ertesi yıla devretmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Kaydedilen bu ödeneklerden yatırım projeleri ile ilgili olanlar yılı yatırım programı ile ilişkilendirilir.

(5) İşletmenin faaliyet alanları, gelirleri, giderleri, işleyişi ve denetimi ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 29- Bu Kanunun;

a) 20 nci ve 24 üncü maddeleri 15/1/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

b) 27 nci ve 28 inci maddeleri 21/12/2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 30- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.